

København — førende **metropol** for **bæredygtig** **vækst, innovation** og **talent**

Anbefalinger fra Task force for bedre
erhvervsvilkår i København

**TASK
FORCE**

for bedre erhvervsvilkår i København

Forord

Det er mig en fornøjelse at præsentere de samlede anbefalinger fra *Task force for bedre erhvervsvilkår i København*.

Det har været afgørende for task forcens medlemmer, at anbefalingerne er baseret på dialog med omverdenen. Derfor har vi inddraget brancheorganisationer og deres viden i vores arbejde. Vi har bedt forvaltningerne om at give indspil til udfordringer på deres fagområder og fået input fra andre kommuner, universitetsverdenen og de mange vidensmiljøer i København.

Task forcen har lagt vægt på, at anbefalingerne er funderet i analytisk stærke argumenter med fokus på evidens og data af høj kvalitet. Anbefalingerne bygger videre på Københavns Kommunes erhvervs- og vækstpolitik 2015-2020 og er udarbejdet med afsæt i Vækstrapport – København 2018 (1. baggrundsanalyse), der giver en status for København på parametre som vækst, velstand, ulighed mv. i både nationalt og internationalt perspektiv.

Det overordnede billede er, at det går godt i København. Der er et solidt fundament at bygge videre på. Udviklingstendensen i Europa er, at metropolerne deler sig i en gruppe højtækstbyer og en gruppe med lavere eller ligefrem negativ vækst. Det betyder, at København, som by og region, hele tiden skal gøre sit bedste for at være en attraktiv erhvervsby for eksisterende og nye virksomheder og lægge sig forrest i kapløbet om at tiltrække internationale investeringer og talenter.

Task forcen har set nærmere på kommunens udfordringer med udgangspunkt i de muligheder, som kommunen har for at understøtte vækst via gode erhvervsvilkår for københavnske virksomheder. Derfor er der særligt fokus på de områder, hvor kommunen har håndtag at dreje på og med øje for både muligheder og respekt for begrænsninger, som fx kommunens styreform.

De overordnede temaer i anbefalingerne er; fokus på at udvikle en moderne og ambitiøs servicekultur i samarbejdet med virksomheder, understøtte rekruttering af arbejdskraft, løfte ambitionsniveauet inden for digitalisering og infrastruktur. Vi ser på, hvordan fordelene ved at være en metropolzone bedst bringes i spil i forhold til at tiltrække talenter og investeringer fra udlandet til gavn for hovedstaden og hele landet.

I rapporten præsenteres først task forcens 37 anbefalinger. Herefter følger de analytiske overvejelser og argumenter bag anbefalingerne.

Baggrundsanalyser, kilder, bagvedliggende dokumentation mv., der danner grundlag for anbefalingerne, lægges åbent frem og kan findes på www.kk.dk/taskforce2018.

God læselyst, og vi glæder os til en engageret og konstruktiv dialog!

Torben Möger Pedersen

Baggrund for nedsættelse af task force

Task force for bedre erhvervsvilkår i København blev nedsat på baggrund af følgende hensigtserklæring i Københavns Kommunes budgetaftale 2018:

”Parterne er enige om i regi af Københavns Erhvervsråd at nedsætte en task force, som skal gennemgå virksomhedernes erhvervsvilkår, herunder samspil med de kommunale myndigheder, og fremlægge konkrete forslag til indsatser og forbedringer forud for forhandlingerne om budget 2019.”

Medlemmer af task force for bedre erhvervsvilkår i København

- Formand: Torben Möger Pedersen, adm. dir. PensionDanmark
- Allan Agerholm, adm. dir. BC Hospitality Group
- Anne-Marie Levy Rasmussen, direktør GlaxoSmithKline
- Christoffer Susé, adm. dir. Haandværkerforeningen i København
- Thomas Bjørnholm, forskningsdirektør, The Velux Foundation
- Thomas Madsen-Mygdal, adm. dir. Twenty Three

Alle er medlem af Københavns Kommunes Erhvervsråd

Sekretariat for task forcen (Københavns Kommune, Økonomiforvaltningen)

Sekretariatschef Annemarie Munk Riis

Cheføkonom Claus Andersen

Anna Hesseldahl Larsen

Anne-Mette Felby Madsen

Anne Rosendal Vejen Mathiassen

Henrik Doensig Bernstein

Nicoline Kieler

Sune Clausen

Udgivet af Københavns Kommune, maj 2018

www.kk.dk/taskforce2018

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 Sammenfatning	5
Kapitel 2 København – et godt udgangspunkt for vækst	13
Kapitel 3 Behov for markant forbedring af de grundlæggende rammevilkår	18
3.1 Københavns Kommune skal yde bedre service	18
3.2 København skal forbedre fremkommeligheden	23
3.3 Rammevilkårene for investeringer skal forbedres	26
Kapitel 4 Virksomhederne skal have bedre adgang til arbejdskraft med de rette kompetencer	32
4.1 Flere skal uddanne sig og flere skal vælge en STEM-uddannelse	32
4.2 Større fokus på virksomhederne i indsatsen over for ledige	36
4.3 Greater Copenhagen skal bindes bedre sammen	43
Kapitel 5 Bedre udnyttelse af Københavns Kommunes rammer for fremme af innovation	48
5.1 Mere effektive løsninger gennem samarbejde med private virksomheder	48
5.2 Øget digitalisering, der giver flere effektiviseringer og øget velfærd	52
5.3 Københavns Kommune skal fokusere sin innovations- og vækstpolitik	57
Kapitel 6 Bedre international tiltrækning	62
6.1 Skab vækst ved at tiltrække og fastholde flere internationale specialister og investeringer	62
6.2 København skal forbedre den internationale tilgængelighed til hovedstaden	69
Litteraturliste	72

Kapitel 1

Sammenfatning

Kapitel I

Sammenfatning

København er en attraktiv by at bo, studere og arbejde i – det har byen vundet mange internationale priser for. I København kan man leve et liv med balance mellem arbejde og fritid. Det er et godt sted at bo; arbejdspladser af høj kvalitet, stærke velfærdstilbud, verdensklasse kulturtilbud, og et godt miljø. Byen indbyder til en sund livsstil i balance med miljøet. Og så bærer bylivet præg af, at velstanden er høj og uligheden lav.

Men det gode liv og den høje velstand er ikke en selvfølge. Op til starten af 1990'erne var København i krise, og folk flyttede ud af byen. Vi ser i disse år en polarisering mellem byer i Europa, hvor steder som Helsinki og Bruxelles er gået i stå siden finanskrisen. Og en ellers driftig storby som Milano har oplevet fald i økonomien på hele 10 pct. siden 2011. Omvendt er økonomien i byer som London og Stockholm vokset op mod 3 pct. årligt siden 2001. København er meget godt med og har haft en gennemsnitlig vækst på 2,6 pct. årligt i perioden 2011-2015.

Den øgede polarisering mellem storbyerne skyldes ikke mindst øget global konkurrence og stigende digitalisering. Det giver muligheder, samtidigt med at det stiller helt nye krav til København og dens virksomheder, hvis byen forsat skal være en attraktiv by at leve og drive virksomhed i.

Kodeordene for virksomhederne er konstant tilpasning og omstilling. Det samme gælder politisk, der skal sikre, at de rammer, som virksomhederne arbejder inden for, er tilpasset den nye konkurrencesituation. Ikke kun for virksomhedernes skyld – men fordi borgerne er afhængige af et stærkt erhvervsliv med gode job, økonomisk vækst og høj produktivitet for at kunne fastholde det høje velfærdsniveau. Erhvervslivet har selv et ansvar for at tænke langsigtet og bidrage fx inden for uddannelse, praktik, beskæftigelse etc. FN's 17 verdensmål giver en politisk og erhvervsmæssig platform ift. at løse samfundets udfordringer og samtidig udvikle nye forretningsideer og skabe nye muligheder for vækst. I de københavnske (RH) virksomheder skabes der skatteindtægter svarende til 125 mia. kr. årligt.

På trods af, at københavnsområdet som region er et attraktivt sted at placere investeringer, er erhvervsvilkårene i Københavns Kommune paradoksalt nok ikke i top, når man spørger virksomhederne. Københavns Kommune ligger i bund på både DI's og Dansk Byggeris undersøgelser af erhvervsklimaet, og kritiseres bl.a. for dårlig dialog med virksomhederne, langsom sagsbehandling og høje afgifter.

Generelt har store kommuner sværere ved at tilbyde samme erhvervsvenlighed som mindre kommuner. Men det er ikke hugget i sten, at det skal være sådan, for på mange andre områder lykkes det store kommuner at være i front.

Denne rapport kommer ind på både udfordringer og løsningsforslag.

Udgangspunktet er godt

Efter år med relativ lav vækst er der nu høj økonomisk vækst i København i både dansk og europæisk sammenhæng. København kan med en gennemsnitlig vækst på 2,6 pct. i 2011-15 sammenligne sig med byer som Hamborg, Amsterdam, Berlin og Stockholm. Københavns velstandsniveau ligger i toppen af skalaen – kun overgået af Stockholm.

København er Danmarks eneste metropol og skal leve op til sine forpligtelser som landets hovedstad og vækstlokomotiv. Væksten i København er med til at løfte velstanden og velfærden i hele landet. Derfor er det vigtigt, at rammerne for produktivitet og vækst er gode i København.

Københavns udgangspunkt er på mange måder godt. Men holder København sig ikke på tæerne, risikerer vi, at væksten flytter til andre storbyer, at økonomien og velfærden forringes med negative konsekvenser for København og for hele Danmark.

Det handler både om, at vi udnytter vores gode udgangspunkt til at holde København forrest i kapløbet om at fastholde, udvikle og tiltrække danske og udenlandske virksomheder og arbejdskraft, og om at være det bedste sted at starte og udvikle nye virksomheder.

Fem pejlemærker København som vækstmetropol

Task forcen har 37 konkrete anbefalinger – store og små. Nogle med fokus på det korte sigte, andre med en længere implementeringshorisont.

De mange konkrete forslag kan sammenfattes under fem pejlemærker, som task forcen opfordrer de politiske beslutningstagere i Københavns Kommune til at tage ejerskab til – i en fælles ambition om at gøre København til en af Europas bedste metropoler – til gavn for borgere, virksomheder, Danmark og verden:

Ny kommunal servicekultur

Politikere og topledere i Københavns Kommune sætter sig i spidsen for at gennemføre en tydelig og markant omstilling af kulturen i kommunens forvaltninger. Københavns Kommune er én af landets allerbedste store kommuner til at give nye og eksisterende virksomheder den bedste virksomhedsservice. Virksomhederne er kommunens kunder og får den bedste kommunale kundeservice. Der er korte ekspeditionstider og sat tid af til forhåndsdialog – det øger chancen for, at din sag bliver godkendt. Der er mange services til virksomhederne i Københavns Erhvervshus' ”én indgang”. Som virksomhed kan du få din egen key account manager. Dialog frem for kontrol, samt høj kundetilfredshed.

2

Danmarks bedste arbejdsmarked

København – og Greater Copenhagen – har Danmarks største arbejdsmarked. Københavns Kommune sørger for at virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft imødekommes og tænker på tværs af kommunegrænser. Vejen til job for ledige københavnere går via forløb i virksomheder. Dimittenderne tænker på jobmuligheder, før de bliver færdige med studiet – gerne i den private sektor. Folkeskolen moderniseres, så alle elever får undervisning, hvor de kan prøve kræfter med virksomhedernes daglige udfordringer. Flere elever bliver fascineret af, hvor meget matematik, naturfag og it kan bruges til, og vælger ungdomsuddannelser i den retning.

3

Digital innovation i verdensklasse

Københavns Kommune er den kommune – ikke i Danmark, men på verdensplan – som har de mest effektive digitale servicefaciliteter til kommunens virksomheder. Internationalt er København på landkortet, som en avanceret hub for digital udvikling og implementering. One-stop-shop. 24-7. Innovative løsninger.

4

Effektiv, bæredygtig infrastruktur

København er førende inden for grøn infrastruktur. Men vi er på vej endnu videre end det: den væksthæmmende trængsel skal væk. Vi er den metropol i verden, som har den bedste bæredygtige infrastruktur – til gavn for borgere, virksomheder og vækst. Det betyder både flere cykelruter, flere delebiler og delecycler. Flere p-pladser til de, der virkelig har brug for dem for at udføre deres job. Mere metro – metro til Malmø og udbygning af Københavns Lufthavn med mange flere ruter ud i verden fra København.

5

København – Greater Copenhagen

Greater Copenhagen er global hub for internationale virksomheder og internationale talenter. Verden ved, hvad vi står for. Københavns Kommune gør det endnu mere attraktivt og hurtigt for internationale virksomheder og internationale talenter at slå sig ned. Vi tænker også på mulighederne for den medfølgende familie. Virksomheder og talenter holdes i hånden, og de mødes med engelske hjemmesider og blanketter. Flere udenlandske studerende får lyst til at blive. Kommunen udvikler tætte partnerskaber med regionens fremragende universiteter og globale virksomheder om tiltrækning.

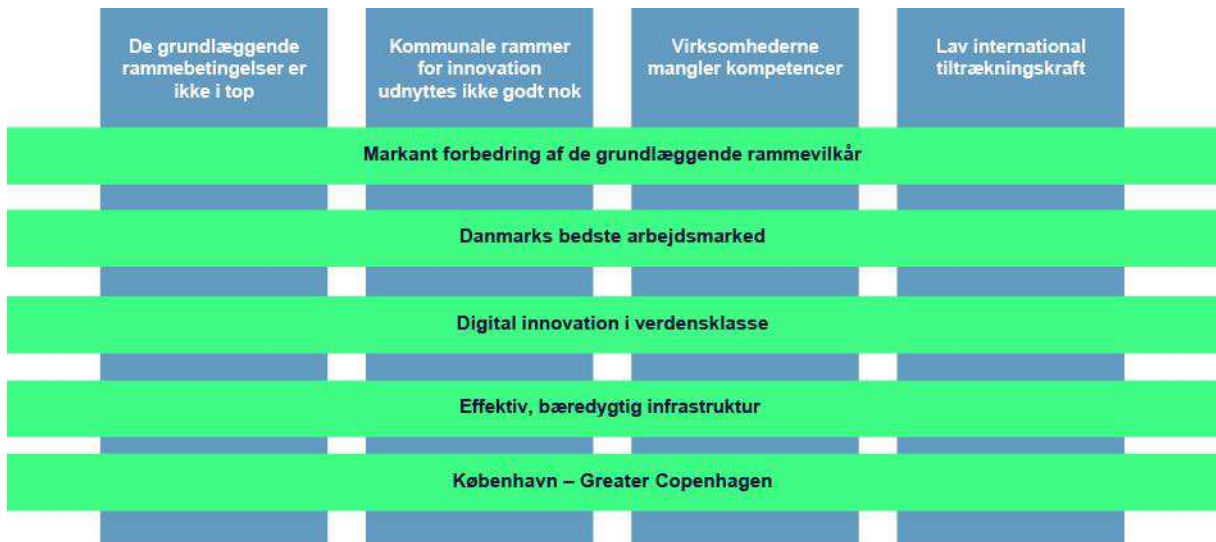
Stort potentiale for øget vækst og velfærdsudvikling

Task forcen har identificeret fire områder med brug for forbedringer, hvis vi skal realisere det store potentiale for bæredygtig og inkluderende vækst i København.

De fire overordnede udfordringer er:

- *De grundlæggende rammebetingelser er ikke i top.* København er ikke blandt de mest attraktive kommuner at drive virksomhed i. Rammerne for at drive effektive, innovative og vækstorienterede virksomheder er udfordrede og utilstrækkelige.
- *Virksomhederne mangler arbejdskraft.* Virksomhederne har ikke adgang til den kvalificerede arbejdskraft, som de har brug for. Samtidig er mange københavnere ledige. Det er et paradoks, der skal løses.

- *Rammerne for innovation udnyttes ikke godt nok.* København kan gøre meget mere for at blive et centrum for virksomheder, der udvikler nye, smarte produkter og løsninger.
- *For lav international tiltrækningskraft.* København tiltrækker ikke nok investeringer, internationale virksomheder og internationale talenter.

De ti vigtigste anbefalinger til bedre erhvervsvilkår

Task forcen har analyseret, hvordan udfordringerne begrænser vækst og velfærd i København, vurderet konsekvenser og årsager, samt undersøgt, hvad andre byer gør for at overkomme lignende udfordringer.

På baggrund af disse analyser kommer task forcen med 37 konkrete anbefalinger, som anses for at være nødvendige – og politisk og økonomisk realistiske – for at sikre vækst og velfærd. Her er de ti vigtigste forslag:

Markant forbedring af de grundlæggende rammevilkår

- Stærkt politisk ejerskab til ny servicekultur. Borgmestre og topchefer i de relevante forvaltninger i Københavns Kommune skal tage et stærkt ejerskab til en målrettet omstilling til servicekultur over for virksomhederne. Virksomhederne skal behandles som kunder. Der igangsættes en gennemgribende ekstern undersøgelse af kulturen, implementeres nødvendige indsatser og løbende rapportering herom til borgmestre, politiske udvalg og Københavns Erhvervsråd (anbefaling nr. 1).
- Flere "én indgang" -tilbud til virksomheder. Virksomhederne skal tilbydes flere tværgående "én indgang" -servicetilbud i Erhvervsuset. Der skal ansættes key account medarbejdere, som på baggrund af et velfungerende it-system ("CRM") kan hjælpe virksomhederne med at navigere i deres sager i hele kommunen. Kommunens hjemmeside for virksomheder skal gøres langt mere brugervenlig – og det samme gælder blanketter etc. (anbefaling nr. 2).
- Hurtigere sagsbehandling og regelmæssige målinger af virksomhedernes tilfredshed med byggesager. Der skal opstilles klare måltal for sagsbehandlingstider og ambitiøse mål for virksomhedernes tilfredshed med alle dele af byggesagsbehandlingen og lokalplaner. Målingerne skal løbende offentliggøres og forelægges til drøftelse i Teknik- og Miljøudvalget (anbefaling nr. 3).

Virksomhederne skal have bedre adgang til arbejdskraft med de rigtige kompetencer

- Hurtig opfølgning på virksomheders henvendelse om behov for arbejdskraft i et samlet jobmarked i den danske del af Greater Copenhagen. Hvis en virksomhed ikke har fået adgang til en relevant kandidat otte hverdage efter, at de har henvendt sig til et jobcenter, skal Erhvervshuset gå ind i sagen og arbejde for en løsning. Virksomhederne skal ved henvendelse til jobcentre i hele regionen have adgang til alle ledige. Det regionale samarbejde om den kommunale jobformidling skal derfor udvides markant (anbefaling nr. 17 og 18).
- Mere virksomhedssamarbejde og øget fokus på naturfag, teknologi og it i folkeskolen. Der skal vedtages en strategi, som sætter øget fokus på naturfag, teknologi og it i folkeskolen og i dagtilbuddene. Elever i udskolingen skal have bedre adgang til valgfag inden for de såkaldte STEM-kompetencer (matematik, teknologi, ingeniørvidenskab, teknik), så flere unge vælger en STEM-relateret uddannelse efter folkeskolen. Fra 2022 skal alle folkeskoleelever i løbet af deres skoletid have deltaget i et virksomhedsprojekt i regi af Åben Skole. Mindst 20 pct. af folkeskolens elever skal hvert år samarbejde om projekter med virksomheder (anbefaling nr. 14 og 15).
- Etablering af Øresundsmetro. København Kommune, Greater Copenhagen, Malmö Stad og den danske og svenske stat skal gå sammen for at lægge en procesplan for anlæg af en Øresundsmetro fra Københavns Hovedbanegård til Malmø Central. En Øresundsmetro kan bidrage direkte til større sammenhæng i regionen og skabe positive storbyeffekter i Greater Copenhagen, samt udnytte regionens potentiale til fulde (anbefaling 21).

Bedre udnyttelse af Københavns Kommunes rammer for fremme af innovation

- Øget konkurrenceudsættelse og samle alle udbud på en platform. Københavns Kommune skal hvert år øge konkurrenceudsættelsen af kommunens opgaver. Især skal virksomheder have bedre mulighed for at byde på opgaver inden for byudvikling, transport, sundhed, byggeri og infrastruktur. Københavns Kommunes forvaltninger skal etablere en fælles digital platform med alle kommunens udbud (anbefaling nr. 22 og 23).
- Strategi for digital innovation. Københavns Kommune skal vedtage en ambitiøs digital strategi med fokus på at implementere storskala digitale løsninger på tværs af kommunen med et øget serviceniveau og lavere omkostninger som resultat. En enhed i Økonomiforvaltningen skal have ansvaret for implementeringen af strategien (anbefaling nr. 26).

Bedre international tiltrækning

- Øget internationalt kendskab til Greater Copenhagen. Brandet Greater Copenhagen skal styrkes via kampagner, der er tydelige om regionens værdier og tilbud – og som også kan stilles til rådighed for virksomhederne ifm. rekruttering (anbefaling nr. 34).
- Partnerskaber om tiltrækning af internationale kompetencer og forskningsmiljøer. Etablere et formaliseret samarbejde med de etablerede videninstitutioner i Greater Copenhagen om at tiltrække kerneforskere/ forskningsenheder samt innovations- og iværksætttermiljøer fra udlandet (anbefaling nr. 35).

Den fulde liste med de 37 anbefalinger fremgår i overskriftsform på næste side og beskrives mere dybdegående gennem resten af rapporten. Det er hovedsageligt anbefalinger, der umiddelbart kan besluttes og igangsættes af Københavns Kommune i forbindelse med budgetforhandlingerne 2019. Enkelte anbefalinger vil kræve flere års planlægning og/eller implementering og forudsætter aftaler med andre kommuner, Region Hovedstaden og staten.

Oversigt over anbefalinger

Markant forbedring af de grundlæggende rammevilkår	1	Sikre stærkt politisk ejerskab til ny servicekultur, <i>jf. side 20.</i>
	2	Flere "én-indgang" tilbud til virksomheder, <i>jf. side 20.</i>
	3	Velkomtbrev til nye virksomheder og øget virksomhedsdialog, <i>jf. side 21.</i>
	4	Hurtigere sagsbehandling af – og regelmæssige målinger af – virksomhedernes tilfredshed med byggesager, <i>jf. side 22.</i>
	5	Digitalisering af byggesagsbehandlingen, <i>jf. side 22.</i>
	6	Udvide forhåndsdialogen i byggesager, <i>jf. side 22.</i>
	7	Give foretræde for teknik- og miljøudvalget for større byggeprojekter, <i>jf. side 22.</i>
	8	Gennemgang af kommunale visioner og regler, <i>jf. side 23.</i>
	9	Etablere Østlig Ringvej, <i>jf. side 24.</i>
	10	Udvide "parker- og rejs"-anlæg, <i>jf. side 25.</i>
	11	Styrke delecykel- og delebilordningen, <i>jf. side 25.</i>
	12	Forbedre erhvervsparkeringen i København, <i>jf. side 26.</i>
	13	Reducere dækningsafgiften, <i>jf. side 28.</i>
Virksomhederne skal have bedre adgang til arbejdskraft med de rette kompetencer	14	Fokusere mere på naturfag og teknologi i folkeskolen, <i>jf. side 35.</i>
	15	Samarbejde mere med virksomheder i folkeskolen, <i>jf. side 35.</i>
	16	Vejlede folkeskoleelever bedre om valg af uddannelse, <i>jf. side 36.</i>
	17	Følge hurtigere op på virksomheders behov for arbejdskraft, <i>jf. side 41.</i>
	18	Skabe et samlet jobmarked i Greater Copenhagen (DK), <i>jf. side 41.</i>
	19	Sætte virksomhederne i centrum for beskæftigelsesindsatsen, <i>jf. side 42.</i>
	20	Øge dimittenders fokus på tidlig jobsøgning, <i>jf. side 42.</i>
	21	Plan for etablering af Øresundsmetro, <i>jf. side 45.</i>
Bedre udnyttelse af Københavns Kommunes rammer for fremme af innovation	22	Øge konkurrenceudsættelsen, <i>jf. side 50.</i>
	23	Samle alle kommunale udbud på en digital platform, <i>jf. side 51.</i>
	24	Flere samarbejder mellem kommunen og virksomheder om nye løsninger, <i>jf. side 52.</i>
	25	Hjælpe virksomheder med nye løsninger og forretningsmodeller, <i>jf. side 54.</i>
	26	Vedtage strategi for digital innovation, <i>jf. side 55.</i>
	27	Tilbyde virksomhederne kurser i digitale forretningsmodeller, <i>jf. side 57.</i>
	28	Skabe gode fysiske rammer for innovation og vækstmiljøer, <i>jf. side 59.</i>
	29	Klare kriterier for Københavns Kommunes brancheindsatser, <i>jf. side 60.</i>
Bedre international tiltrækning	30	Flere tilbud i International House, <i>jf. side 66.</i>
	31	Engelsk sprogpolitik i Københavns Kommune, <i>jf. side 66.</i>
	32	Få flere udenlandske studerende i studiejob, <i>jf. side 66.</i>
	33	Bedre vejledning om boliger til udlændinge, <i>jf. side 67.</i>
	34	Øge det internationale kendskab til Greater Copenhagen, <i>jf. side 67.</i>
	35	Etablere partnerskaber om tiltrækning af internationale kompetencer og forskningsmiljøer, <i>jf. side 68.</i>
	36	Forlænge og udvide rutetiltrækningsindsatsen i Københavns Lufthavn, <i>jf. side 70.</i>
	37	Forbedre infrastrukturen omkring Københavns Lufthavn, <i>jf. side 71.</i>

Kapitel 2

København — et godt udgangspunkt for vækst

Kapitel 2

København – et godt udgangspunkt for vækst

København er adskillige gange blevet kåret til en af verdens absolut bedste byer at leve og bo i¹. Byen byder på attraktive arbejdspladser, gode skoler og daginstitutioner, har mange rekreative muligheder og et kulturliv i verdensklasse. Hovedparten af byens borgere cykler, tager offentlig transport eller går. København har et mål om at være verdens første klimaneurale hovedstad i 2025. Det er allerede lykket at reducere CO2-udledningen med ca. 40 pct. siden 2007 samtidig med, at der er kommet omkring 75.000 flere borgere.

Danmark placerer sig godt, når det gælder værdier som fx livskvalitet, work/life balance, lighed, tolerance og tillid, *jf. tabel 1*.

Tabel 1. Livskvalitet, tillid, tolerance mv. i Danmark

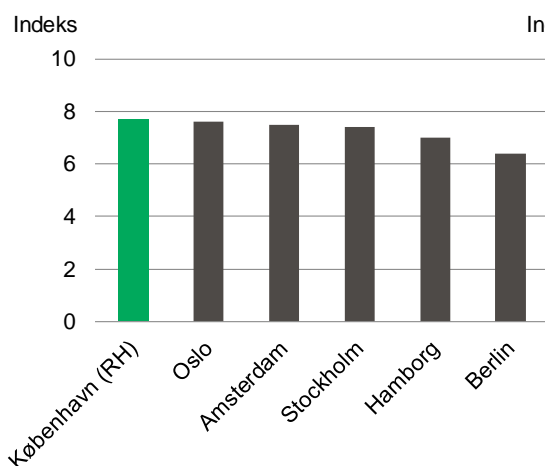
	Placering
Life satisfaction	2
Work/life-balance	2
Tillid til andre	1
Tolerance	10
Lighed (køn)	7
Sikkerhed	6

Kilde: OECD

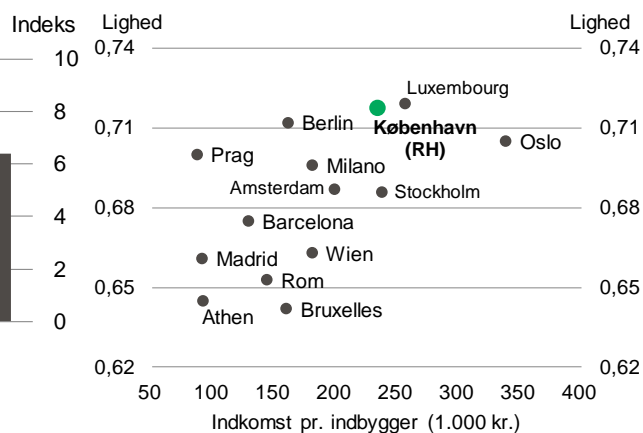
Blandt de byer København normalt sammenlignes med, er København den storby, der har de mest tilfredse borgere, *jf. figur 1*. Faktisk overgås København kun af én anden storby (Sydney) og har dermed de næstmest tilfredse borgere – i verden. Udover at være en af verdens bedste byer at leve og bo i, er København (RH) også et ret enestående eksempel på, at høj velstand og høj grad af lighed kan gå hånd i hånd, *jf. figur 2*.

¹ Monocle Magazine og Telegraph

Figur 1. Indeks for "tilfredshed med livet", 2014

Figur 2. Værdiskabelse pr. indbygger og lighed

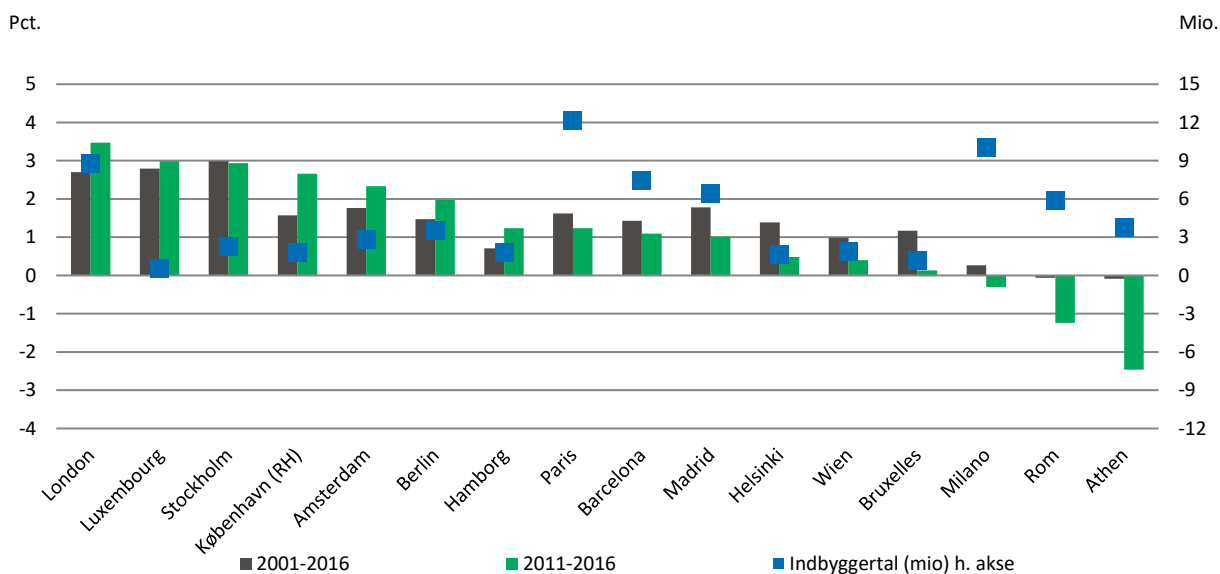

Kilde: OECD, Eurostat samt egne beregninger

Anm.: Primær nettoindkomst i 2015. For Berlin og København er lighedsindikatoren for 2013. Lighedsindikatoren er defineret som 1-ginikoefficienten. Ginikoefficienterne er efter skatter og overførsler. Self-evaluation of life-satisfaction.

Væksten er høj i København (RH) – den er blandt de absolut højeste i de europæiske metropoler, *jf. figur 3*. København har haft markant højere vækst de seneste år, mens de øvrige storbyer kun har oplevet moderat fremgang – eller ligefrem tilbagegang. Dertil kommer, at forskellene i vækstraterne på tværs af de europæiske metropoler er fordoblet i perioden.

Figur 3. Gennemsnitlig årlig BNP-vækst

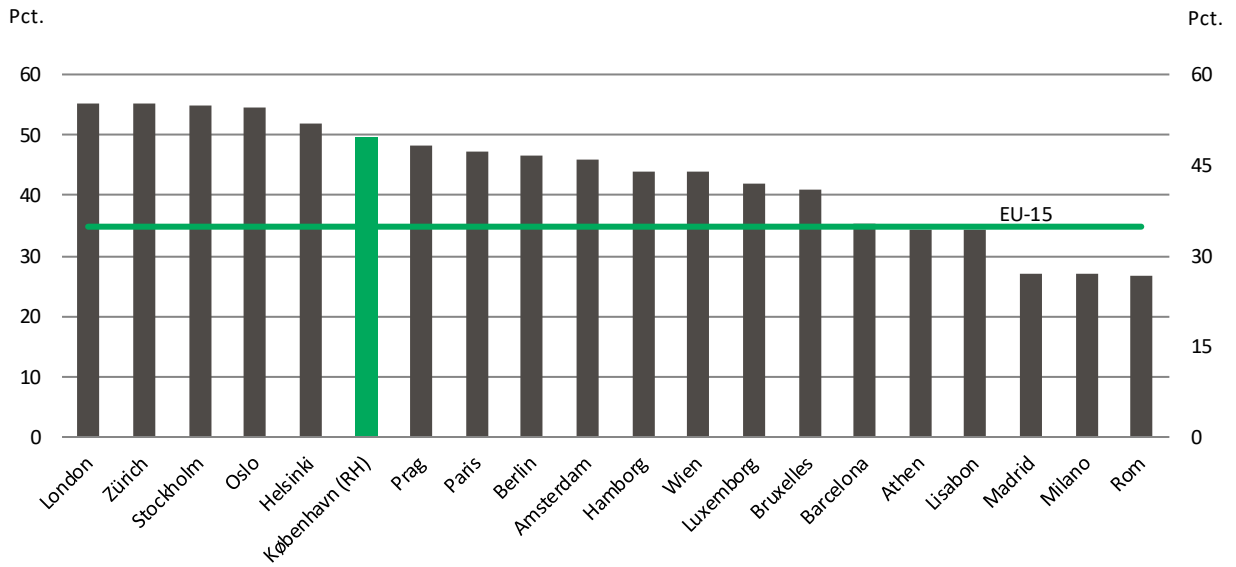

Kilde: OECD

Anm.: Faste priser

En stor del af københavnernes har et højt kvalifikationsniveau og byen overgås kun af de øvrige nordiske byer og af London og Zürich, *jf. figur 4*. Placeringen er samtidig opnået med, at København er en mangfoldig by med en ambition om at være en by for alle.

Figur 4. Andel af befolkningen med højt kvalifikationsniveau, 2016

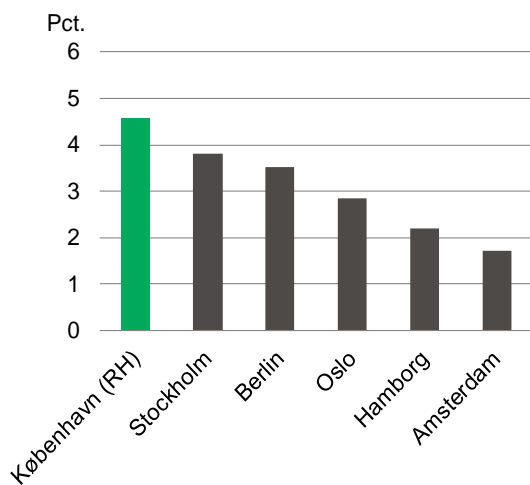

Kilde: Eurostat

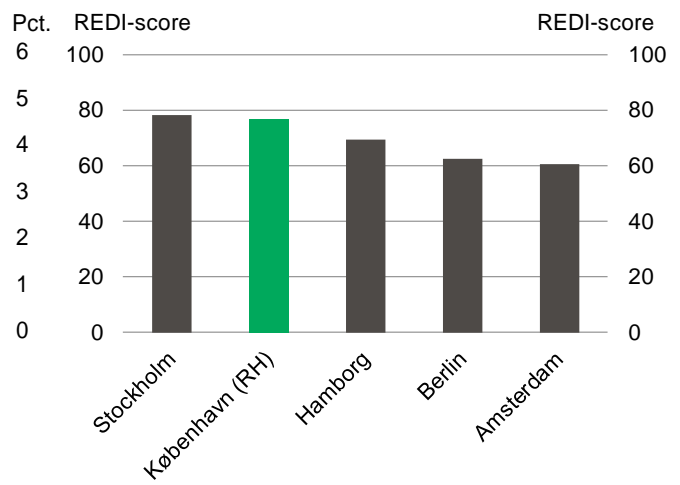
Anm.: Højt kvalifikationsniveau defineres som videregående uddannelse og/eller ansat inden for forskning og teknologi

Investeringerne i forskning og udvikling er markant højere i København (RH) end i både Stockholm, Oslo og Helsinki, jf. figur 5. Der er også rigtig gode rammer for iværksætteri i København (RH), som ligger nummer to ud af 125 regioner på EU's regionale indeks for iværksætteri og udvikling, jf. figur 6. København scorer højt på parametre som kvalifikationsniveau, livslang læring samt investeringer i forskning og udvikling i både den offentlige og den private sektor.

Figur 5. Investering i forskning og udvikling som andel af BNP, 2015

Figur 6. EU's regionale indeks for rammevilkår for iværksætteri og udvikling, 2017

Kilde: Eurostat samt REDI-indekset (EU)

Det høje kvalifikationsniveau og de gode rammer for iværksætteri er nogle af forklaringerne på, at København (RH) kan kombinere høj grad af lighed og livskvalitet med høj vækst og velstand.

De seneste års udvikling vidner om, at København trækker fra mange europæiske byer, og at København ser ud til at kunne etablere sig som en af de europæiske metropoler med de højeste vækstrater.

Tallene viser også, hvor dyrt det kan blive, hvis København (RH) taber terræn til de øvrige metropoler. Meget tyder på, at der er et udskillelsesløb i gang, hvor de store europæiske byer deler sig i en gruppe højvækstbyer og en gruppe af byer med lav eller ligefrem negativ vækst.

Denne udvikling er sket inden for de seneste år. Konkurrencen om investeringer og internationale talenter er hård. Udviklingen vidner om, at København er lykkedes på en lang række områder, og byen har således et rigtig godt afsæt for at fortsætte den positive udvikling. Det kræver en stærk indsats fra mange parter; virksomheder, erhvervsorganisationer, Københavns Kommune og regionens øvrige kommuner samt Region Hovedstaden og Staten.

Siden 2015 har Københavns Kommune fokuseret på udviklingen i virksomhedernes erhvervsforhold ud fra en række politisk besluttede mål i kommunens erhvervs- og vækstpolitik. På baggrund af task forcens anbefalinger og de bagvedliggende analyser opfordres Københavns Kommune til at revidere målene, så de bliver mere retvisende og ambitiøse.

Du kan læse meget mere om status på København i Vækstrapport – København 2018, der ligeledes offentliggøres på www.kk.dk/taskforce2018.

Kapitel 3

Behov for markant forbedring af de grundlæggende rammevilkår

Kapitel 3

Behov for markant forbedring af de grundlæggende rammevilkår

De grundlæggende rammebetingelser for erhvervslivet i Københavns Kommune kan forbedres. København scorer lavt i flere undersøgelser af, hvilke kommuner det er attraktivt at drive virksomhed i. Der er dermed et potentiale for at forbedre rammerne for at drive effektive, innovative og vækstorienterede virksomheder i København.

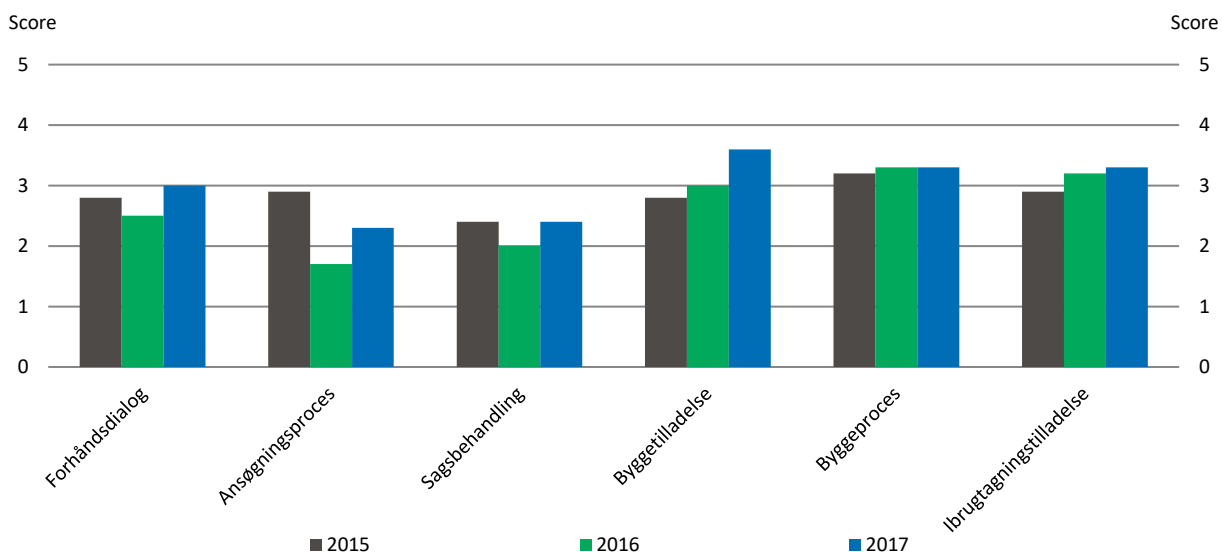
3.1 Københavns Kommune skal yde bedre service

Københavns Kommunes servicementalitet over for virksomheder er udfordret på flere fronter. Det opleves som svært at komme i kontakt med kommunen, og dialogen er dårlig. 37 pct. af virksomhederne oplever i mindre grad eller slet ikke, at det er nemt at komme i kontakt med den rette person i Københavns Kommune.²

På de konkrete myndighedsområder er der særligt stor utilfredshed med servicen relateret til behandling af byggesager og lokalplaner. En kundetilfredshedsundersøgelse fra 2017 viste, at fire ud af ti virksomheder var utilfredse med byggesagsbehandlingen. Utilfredsheden er størst i ansøgningsprocessen, i selve sagsbehandlingen og i forhåndsdialogen, *jf. figur 7*.

² Megafon (2017)

Figur 7. Virksomhedernes tilfredshed med byggesagsbehandlingsfaser (2015-2017) (1=meget utilfreds, 5= meget tilfreds)

Kilde: Epinion (2017)

Forhåndsdialogen er vigtig, fordi den danner grundlag for en klar forventningsafstemning omkring byggesagen. Men der er for lidt forhåndsdialog – og den, der er, er for dårlig. 45 pct. af virksomhederne er fx uenige i, at den forventede sagsbehandlingstid blev oplyst på forhånd.³

Københavns Kommune har opstillet klare servicemål for byggesagsbehandlingen, som følger de nationale servicemål, og disse overholdes. Men sammenligner man danske kommuners sagsbehandlingstid ligger Københavns Kommune dårligt. En byggesag tager 54 dage i København mod 26 dage i Århus og 27 dage i Odense. På landsplan tager en byggesag i gennemsnit 22 dage.

Virksomheder og bygherrer efterspørger også klarere rammer for arbejdet med lokalplaner, som opleves som ugenomsommeligt og langsommeligt. Også her ønskes en klar forventningsafstemning med virksomheden omkring, hvad der kræves, og hvornår lokalplaner forventes færdige.

Udfordringerne på servicekulturen er erkendt og der er sat flere initiativer i gang. Eksempler er arbejdet med "én indgang" til kommunen i Københavns Erhvervshus, arbejdet på at forbedre dialogen, uddannelse af et stort antal medarbejdere i servicekultur og indførelse af løbende målinger af serviceniveauet.

Der har været særligt fokus på byggesagsområdet, hvor kommunen har indført sagscreening i simple og komplekse sager. Det har øget andelen af byggesager, som behandles inden for tre dage fra 20 pct. til 68 pct.

Der er således et godt udgangspunkt for at løfte indsatsen yderligere.

Anbefalinger til bedre servicekultur i København

Med Københavns Kommunes erhvervs- og vækstpolitik for 2015-2020 har Borgerrepræsentationen besluttet, at København skal være en erhvervsvenlig by, hvor det er attraktivt at drive forretning. Hvis København skal leve op til den beslutning, er der brug for, at virksomhederne mødes af en meget stærkere servicekultur. Der er behov for indsatser, der flytter mentaliteten på alle niveauer i kommunen –

³ Epinion (2017)

fra det politiske niveau til den enkelte sagsbehandler. Og for indsatser, der målrettet går ind og forbedrer rutiner – og løbende måler på resultaterne. Konkret har tasken otte anbefalinger, der kan understøtte, at Københavns Kommune bevæger sig fra myndigheds- og silokultur til servicekultur.

Anbefaling 1: Sikre stærkt politisk ejerskab til ny servicekultur

Borgmestre og topchefer i de relevante forvaltninger i Københavns Kommune skal tage et stærkt ejerskab til en målrettet omstilling til servicekultur over for virksomhederne. Der igangsættes en gennemgribende ekstern undersøgelse af kulturen, implementeres nødvendige indsatser og løbende rapportering herom til borgmestre, politiske udvalg og Københavns Erhvervsråd.

Det anbefales, at Københavns Kommunes politikere og topledelse tager et meget stærkere ejerskab til og kommunikerer meget tydeligere, at de prioriterer erhvervslivet og en god servicekultur. At virksomhederne er særlig vigtige for velstanden og væksten i kommunen. Det er helt afgørende for udbredelsen af den kultur, som forvaltningerne skal være bærere af, at borgmestre og direktioner står bag. At de presser på for en forandring i retning af servicekultur – og belønner fremskridt.

God erhvervsservice skal være et anliggende på tværs af alle de relevante forvaltninger, og må ikke tænkes i siloer. Det anbefales derfor, at overborgmesteren, teknik- og miljøborgmesteren, beskæftigelses- og integrationsborgmesteren og kultur- og fritidsborgmesteren beslutter at prioritere en fælles udrulning af servicekulturen med en fælles strategi og handleplan for, hvilke konkrete indsatser, det vil kræve at opnå en markant effekt. De fire borgmestre skal følge udviklingen tæt og rapportere om resultaterne som fast punkt på Københavns Erhvervsråds møder.

Københavns Kommune har over de seneste år igangsat flere indsatser i de forskellige forvaltninger med henblik på at styrke servicekulturen over for erhvervslivet, men resultaterne lader vente på sig. Det kan forklares med, at det tager tid at gennemføre større kulturændringer, men noget tyder også på, at kommunen ikke har tilstrækkelig viden om, hvor og hvordan uhensigtsmæssige strukturer, manglende kompetencer eller manglende prioriteringer spænder ben.

Det foreslås derfor, at der igangsættes en gennemgribende undersøgelse af servicekulturen på tværs af kommunen, implementeres nødvendige indsatser og løbende rapportering herom til borgmestre, politiske udvalg og Københavns Erhvervsråd. Undersøgelsen skal foretages af eksterne konsulenter, og den skal identificere meget specifikke udfordringer i den nuværende arbejdskultur og organisering. Desuden skal den præsentere forslag til løsninger og redskaber til forbedringer.

Anbefaling 2: Flere ”én indgang” tilbud til virksomheder

Virksomheder skal tilbydes flere tværgående ”én indgang” servicetilbud i Københavns Erhvervshus. Kommunens forvaltninger skal desuden sammen sikre:

- At flere virksomheder i København skal kende til Erhvervsservicetilbud.
- At der ansættes ”key account” medarbejdere, som skal sørge for sammenhængende og effektiv service, herunder give virksomhederne hjælp til at navigere i deres sager på tværs af hele kommunen.
- At alle relevante oplysninger om en virksomheds verserende sager med kommunen kan fremvises ét sted.
- At kommunens hjemmeside og digitale blanketter gøres mere brugervenlige for virksomhederne.

Københavns Erhvervshus er virksomhedernes fysiske, telefoniske og digitale indgang til kommunen. Erhvervshuset afklarer i dag ca. 60 pct. af alle henvendelser med det samme og henviser resten til rette enhed/medarbejder i kommunen. Erhvervshuset kan også hjælpe virksomhederne til at udfylde digitale blanketter og selvbetjeningsløsninger over telefonen.

Servicen fra Erhvervshuset er i dag begrænset af, at Københavns Kommune (pga. styreformen) er delt op i syv selvstændige administrative forvaltninger. Dertil kommer, at kun hver tredje af Københavns virksomheder kender til kommunens services.

Det anbefales, at Københavns Erhvervshus får ansvar for at håndtere flere servicetilbud på tværs af forvaltningerne, således at endnu flere henvendelser kan blive håndteret med det samme og ved virksomhedens første henvendelse.

For at yde en sammenhængende service til virksomheder anbefales det desuden, at:

- Der iværksættes en indsats for at øge virksomhedernes kendskab til tilbuddene i Københavns Erhvervshus.
- Der etableres en tværgående key account enhed, som får ansvar og mandat til at sikre, at virksomhederne tages i hånden og bliver ledt på rette vej i byggesager, rekrutteringssager, bevillingssager og lignende. Key account funktionen slipper ikke virksomheden, før sagen er løst.
- Alle relevante oplysninger om en virksomheds verserende sager med kommunen skal kunne fremsøges af kommunens medarbejdere ét sted, så virksomheden oplever at få en sammenhængende service – uanset hvilken forvaltning/enhed, de er i kontakt med.
- Kommunen lancerer en markant mere brugervenlig hjemmeside, som kan være med til at guide virksomhederne på vej.
- Kommunen forenkler alle de blanketter, ansøgningsskemaer etc., som virksomhederne skal udfylde. Kommunerne i Greater Copenhagen kan med fordel samarbejde om at anvende de samme blanketter på tværs af kommunegrænser og at påvirke staten til at foretage ændringer i de blanketter, som er nationalt fastlagte.

Anbefaling 3: Velkomstbrev til nye virksomheder og øget virksomhedsdialog

Københavns Kommune skal sende et imødekomende velkomstbrev til alle nye virksomheder med informationer om services i kommunen. Borgmestrene skal regelmæssigt mødes med toneangivende repræsentanter fra Københavns vigtige brancher.

God service og hele grundlaget for et godt samarbejde begynder med et godt førstehåndssindtryk. I dag er det første, der møder mange virksomheder i Københavns Kommune, et brev med opkrævning af affaldsgebyr.

Det anbefales, at alle nye virksomheder, som det første modtager en velkomsthilsen fra overborgmesteren, teknik- og miljøborgmesteren, beskæftigelses- og integrationsborgmesteren og kultur- og fritidsborgmesteren. I velkomstbrevet introduceres virksomhederne til Erhvervshusets tilbud om at guide virksomhederne igennem sager på tværs af alle forvaltninger, og brevet slår fast, hvad virksomheden kan forvente sig af Københavns Kommune. Virksomhederne vil også blive tilbudt at melde sig til Københavns Kommunes nyhedsbrev om erhvervsrelaterede emner. Udenlandske virksomheder skal modtage velkomstbrevet på engelsk.

Det anbefales, at toneangivende repræsentanter fra veletablerede virksomheder og brancher/klynger regelmæssigt inviteres til at møde relevante borgmestre med henblik på at pege på den pågældende branche eller klynges potentialer og udfordringer og drøfte, hvordan Københavns Kommune kan forbedre rammevilkårene.

Anbefaling 4: Hurtigere sagsbehandling af – og regelmæssige målinger af – virksomhedernes tilfredshed med byggesager

Der skal opstilles klare måltal for sagsbehandlingstider, for virksomhedernes tilfredshed med alle dele af byggesagsbehandlingen og med lokalplaner. Målingerne skal løbende offentliggøres og forelægges til drøftelse i Teknik- og Miljøudvalget.

Det anbefales, at Københavns Kommune opstiller klare resultatmål (KPI'er), der på månedlig basis måler på virksomhedernes tilfredshed med forskellige typer af byggesager, lokalplaner og forskellige led i byggesagsbehandlingen. Andelen af virksomheder, der svarer, at det har været let at få et hurtigt og tydeligt svar på, hvad der skal til for få en tilladelse, skal være mindst 90 pct.

Teknik- og Miljøforvaltningen er i gang med at indføre straksmålinger af virksomhedernes tilfredshed med de forskellige faser i byggesagsbehandling. Det anbefales, at dette arbejde styrkes med en "direct response" SMS-service, og at resultaterne offentliggøres månedligt på Københavns Kommunes hjemmeside. Det anbefales, at give alle virksomheder en let adgang til at kunne trække anonymiserede rapporter om forskellige dimensioner af byggesagsbehandlingen – gerne brudt ned på et detaljeret niveau.

Anbefaling 5: Digitalisering af byggesagsbehandlingen

De første led i byggesagsbehandlingen (screeninger) skal digitaliseres med henblik på mindre vilkårlighed og flere ressourcer til fx forhåndsdialog.

Erhvervsorganisationer har peget på, at mange virksomheder oplever, at sagsbehandlingen er langsom og vilkårlig. For at gøre sagsbehandlingsprocessen hurtigere og mindre vilkårlig, anbefales det, at kommunen ser på muligheden for at bruge robotter til den første screening af ansøgninger og bilag. Det vil på sigt frigøre ressourcer til mere komplekse aspekter af byggesagsbehandlingen og gøre sagsbehandlerens job mere værdiskabende. Det vil også betyde, at kommunen vil kunne tilbyde fast track på byggesager, der overholder visse standarder af præ-godkendte modeller, som man i dag har det på fx altaner. Det skal undersøges, hvilke øvrige områder, der kan standardiseres.

Anbefaling 6: Udvide forhåndsdialogen i byggesager

Tilbuddet om forhåndsdialog skal udvides, og skal tage udgangspunkt i virksomhedernes behov.

En god forhåndsdialog har i mange kommuner vist sig at gøre en stor forskel for virksomhedernes tilfredshed. Forhåndsdialogen giver mulighed for at afklare materiale i forhold til en kommende byggesag og evt. hensigtsmæssigheder. Dermed sker der en forventningsafstemning om forløbet, og det forkorter typisk sagsbehandlingstiden ned. Det anbefales derfor, at Københavns Kommune tilbyder mere forhåndsdialog med virksomhederne inden selve byggeansøgning.

Anbefaling 7: Give foretræde for Teknik- og Miljøudvalget for større byggeprojekter

Større byggeprojekter skal have mulighed for at blive præsenteret for teknik- og miljøudvalget inden, der laves en egentlig ansøgning til forvaltningen.

Det anbefales, at man – efter norsk forbillede – giver bygherrer mulighed for foretræde for Teknik- og Miljøudvalget (TMU) med henblik på at præsentere et større projekt, inden det forelægges forvaltningen. Dermed får politikkerne tidligt i processen indblik i spændende projekter i byen. Det er muligt i dag at få foretræde, når byggesagen er behandlet, men det foreslås, at man allerede ved indsendelse af byggesagen kan få foretræde. Derved kan foretræde ske tidligt i forløbet, og man kan få afklaring tidligere. Det anbefales, at der reserveres en del af TMU møderne til disse foretræder, hvilket således kan medføre en lille risiko for, at man skal vente et par uger. Ønsker man ikke at afvente dette, kan man selvfølgelig altid fravælge den initiale foretræde igen og lade sin sag køre som i dag. Der skal opstilles kriterier for, hvornår en sag kan komme på dagsordenen.

Anbefaling 8: Gennemgang af kommunale visioner og regler

Kommunen skal gennemgå alle politikker, strategier og visioner med henblik på at udpege evt. regler, som står i vejen for virksomhedernes vækst – for at fjerne de største barrierer. Desuden laves en oversigt over regler, som virksomheder skal være klar over, at de skal tage hensyn til fx i forbindelse med byggesager og lokalplaner.

Københavns Kommune vedtager løbende nye politikker og strategier bl.a. om byens forskønnelse. Det er en stor gevinst for byen, men kan til tider være signifikante benspænd for virksomhedernes mulighed for at udfolde sig. Det er en balancegang at få hensynet til borgere og virksomheder til at gå hånd i hånd, men det er vigtigt, at erhvervslivet ses som en afgørende aktør i at udvikle byens velfærd. Derfor anbefales det, at der laves en systematisk gennemgang af politikker og strategier i kommunen med henblik på at afdække benspænd for erhvervslivet. Det anbefales, at de værste benspænd genovervejes og evalueres i relation til de samlede gevinster og tab for byens aktører. Desuden foreslås det, at der udarbejdes en oversigt til virksomhederne over, hvilke hensyn de skal tage som følge af de forskellige politikker, så virksomhederne kan tage dem i betragtning i forbindelse med byggesager etc.

3.2 København skal forbedre fremkommeligheden

Virksomheder og borgere bosætter sig i storbyområder, fordi der her er muligheder for høj produktivitet, velstand og livskvalitet. I storbyen er der bedre adgang til arbejdskraft, mere innovation samt kortere afstande og derved lavere produktionsomkostninger. Men at bo i storbyer har også ofte en række omkostninger, som kan reducere gevinsten, fx forurening, sociale udfordringer og trængsel. Omkostningerne skal håndteres, for at man kan indfri det fulde vækstpotentiale ved urbaniseringen. Trængsel er et af de helt afgørende benspænd.

Forskningen har dokumenteret, at trængsel har væsentlige negative effekter på den økonomiske vækst⁴, især via tre kanaler:

1. *Det forlænger rejsetiden til og fra arbejde*, og det kan medføre at folk ønsker at arbejde i færre timer eller ikke søger job så langt fra hjemmet. Det reducerer arbejdsudbuddet og forringer mulighederne for et godt match.
2. *Det øger virksomhedernes transportomkostninger*, så produktiviteten reduceres og øger omkostningsniveauet for varer og tjenester.
3. *Det gør byen mindre attraktiv at bo i* og derfor også mindre attraktivt for investeringer og arbejdskraft.

København og hovedstadsområdet har generelt en høj mobilitet og begrænsede trængselsproblemer, sammenlignet med andre europæiske storbyområder.⁵ Det hænger især sammen med at godt seks ud af ti københavnere cykler til og fra arbejde og studie. København er derfor også flere gange blevet udnævnt til verdens bedste cykelby.⁶

Gennem en årrække er trængselsproblemerne på vejene i hovedstadsområdet dog steget. Antallet af biler, der krydser Københavns kommunegrænse er fx steget med 4 pct. fra 2015-2016.⁷

Erhvervslivet oplever, at transporten af varer tager længere tid end tidligere. Det er svært for fx håndværkere og rådgivere, som har opgaver i byen, at finde parkering. Det betyder højere omkostninger,

⁴ DTU (2017) og Trængselskommissionen (2013)

⁵ TomTom (2017)

⁶ Copenhagenize (2017)

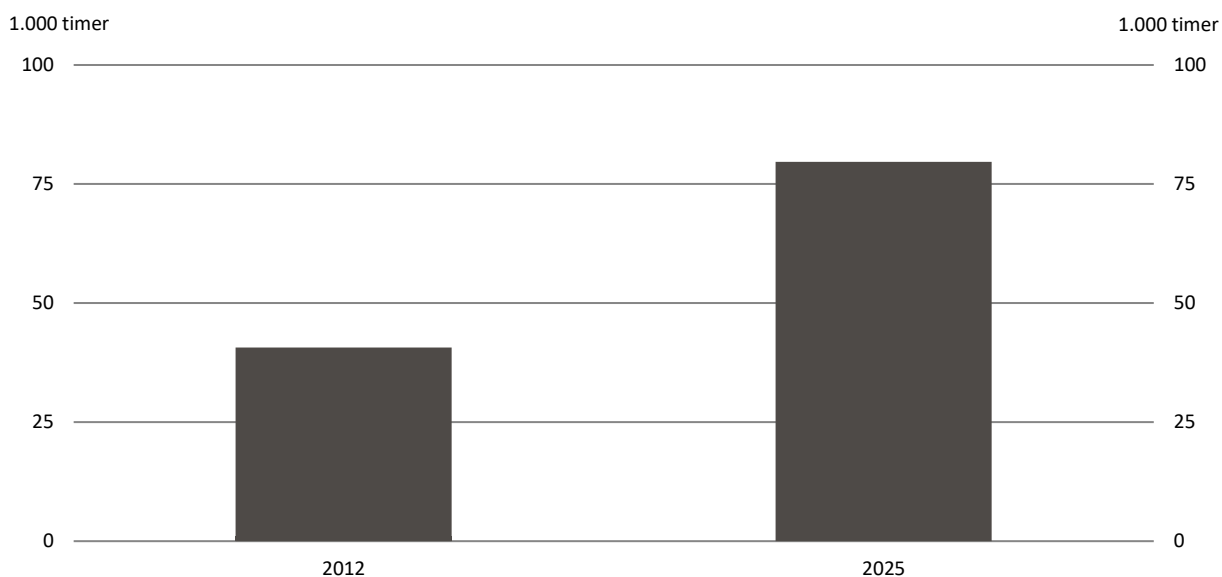
⁷ Københavns Kommune (2016)

som kunderne i sidste ende betaler – eller det kan betyde afviste ordrer. Flere virksomheder forsøger sig derfor med alternative transportformer i byen som fx cyklende vinduespuddere og låsesmede.

Den samlede trafik i København Kommune og Frederiksberg Kommune vil stige med ca. 50 pct. fra 2015 til 2050.⁸ Det skyldes stigning i befolkningen i København og i regionen. Alene de næste ti år forventes befolkningstallet i Københavns Kommune at stige med omkring 100.000, og det vil sammen med den økonomiske vækst lægge markant pres på fremkommeligheden.

Trængselskommissionen forventer en fordobling af spildtid som følge af trængsel fra 2012 til 2025, jf. figur 8.

Figur 8. Den forventede udvikling i forsinkelsestid blandt bilister i Hovedstaden.

Kilde: Trængselskommissionen (2013)

Anbefalinger til bedre fremkommelighed i København

Hvis København skal bevare sin internationale styrkeposition som fremkommelig by og have en internationalt førende cykelkultur, indebærer det, at der fortsat skal investeres i trafikale løsninger. Løsninger, der kan imødekomme det stigende pres på infrastrukturen, og som samtidig peger ind i fremtiden med bæredygtige tilgange inden for kollektiv transport, cyklisme og bilisme. Konkret peges der på fire anbefalinger, der kan reducere trængslen i København.

Anbefaling 9: Etablere Østlig Ringvej

Anlæggelse af en Østlig Ringvej (havnetunnel) fra Nordhavn til Amagermotorvejen.

I dag kører en stor del af trafikken mod Amager og Sjælland igennem Københavns centrum. Det giver unødvendig trafik i byen, som helt oplagt kan ledes uden om centrum. Derfor foreslås det, at planerne om etablering af Østlig Ringvej, også kaldet en havnetunnel, gennemføres.

Etableringen af Østlig Ringvej kan aflaste især den tunge trafik midt i byen og biltrafikken på dele af det statslige vejnet, samt betjene nye, store byudviklingsområder tæt på centrum. Derved ledes unødig trafik væk fra indre by. Det kan reducere trængslen, men kan også give bedre plads til bilister, der har behov for

⁸ Københavns Kommune (2017)

at tage bilen til centrum, som fx håndværkere. En Østlig Ringvej vil også forbedre adgangen til Københavns Lufthavn samt supplere vejforbindelserne mellem Sjælland og Amager, der på sigt ikke har tilstrækkelig kapacitet. Det foreslås, at Københavns Kommune og staten finder en hurtig løsning på restfinansieringen og igangsætter projekterings- og anlægsarbejdet.

Anbefaling 10: Udvide ”parkér- og rejs” -anlæg

Udvidelse af parkér- og rejsanlæg med samlet set 5.000 parkeringspladser ved stationer uden for København finansieret ved regional medfinansiering på 50 pct.

Mange borgere uden for København med job i København tager bilen ind til byen. Meget få – skønsmæssigt omkring 5 pct., parkerer bilen ved en station og tager toget til København.⁹ Pendling til arbejde i bil medfører unødvendig trængsel i byen.

Det anbefales på den baggrund, at der etableres flere parkeringspladser ved parkér- og rejsanlæg ved stationer i Nordsjælland og Syd- og Vestsjælland. Som udgangspunkt skal man vælge stationer med de bedste forudsætninger for at få flere til at kombinere bilen med toget på rejsen mod København. Det bidrager også til en bedre udnyttelse af det eksisterende trafiksystem.

DSB peger i rapporten ”Trafikken i København 2016” på, at potentialet er størst for pendlere med lange og mellemlange rejser. Det skal samtidig være store anlæg, der både har et stort lokalt opland og samtidigt er attraktive for bilister længere væk fra. Endvidere skal man vælge stationer, der er beliggende på hovedlinjerne. Det forventes, at øget kapacitet vil betyde, at flere vælger at køre til en station og tage toget til København, frem for at tage bilen hele vejen.

Staten har tidligere afsat 1 mia. kr. til 50 pct. medfinansiering af parkér- og rejsanlæg. Interessen fra byer, der potentielt kunne være værter for disse anlæg, har været meget beskeden. Derfor anbefales det, at København arbejder for, at der for 2019-2022 afsættes en regional pulje, som kan øge byernes incitament til at bygge parkér- og rejsanlæg i Region Sjælland og Region Hovedstaden. Puljen skal kunne dække byernes medfinansiering til mindst 5.000 parkeringspladser.

Anbefaling 11: Styrke delecykel- og delebilordningen

Fra 2020 skal delebilmarkedet åbnes op, så alle der kan dokumentere positive trængseffekter, kan indtræde på det københavnske delebilmarked. At private bycykelkoncepter tillades brug af kommunens cykelstativer som faste p-pladser. Etablering af flere cykelparkeringspladser, herunder til delecykler.

Hovedparten af københavnere cykler, går eller anvender kollektiv trafik, men mange har også brug for en bil fx til familieturen ud af byen og til storindkøb.

Cykling begrænser effektivt trængsel i København. Men hvis mere pendling skal foregå på cykel, så skal langt flere pendlere fra omegnskommunerne op på cyklen i forbindelse med den daglige pendling. Det skal samtidig være lettere at komme til og komme af med en cykel. København mangler cykelparkeringspladser og brugerne er langt fra tilfredse med de nuværende cykelparkeringsmuligheder.

Delebiler giver muligheden for at køre i bil, samtidig med at brugerbetalingen sikrer, at debilen ikke prioriteres frem for offentlig transport eller cykel. En analyse viser, at delebilsordninger nedbringer antallet af bilejere. Delebiler kan derfor være et godt værktøj til at reducere trængslen.¹⁰

Derudover vil bedre udnyttelse af bilparken medføre, at behovet for parkeringspladser falder og det reducerer trængslen som følge af søgning efter parkeringspladser.

⁹ Transportministeriet (2015)

¹⁰ DTU (2015)

Den nuværende delebilsordning med reduceret parkeringsafgift i København blev designet i en tid, hvor delebiler endnu ikke havde fundet fodfæste. Det var et usikkert marked, og for at gøre ordningen attraktiv for en udbyder af delebiler, udbød man ordningen med en eksklusiv aftale til én virksomhed. Den ene virksomhed har derfor frem til 2020 eneret til at udbyde delebiler med reducerede parkeringsafgifter. Det giver virksomheden tid til at indhente de omkostninger, der er forbundet med at udvikle et nyt marked.

Et sådant monopol kan være hensigtsmæssigt, når der er tale om et nyt område med stor usikkerhed og til at fremme innovation i en periode. Task forcen bakker overordnet op om denne tilgang.

Det er dog samtidig vigtigt, at markedet åbnes op, når det er modnet. På den baggrund foreslås, at man fra 2020 giver markedet frit. Det er dog afgørende, at der er tale om egentlige delebilsordninger, der reducerer trængslen. Derfor foreslås det, at der forsat kun gives reduceret parkeringsafgift til ordninger, der kan dokumentere at de reducerer trængslen, og som ikke bidrager til luftforurening.

Anbefaling 12: Forbedre erhvervsparkeringen i København

Etablering af 500 erhvervsparkeringspladser i København.

Ud over at ventetiden i trafikken øger omkostningerne – og dermed priserne på varer og tjenester – koster det dyrt at lede efter parkeringsplads. Dertil kan man risikere at måtte parkere meget langt væk, og det gør opgaven dyrere at løse. Mange håndværks- og servicevirksomheder peger på, at det er et væsentligt problem i København.

Derfor foreslås det at forbedre mulighederne for erhvervsparkering. Københavns Kommune råder over knap 50.000 parkeringspladser i betalingsområdet.

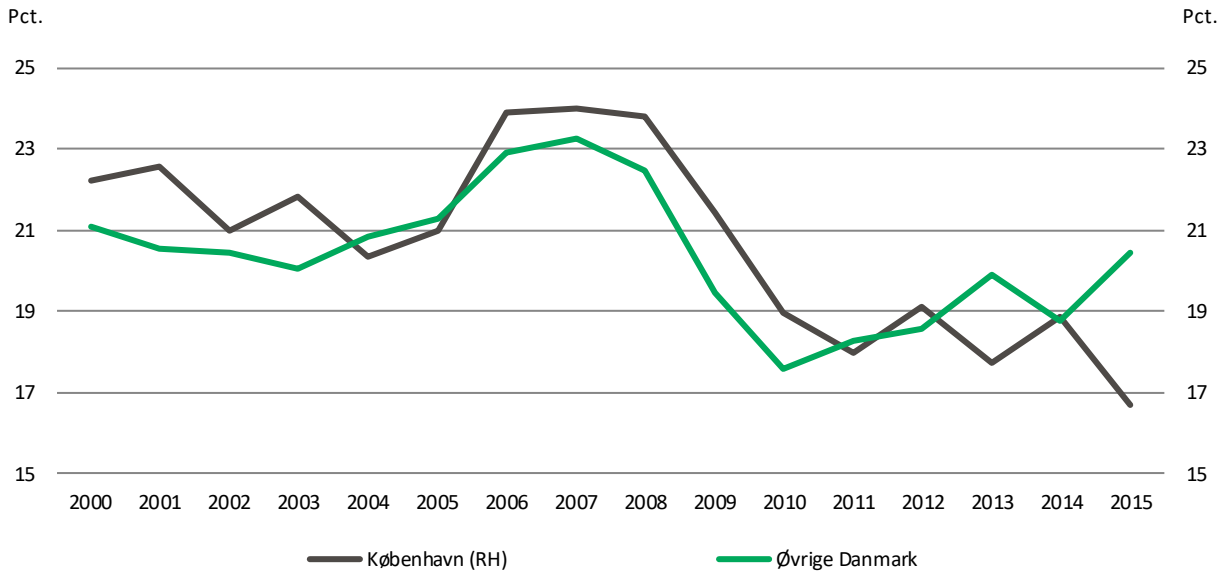
Konkret foreslås det, at der oprettes 500 parkeringspladser øremærket til erhverv ved gadehjørner, hvor der i dag ikke er parkering. Dette er lovligt, hvis kantstenen kan rykkes ud som en udposning de første fem meter, og det vil kunne lade sig gøre i mange gader.

Da det ikke er givet, at der på den måde kan tilvejebringes tilstrækkeligt med p-pladser, skal byens veje gennemgås for at finde frem til, hvor der skal ske en optimering af pladsen og dermed skabes nogle af de øremærkede pladser. Kan der ikke findes 500 pladser på den måde, må resten findes ved at konvertere eksisterende parkeringspladser.

3.3 Rammevilkårene for investeringer skal forbedres

Investeringerne, som andel af BNP, er i København faldet drastisk efter finanskrisen, og er fortsat på vej ned, jf. figur 9. Investeringsniveauet i København har typisk ligget højere end landsgennemsnittet, men halter nu efter, og har gjort det de seneste år. Mens investeringerne i resten af landet siden 2010 har været på vej op, er der fortsat en tendens til et faldende investeringsniveau i København.

Figur 9. Investeringerne som andel af BNP

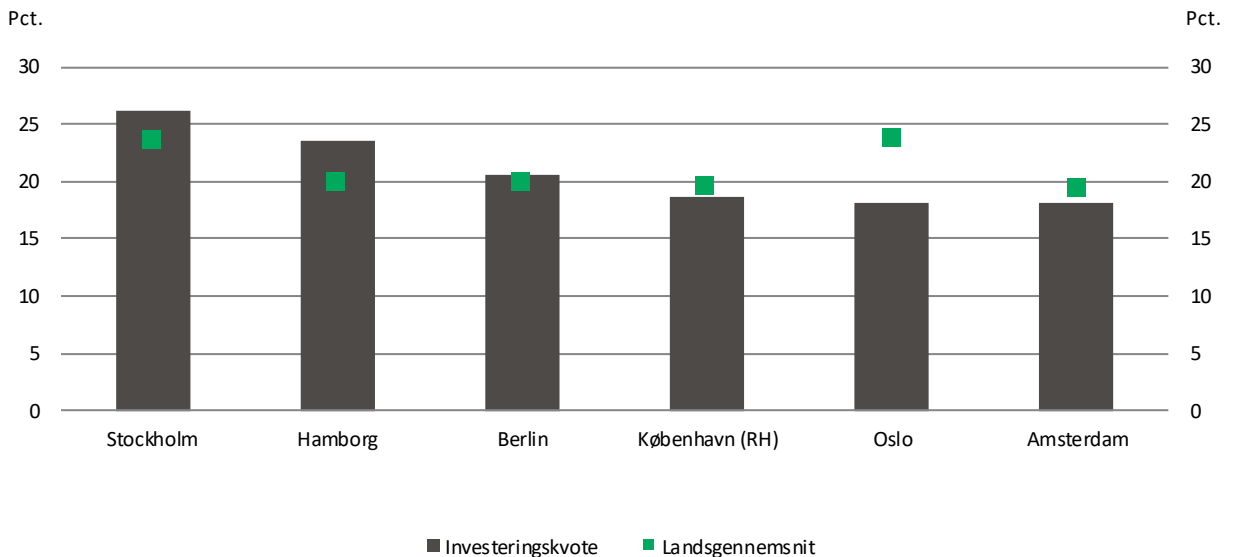

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Anm.: København dækker i notatet Region Hovedstaden

Også i en international sammenhæng har København et relativt lavt investeringsniveau. Både Stockholm og Hamborg har i modsætning til København et højere investeringsniveau end deres landsgennemsnit, jf. figur 10.

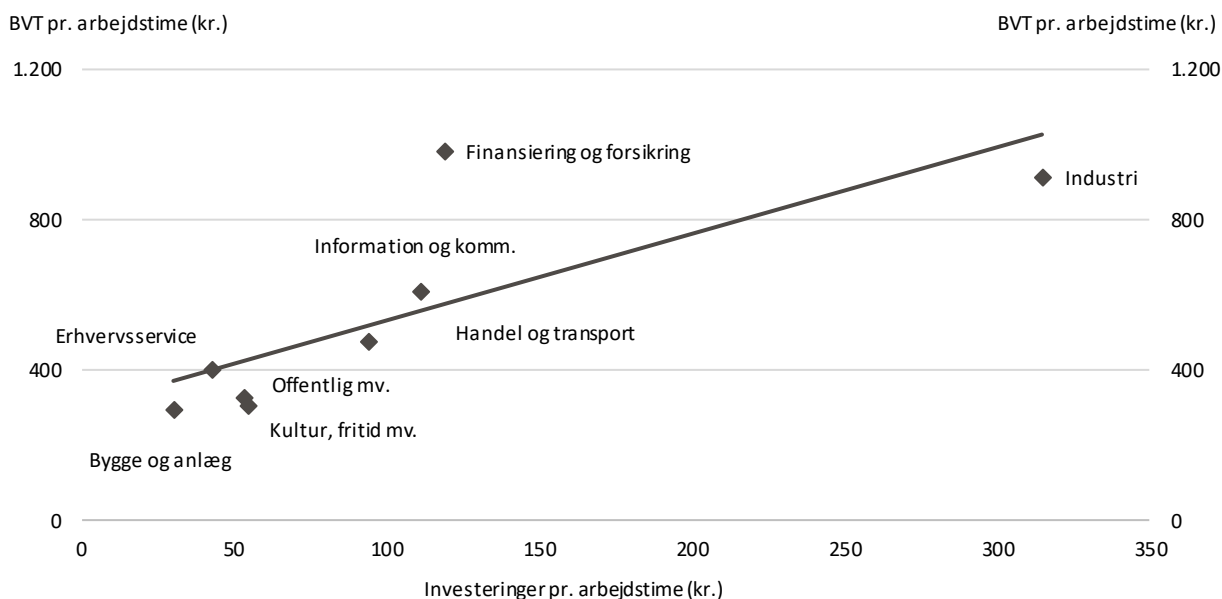
Figur 10. Bruttoinvesteringer som andel af BNP, 2014

Kilde: Danmarks Statistik, Statistic Nederlands (2014) samt egne beregninger

Der er en tæt sammenhæng mellem investeringsniveauet og produktiviteten, jf. figur 11. Brancher med et højt investeringsniveau pr. arbejdstime har også relativt høj bruttoværditilvækst (BVT) pr. arbejdstime.

Figur 11. BVT og investeringer pr. arbejdstime på brancher, København (RH), 2013

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Til trods for det faldende investeringsniveau i København (RH) har væksten særligt de seneste år været høj sammenlignet med de øvrige europæiske metropoler¹¹.

Da et højt investeringsniveau er en del af forudsætningen for vækst og velstand, kan et lavt investeringsniveau på lidt længere sigt få konsekvenser for væksten. Der er derfor behov for at gøre det så attraktivt som muligt for virksomheder at foretage investeringer. Det er helt afgørende, hvis København også i fremtiden skal være blandt Europas førende vækstmetropoler. Der er behov for, at rammerne for virksomhedernes investeringer understøttes, så udviklingen kan vendes.

Investeringer og dermed investeringsniveauet påvirkes af en række faktorer. Det gælder fx mulighederne for at drive en konkurrencedygtig virksomhed og adgangen til risikovillig kapital. Regeringen har for nylig vedtaget et investorfradrag, der skal forbedre mulighederne for, at unoterede små og mellemstore virksomheder kan rejse kapital og dermed understøtte investeringerne. Også kommunens serviceniveau overfor erhvervslivet kan have betydning for omkostningsniveauet, og dermed for, hvor attraktivt det er at drive virksomhed og foretage investeringer i kommunen.

Anbefaling til at understøtte investeringer i København

København har de seneste år haft høj vækst, men samtidig et lavt investeringsniveau. Hvis København også i fremtiden skal være en metropol med høj vækst, er der behov for, at det bliver mere attraktivt for virksomhederne at investere. Konkret peges på, at dækningsafgiften reduceres for at gøre det mere attraktivt at foretage anlægsinvesteringer i København.

Anbefaling 13: Reducere dækningsafgiften

Dækningsafgiften sænkes på sigt fra 9,8 promille til 5,75 promille. Det er på samme niveau som dækningsafgiften i Aarhus. Alternativt kan det overvejes at øremærke 250 mio. kr. af provenuet fra dækningsafgiften til finansiering af task forcens forslag.

¹¹ Vækstrapporten (2018)

Indkomstskatten i Københavns Kommune er blandt de laveste i Danmark til glæde for både borgerne og erhvervslivet. Derimod er grundskylden i Københavns Kommune fastsat til det maksimale niveau på 34 promille, der betales af den afgiftspligtige grundværdi. Samtidig har Københavns Kommune en dækningsafgift på 9,8 promille, som er blandt de højeste i landet. Dækningsafgiften må maksimalt udgøre 10 promille. Dækningsafgiften betales som en promille af forskellen mellem ejendomsværdien og grundværdien fra den offentlige ejendomsvurdering. Den er populært sagt en skat på private anlægsinvesteringer.

Dækningsafgiften påvirker investeringsniveauet negativt. Enten kan virksomhederne vælge at lægge investeringerne uden for København, eller virksomhederne kan helt undlade at foretage ellers fordelagtige investeringer. Det gælder ikke mindst internationale virksomheder, der vælger deres placering ud fra en række parametre. For en virksomhed, der overvejer at foretage en investering, vil incitamentet til det være markant større af at afskaffe dækningsafgiften – svarende til at sænke den med knap 1 pct. point – end af at reducere selskabsskatten med 1 pct. point fra 22 til 21 pct.¹²

Der har traditionelt set ikke været stor opmærksomhed omkring dækningsafgiften – men det burde der måske være.

Københavns Kommune bør se på, om en dækningsafgift på 9,8 promille er det rette niveau. Både økonomisk teori og forskning dokumenterer, at der er en tæt sammenhæng mellem investeringsniveau og skat på investeringer¹³. Det er således velunderbygget, at en reduktion af dækningsafgiften vil understøtte virksomhedernes incitament til at investere, og dermed også forbedre erhvervsvilkårene i Københavns Kommune.

Københavns Kommune opkræver hvert år knap 1 mia. kr. i dækningsafgift fra virksomhederne i kommunen. Det svarer til ca. 3 pct. af kommunens samlede indtægter. Det svarer samtidig til 40 pct. af det samlede provenu fra dækningsafgift på landsplan, hvor tendensen er, at flere og flere kommuner reducerer eller helt afskaffer afgiften.

I 2018 opkræver 39 ud af 98 kommuner dækningsafgift. Det gælder primært kommunerne i hovedstadsområdet og kommunerne i og omkring de øvrige større byer, men også her er der en tendens til, at niveauet for dækningsafgiften er reduceret.

For at gøre København til en mere attraktiv og mere erhvervsvenlig kommune foreslås det derfor, at dækningsafgiften nedsættes fra det nuværende niveau på 9,8 til 5,75 promille. Det er samme niveau som dækningsafgiften i Aarhus Kommune. En sådan reduktion vil umiddelbart medføre mindre indtægter for Københavns Kommune på knap 400 mio. kr. årligt, *jf. tabel 2*.

Tabel 2. Økonomiske konsekvenser

	Mindreindtægt (direkte virkning)	Virksomheder	BNP-virkning
Dynamiske effekter	-390	50	165

En reduktion af dækningsafgiften vil have positive effekter på investeringerne. Dels ved at understøtte tiltrækning af virksomheder, og dels ved at understøtte investeringer blandt de eksisterende virksomheder.

¹² 4. baggrundsanalyse: Skatter og afgifter

¹³ Katholieke Universiteit Leuven (2010)

På baggrund af den tilgængelige forskning er det muligt at foretage et skøn af effekter på tiltrækning af virksomheder ved at sænke dækningsafgiften fra 9,8 til 5,75 promille. På den baggrund forventes det, at antallet af virksomheder strukturelt vil stige med knap 0,2 pct. svarende til ca. 50 virksomheder. Det svarer til en strukturel forøgelse af BNP på ca. 165 mio. kr.¹⁴ Dertil kommer effekten på investeringsniveauet for de eksisterende virksomheder, der vil være positiv.

Virksomhederne skal have bedre adgang til arbejdskraft med de rette kompetencer

Kapitel 4

Virksomhederne skal have bedre adgang til arbejdskraft med de rette kompetencer

Virksomhederne skal i højere grad have adgang til kvalificeret arbejdskraft. På kort sigt kan det understøttes af konkrete indsatser i forhold til de ledige i København, mens fokuserede indsatser i folkeskolen samt en mere sammenhængende infrastruktur i Greater Copenhagen kan bidrage på længere sigt.

4.1 Flere skal uddanne sig og flere skal vælge en STEM-uddannelse

Virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft er et centralt rammevilkår i forhold til at sikre en høj produktivitet, høj beskæftigelse og økonomisk vækst. Det er afgørende, at børn og unge gennem hele uddannelsessystemet tilegner sig de rette kompetencer og motiveres i retning af de uddannelser, som private og offentlige virksomheder efterspørger.

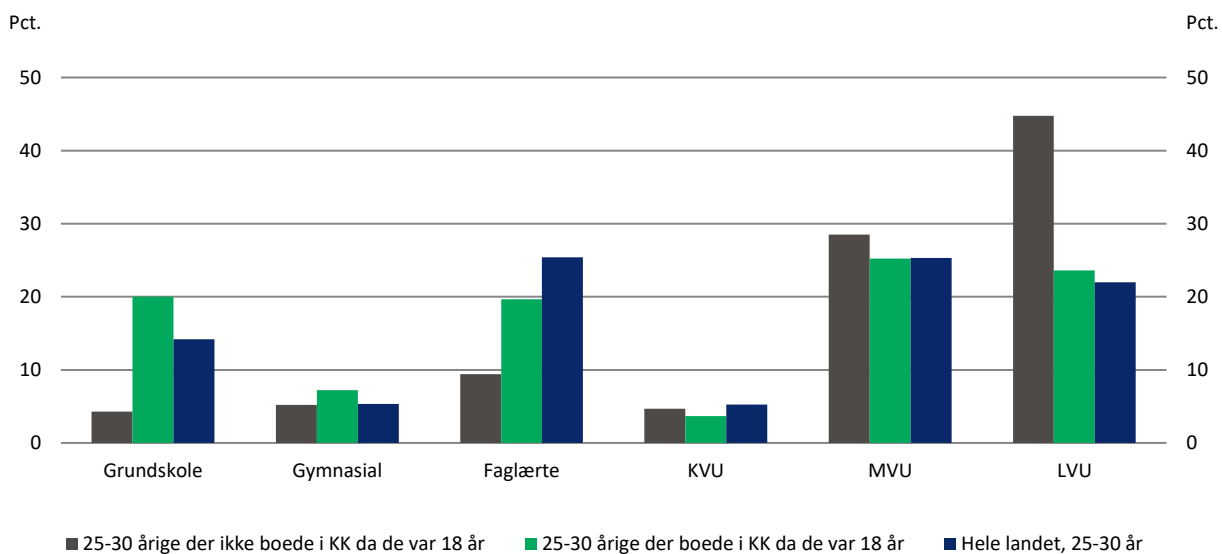
Det er en fordel for virksomhedernes adgang til arbejdskraft og væksten, hvis:

- flere tager en erhvervskompetencegivende uddannelse
- flere tager en uddannelse inden for naturvidenskab, teknologi, it, matematik og teknik (også kaldet STEM-kompetencer)

Kommunen kan især påvirke valg af uddannelse gennem indsatser i folkeskolen og ved at sikre et aktivt samspil mellem folkeskole og erhvervs- og ungdomsuddannelserne.

Københavns Kommune har en stor andel af personer med en lang videregående uddannelse (LVU) sammenlignet med resten af Danmark. Det er især tilflyttere, der bidrager til det gennemsnitlige meget høje uddannelsesniveau, *jf. figur 12*.

Figur 12. Uddannelse for 25-30-årige i København Kommune fordelt på bopæl i 18-års alderen, primo 2017, pct.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

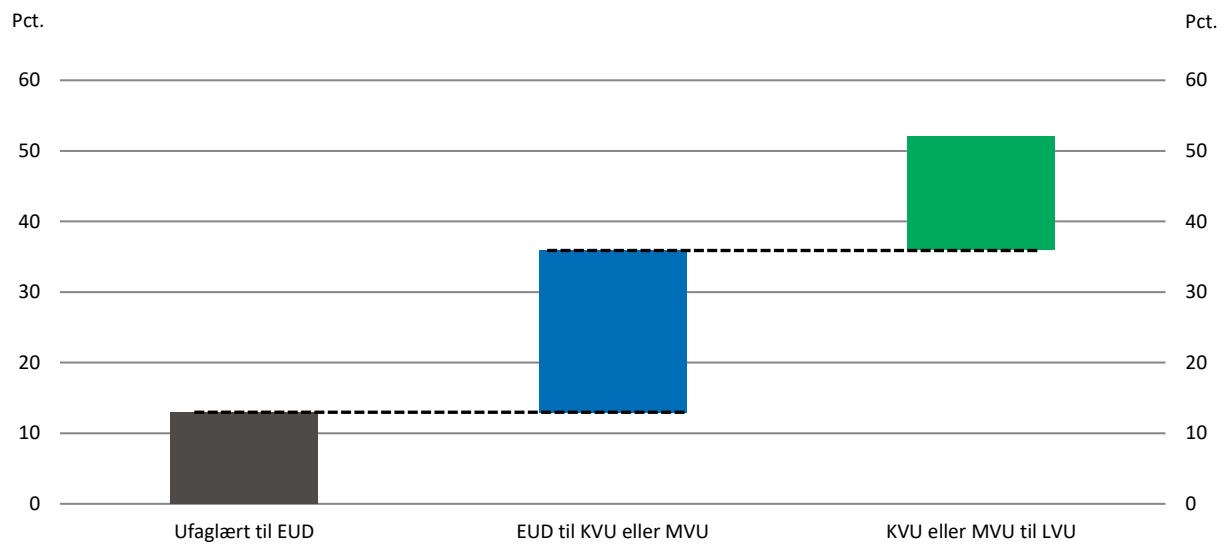
Anm: Erhvervsuddannelse forkortes EUD, mens hhv. kort, mellemlang og lang videregående uddannelse forkortes KVVU, MVU og LVU, Hvis personerne ikke er i gang med en uddannelse vælges højest fuldførte uddannelse. Hvis personer er i gang med en uddannelse vælges denne uddannelse

Hver fjerde af de 25-30-årige, der også boede i Københavns Kommune, da de var 18 år, har eller er i gang med en LVU, hvilket er en andel højere i forhold til resten af landet. Blandt tilflytterne er det knap hver anden.

En stor andel af de 25-30-årige, der også boede i Københavns Kommune, da de var 18 år, har ikke eller er ikke i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Og andelen af faglærte er lavere end i resten af landet.

Der er et stort potentiale i at få uddannet de mange uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Faglærte har i gennemsnit en 13 pct. højere produktivitet end ufaglærte, mens en videregående uddannelse forbedrer produktiviteten yderligere, jf. figur 13.

Figur 13. Bidrag fra stigende uddannelsesnivea til individuel timeproduktivitet, 2012

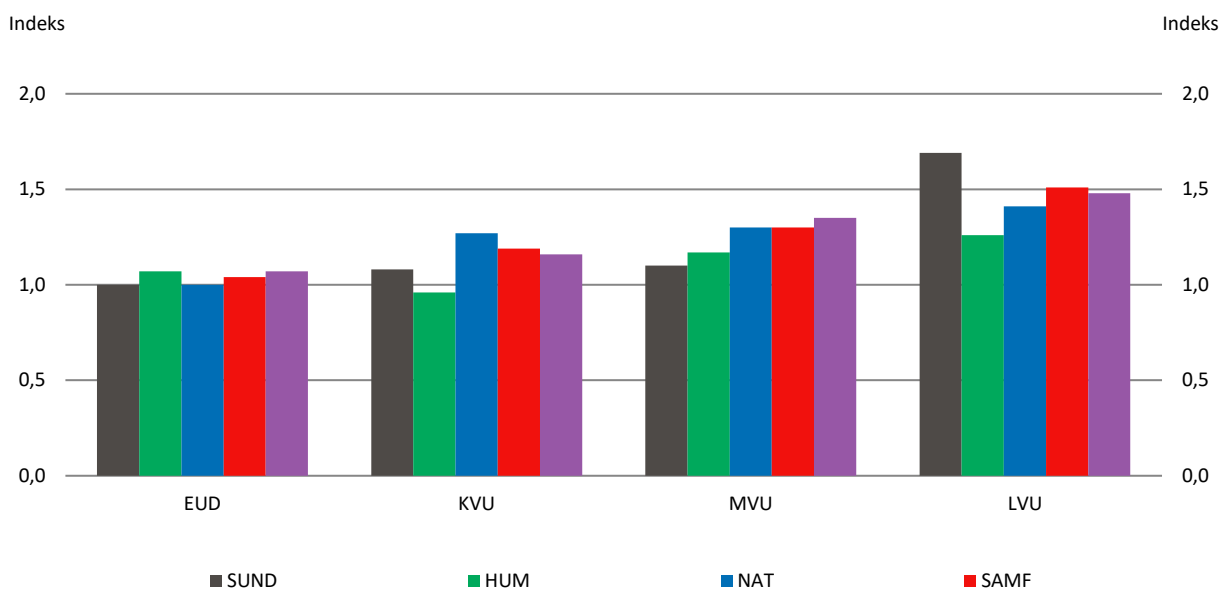

Kilde: Finansministeriet (2016)

Der er dog stor forskel på de enkelte studieretningers bidrag til produktiviteten – og dermed samfundsværdien. Det kan man aflæse i lønnen.

Et studie fra Rockwoolfonden viser fx, at humanister med en LVU generelt får en relativt lav løn, mens kandidater fra de tekniske, naturvidenskabelige og samfundsfaglige uddannelser generelt har en relativt høj indkomst, jf. figur 14.

Figur 14. Timeløn i forhold til alle ufaglærte, 35-39-årige, 2016

Kilde: Rockwoolfonden (2018)

Deloitte har lavet en fremskrivning af bruttoværditilvæksten (BVT) i forskellige brancher.¹⁵ Fælles for brancher, der forventes at have en høj BVT-vækst, er, at de i høj grad beskæftiger personer med kompetencer inden for matematik, naturvidenskab og teknik (STEM-uddannelser). Det gælder for såvel personer med en erhvervsuddannelse som personer med en videregående uddannelse.

Der er derfor betydelige samfundsmæssige gevinster at hente ved at få flere til at tage en erhvervs-kompetencegivende uddannelse og ved at få flere til at vælge en STEM-uddannelse. Beregninger viser, at det vil give et ekstrabidrag til det danske BNP på én mia. kr. om året, hvis 10.000 ufaglærte tog en uddannelse. Eller hvis 10.000 personer med en lang videregående uddannelse inden for humaniora – fx dansk, historie eller filosofi – i stedet havde uddannet sig i en teknisk retning, altså fx var blevet ingeniører.¹⁶

Anbefalinger til at sikre at flere uddanner sig og flere tager en STEM-uddannelse

Der er brug for en bred indsats for at løfte niveauet på naturfags- og teknologiområdet i folkeskolen. Åben Skole-samarbejder mellem skoleklasser og virksomheder er et centralt redskab til at styrke elevernes motivation, resultater og karriereafklaring. Dertil kommer en styrket brobygnings- og vejledningsindsats i udskolingen, som er afgørende med henblik på at styrke elevernes afklaring af studievalg og beskæftigelsesperspektiver.

Anbefaling 14: Mere fokus på naturfag og teknologi i folkeskolen

Der udvikles en politisk vedtaget indsats for naturfag og teknologi i folkeskolen og på dagtilbudsområdet. Der skal formuleres klare mål for indsatsen, og den skal monitoreres i kvalitetsrapporten for folkeskolen

Erfaringer fra andre kommuner viser, at udvikling af en naturfags- og teknologistrategi er afgørende for at skabe og fastholde en langsigtet positiv udvikling af eleverne¹⁷. Strategien skal have klare mål og en stærk politisk og ledelsesmæssig forankring.

På den baggrund foreslås, at Københavns Kommune udvikler en langsigtet indsats for naturfag og teknologi i folkeskolen og på dagtilbudsområder med klare mål, som skal vedtages politisk og monitoreres i kvalitetsrapporten for folkeskolen. For at følge op på implementeringen af naturfags- og teknologi-indsatsen og komme med gode råd, skal der etableres et rådgivende panel bestående af etablerede virksomheder, iværksættere og videnspersoner.

Det er afgørende, at indsatsen kobles til de studieretninger og erhvervs- og ungdomsuddannelser, som indsatsen skal lede flere unge til at søge ind på. Undersøgelser viser, at 'hands-on' aktiviteter, der kan give elever et indblik i hverdagen på et muligt uddannelsessted, er særligt brugbare i relation til at afklare uddannelsesvalget. Samarbejde med erhvervs- og ungdomsuddannelser om STEM-valgfag for folkeskolens udskolings elever skal derfor styrkes.

Anbefaling 15: Mere virksomhedssamarbejde i folkeskolen

Fra 2022 skal minimum 20 pct. af folkeskoleeleverne årligt indgå i virksomhedssamarbejder i regi af Åben Skole, og 100 pct. af alle folkeskoleelever skal have indgået i et virksomhedssamarbejde, inden de går ud af folkeskolen.

Børn og unges interesse for naturvidenskab bliver generelt mindre gennem deres skoleforløb, og det har betydning for de unges valg af uddannelse. Undersøgelser viser, at undervisning, som tager udgangspunkt i konkrete problemstillinger i fx virksomheder (Åben Skole), kan øge eleverne motivation og læring inden

¹⁵ Deloitte (2017)

¹⁶ Rockwoolfonden (2018)

¹⁷ Astra (2017a,b)

for naturfag og samtidig styrke elevernes faglighed indenfor fx entreprenørskab og it. Det gælder særligt for de elever, der er svære at motivere gennem traditionel undervisning. Åben Skole-samarbejder med virksomheder har samtidig den fordel, at de præsenterer eleverne for rollemodeller for fremtidige karriereveje¹⁸.

I dag indgår kun 7 pct. af de københavnske folkeskoleklasser i Åben Skole-samarbejder med virksomheder. Det foreslås, at Åben Skole-samarbejdet udbygges i form af flere samarbejder med virksomheder. Konkret foreslås, at minimum 20 pct. af eleverne i 2022 hvert år skal indgå i virksomhedsprojekter, og at alle folkeskoleelever skal have været med i projekter med en virksomhed i deres skoletid. Dette forudsætter, at også de københavnske virksomheder påtager sig et medansvar.

Med henblik på at sikre et højt fagligt niveau bør fokus være på etablering af længerevarende partnerskaber mellem skole og virksomheder (1-2 uger) fremfor korte virksomhedsbesøg.

Der vil være behov for at udvikle generiske samarbejdsmodeller, som man kender det fra fx Coding Class modellen, hvor alle virksomhedsforløb følger samme model. Det reducerer ressourcerne til udvikling af forløb hos både virksomheder og skoler.

Anbefaling 16: Styrke vejledningsindsatsen

Ungdommens Uddannelsesvejledning skal styrke partnerskaber med forældrene om vejledningsindsatsen. Samtidig skal der afsættes ressourcer til, at uddannelsesambassadører understøtter bedre uddannelsesvejledning på de enkelte skoler.

Med erhvervsskolereformen i 2015 fjernede man UU-vejledernes (Ungdommens Uddannelsesvejledning) mulighed for individuel vejledning af elever, der er erklæret uddannelsesparate. På den måde får lærernes og forældrenes kendskab til ungdomsuddannelserne stor betydning for, hvilke ungdomsuddannelser de unge præsenteres for. Det betyder, at relativt mange vælger de almengymnasiale ungdomsuddannelser. Kun 12 pct. af lærerne vurderer, at de har et stort kendskab til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser og 7 pct. til eux (erhvervsgymnasial uddannelse). 8 pct. af forældrene regner med at vejlede deres børn mod en erhvervsuddannelse og 2 pct. vejleder i retning af eux.¹⁹

Alle skoler har uddannelsesambassadører med høj viden om uddannelsesvalg. De skal understøtte lærernes uddannelsesvejledning. Med henblik på at styrke vejledningsindsatsen for udskolingseleverne foreslås det, at der afsættes midler til, at UU kan styrke partnerskaber med forældrene om vejledningsindsatsen. Det foreslås derudover, at der afsættes ressourcer til, at uddannelsesambassadørerne kan understøtte en bedre uddannelsesvejledning på de enkelte skoler.

4.2 Større fokus på virksomhederne i indsatsen over for ledige

Tilgængelig og kvalificeret arbejdskraft er i sagens natur en forudsætning for vækst, øget produktivitet og velstand. Derfor er det en udfordring, at regionen har rekrutteringsudfordringer samtidig med, at beskæftigelsen udvikler sig mindre positivt end i de byer, København normalt konkurrerer med.

Samtidig er ledigheden i regionen relativt lav. Rekrutteringsudfordringerne i regionen er steget de seneste år, ikke mindst inden for bygge- og anlægsbranchen.

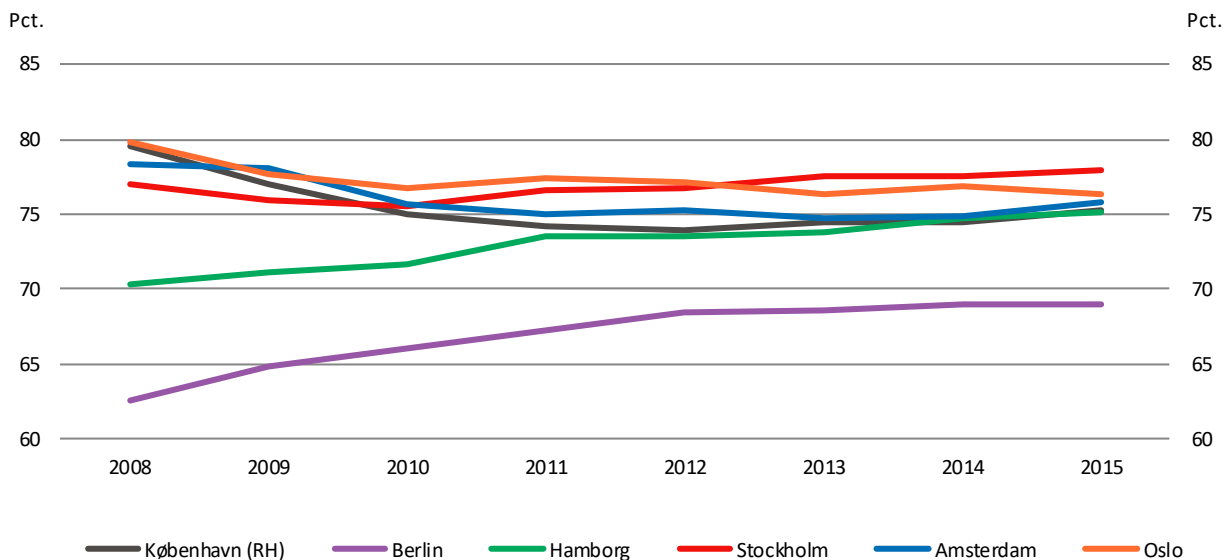
Beskæftigelsen i København (RH) lå forud for krisen på en førsteplads sammen med Oslo, jf. figur 15. I 2015 ligger København (RH) på en fjerdeplads. De byer, Hamborg og Berlin, der har en lavere

¹⁸ Astra (2017a,b)

¹⁹ Astra (2017a)

beskæftigelsesfrekvens, har i modsætning til København (RH) haft en meget kraftig beskæftigelsesfremgang i perioden.

Figur 15. Beskæftigelsesfrekvens, 15-64 år

Kilde: Eurostat

Anm.: København dækker her Region Hovedstaden

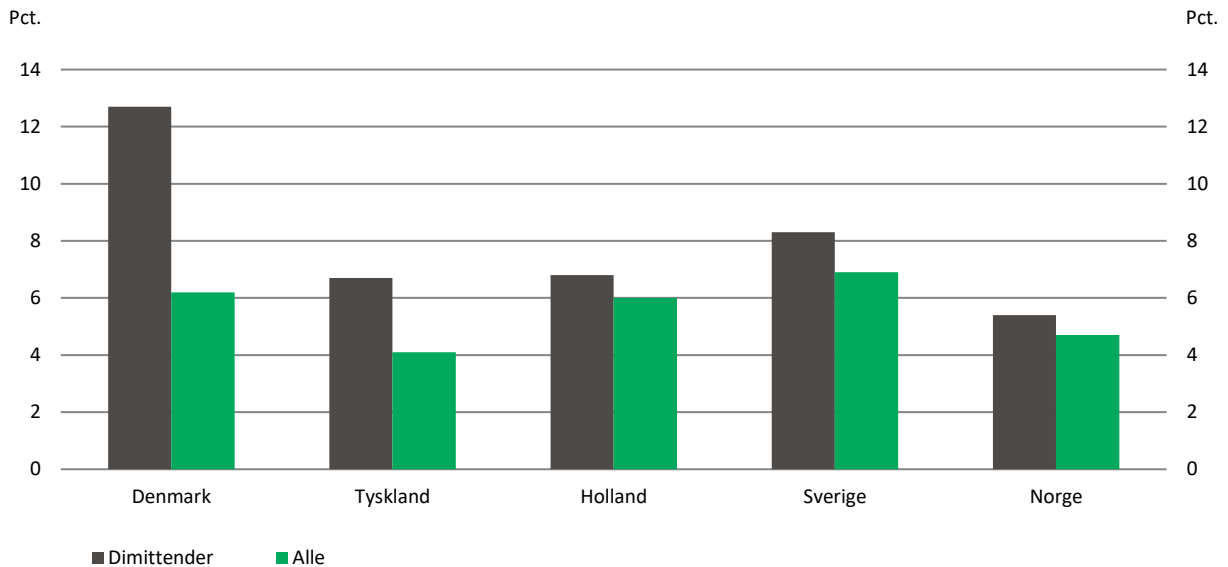
Ud over at beskæftigelsesudviklingen generelt har været svag, er der en særlig udfordring i forhold til dimittenderne. Dimittendledigheden er i Danmark omkring dobbelt så høj som i de lande, vi normalt sammenligner os med, *jf. figur 16*. Dette kan ikke forklares med, at vi generelt uddanner markant flere.

I København er mere end 12 pct. af de personer, der er dimitteret de seneste tre år, ledige. Til sammenligning gælder det godt 8 pct. i Sverige og godt 5 pct. i Norge. Det er et stort ressourcestab for både de danske dimittender og for de virksomheder, der har brug for arbejdskraften.

I Danmark er dimittenderne berettiget til dimittenddagpenge. Den økonomiske tilskyndelse til at rette blikket mod arbejdsmarkedet, før studiet er afsluttet, er derfor mindre end i andre lande.

Det stiller derfor krav om, at dimittenderne tidligere og mere målrettet retter blikket mod virksomhederne – og at virksomhederne er mere fleksible, når de rekrutterer arbejdskraft. Ledighed har konsekvenser på både indkomst og beskæftigelse – også på længere sigt. Der er således behov for, at studerende retter fokus mod arbejdsmarkedet allerede før, at uddannelsen er afsluttet.

Figur 16. Dimittendledighed, 2016

Kilde: Eurostat

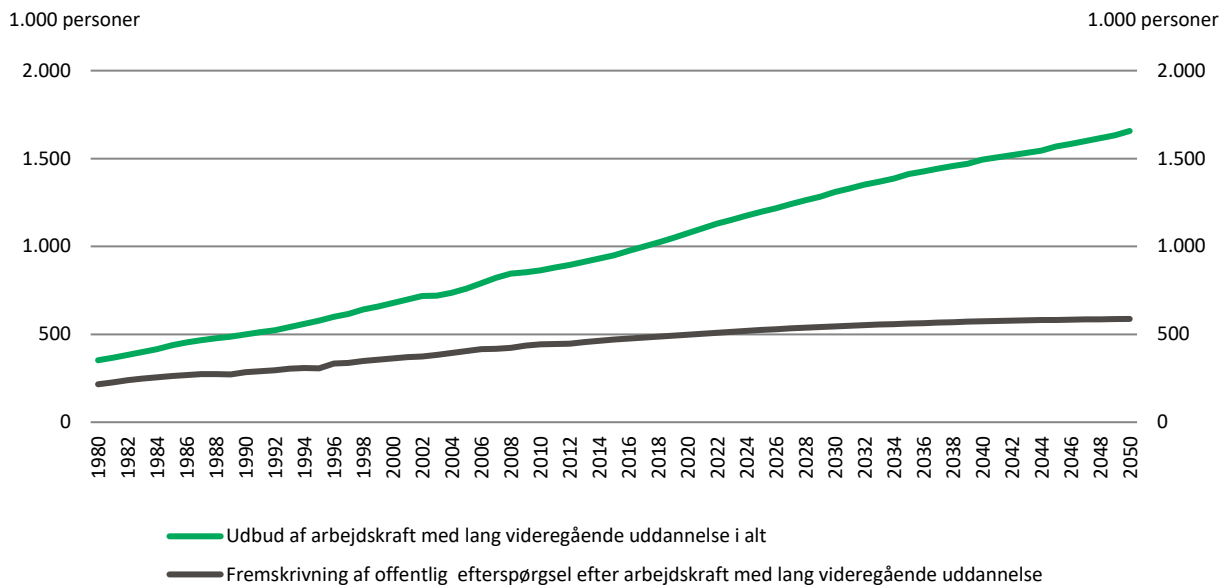
Anm.: 15-34-årige, der har afsluttet uddannelse inden for tre år

Ud over, at dimittendledigheden i Danmark i dag er høj, er der også andre tendenser, der tilsiger, at fokus i indsatsen i højere grad skal rettes mod den private sektor.

I overensstemmelse med den politiske aftale om globaliseringsforliget i 2006 tager flere og flere en videregående uddannelse. I 1980 var mere end 60 pct. af de højtuddannede beskæftigede i den offentlige sektor. I dag gælder det omkring halvdelen, og andelen forventes at falde yderligere de kommende år, *jf. figur 17.*

Efterspørgslen efter højtuddannet arbejdskraft i det offentlige stiger således mindre end udbuddet. Der vil derfor være et tiltagende behov for, at dimittenderne retter blikket mod det private erhvervsliv for, at deres kompetencer og ressourcer bedst muligt bringes i spil og bidrager til at skabe vækst. Regeringens målsætning er, at 60 pct. af de nyuddannede skal beskæftiges i den private sektor.

Figur 17. Udbud af og offentlig efterspørgsel efter højtuddannede

Kilde: UFM (2016)

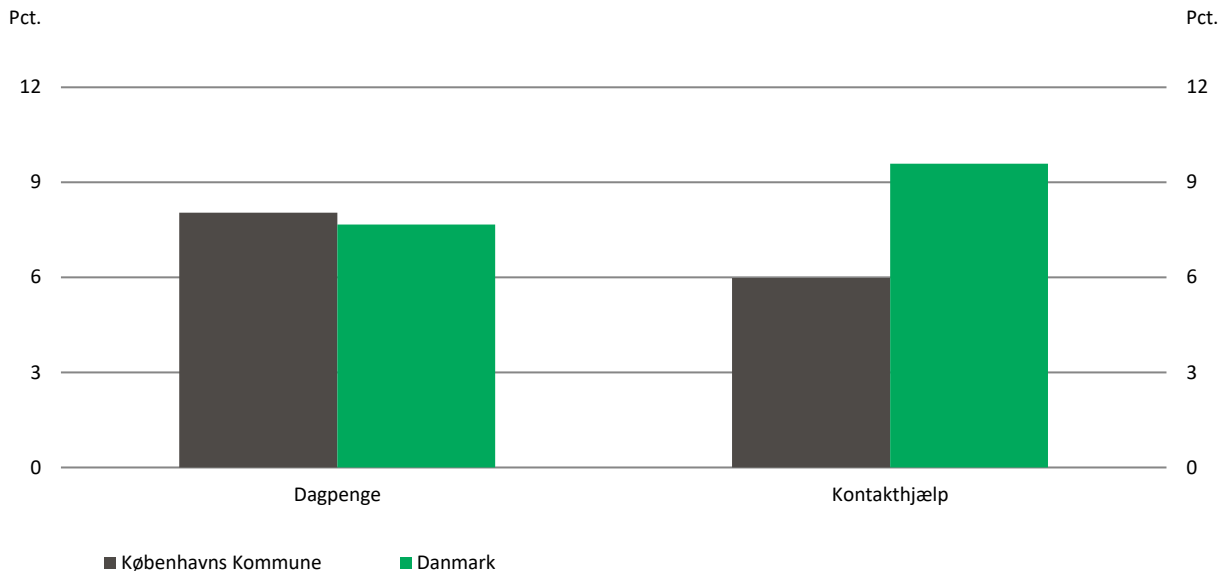
Anm.: Beregningsteknisk fremskrivning

Det er ikke kun dimittenderne, men hele indsatsen for at få ledige i job, der skal have virksomhederne – ikke mindst de private virksomheder – som omdrejningspunkt.

Forskningen viser, at forløb på virksomheder med rigtige opgaver og kollegaer er det mest effektive middel til at bringe ledige i job og dermed til at understøtte, at virksomhederne har adgang til den arbejdskraft, de har brug for. Det gælder særligt forløb i private virksomheder, og uanset om det er højtuddannede eller udsatte ledige på kanten af arbejdsmarkedet.

Netop de ledige på kanten af arbejdsmarkedet – ledige i kontanthjælpssystemet – får ikke den virksomhedskontakt, de bør og langt mindre end landsgennemsnittet, *jf. figur 18*. Det er fatalt for deres chancer for at komme i job og forsørge sig selv.

Figur 18. Andel i virksomhedsrettede tilbud, oktober 2017

Kilde: jobindsats.dk samt egne beregninger og sæsonkorrektioner

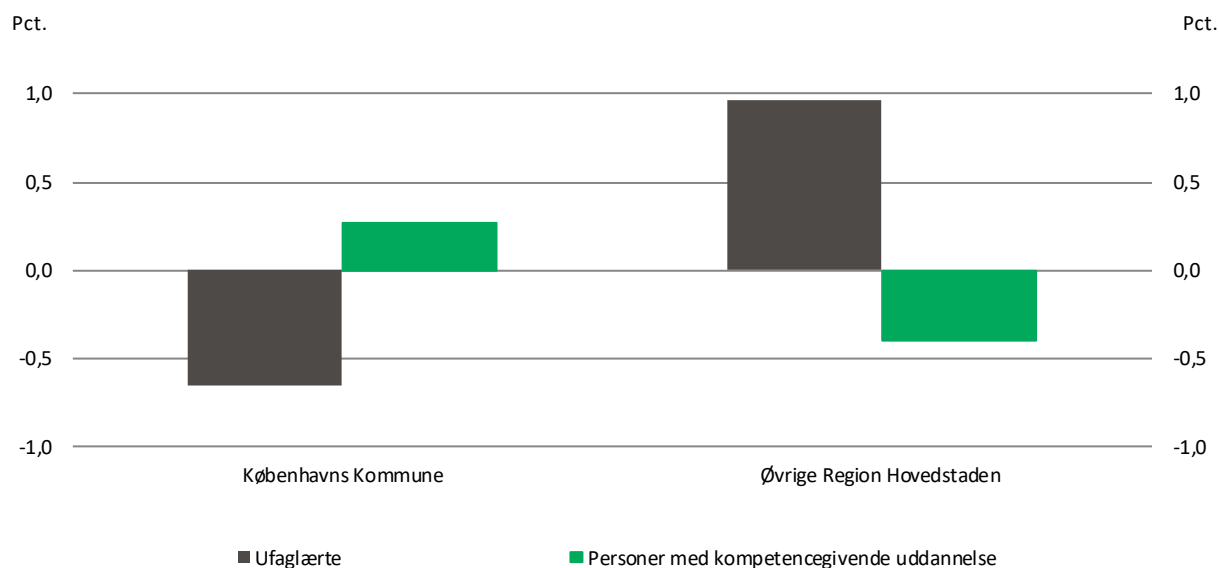
Anm.: Virksomhedsrettede indsatser dækker over løntilskud, virksomhedspraktik og nyttejob. Aktiveringsgrad er den andel af tiden målt i fuldtidspersoner svarende til 37 timer om ugen, de enkelte grupper er i de pågældende tilbud

Hovedstaden har også et mis-matchproblem. Det vil sige, at ledigheden blandt ufaglærte er relativt lav i Københavns Kommune, men høj i resten af Region Hovedstaden, *jf. figur 19*. Det omvendte gælder for personer med en uddannelse, hvor Københavns Kommune har relativt mange ledige, og resten af Region Hovedstaden har relativt få.

Det indikerer, at der vil være betydelige synergieffekter at hente ved at etablere et bredere regionalt samarbejde. Flere akademikere bosat i Københavns Kommune skal formidles til job i andre kommuner, og flere ufaglærte fra de øvrige kommuner skal formidles til job i København.

Der er behov for, at virksomhederne hurtigt og smidigt kan få adgang til de rette kompetencer – uanset om det gælder tjenere, tømrere eller it-specialister. Behovet for arbejdskraft vil være stigende. Der er dermed også et stigende pres for at få de ledige ind på arbejdsmarkedet, hvilket derfor er en kerneopgave for jobcentret at sikre, at de ledige står til rådighed og er klar til at tage de job, de bliver tilbudt. Det gælder alle ledige uanset uddannelsesbaggrund og erhvervs erfaring.

Figur 19. Merledighed fordelt på uddannelsesgrupper, 2016

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Anm.: Merledigheden er angivet i forhold til gennemsnittet af de to grupper

Anbefalinger

Virksomhederne har sværere og sværere ved at rekruttere den arbejdskraft, de har brug for. Samtidig er der fortsat ledig arbejdskraft, og ikke mindst er dimittendledigheden høj. Det viser, at der er behov for at gå nye veje for at sikre, at ledige står til rådighed for job, og at de hurtigt og effektivt formidles til de ledige stillinger, som virksomhederne udbyder.

København har alt for mange veluddannede ledige, mens ledigheden blandt ufaglærte til sammenligning er lav. Det omvendte gælder i resten af regionen. Et bredere regionalt samarbejde vil gøre det lettere for virksomhederne at få besat ledige stillinger.

Derudover er der behov for, at indsatsen over for ledige i højere grad gøres virksomhedsrettet. Særligt for de stærke ledige er der behov for et øget fokus mod det private arbejdsmarked – ikke mindst for dimittenderne.

Anbefaling 17: Hurtig opfølgning på jobordrer

Hvis en virksomhed ikke har fået adgang til en relevant kandidat otte hverdage efter, at de har indgivet en jobordre, skal Erhvervshuset gå ind i sagen og arbejde for en løsning.

Det anbefales, at Erhvervshuset fortsat skal tage imod jobordrer fra virksomhederne, mens det er jobcentrets opgave at matche de ledige med jobordrerne, som i dag. Det sikrer, at også jobcentre og jobkonsulenter fokuserer på virksomhederne. De jobordrer, som Københavns Erhvervshus hjemtog i 2017 udgjorde omkring 5 pct. af alle jobmatch mellem ledige og virksomheder.

Såfremt en virksomhed, der har indgivet en jobordre, ikke modtager CV'er på relevante kandidater inden for otte hverdage, er det i dag jobcentret, der følger op. Det foreslås, at sagen i stedet overgår til Erhvervshuset, der skal være forpligtet til samme dag at tage kontakt til virksomheden, og så vidt muligt finde et match hurtigst muligt.

Anbefaling 18: Et samlet jobmarked i den danske del af Greater Copenhagen

Virksomhederne skal ved henvendelse til jobcentre i hele regionen have adgang til alle ledige. Det regionale samarbejde om den kommunale jobformidling skal derfor udvides markant.

Hovedstaden skal være ét arbejdsmarked for at øge virksomhedernes rekrutteringsgrundlag. Et større rekrutteringsgrundlag kan understøttes ved at øge det regionale samarbejde omkring den kommunale formidlingsindsats. Det skal ske gennem en udvidelse og strømlining af det regionale samarbejde på tværs af kommunerne i regionen. Derved skal den opsøgende indsats omfatte alle områder med mangel på arbejdskraft²⁰ samt områder, hvor der er igangsat en klyngeindsats inden for Greater Copenhagen, der også omfatter Malmø og Skåne.

Etablering af ét samlet arbejdsmarked kan ske gradvist gennem aftaler mellem enkelte kommuner, men målet er, at samarbejdet med tiden udvides til at omfatte alle kommuner i Greater Copenhagen.

Anbefaling 19: Virksomhederne som omdrejningspunkt i beskæftigelsesindsatsen

Københavns Kommune skal være den kommune i Danmark, hvor den højeste andel ledige er i løntilskud eller virksomhedspraktik på en privat eller offentlig arbejdsplads.

For at gøre virksomhederne til omdrejningspunktet i beskæftigelsesindsatsen anbefales det, at København sætter sig for at være den kommune i Danmark, hvor den højeste andel ledige er i løntilskud eller virksomhedspraktik på enten en privat eller offentlig arbejdsplads. Det svarer til, at 16 pct. af alle på midlertidige ydelser skal være i et virksomhedsrettet tilbud på fuld tid året rundt. Det stiller store krav til virksomhederne, hvis det skal lykkes.

For at understøtte, at virksomhederne kan rekruttere arbejdskraft med de rette kompetencer, anbefales det, at indsatsen suppleres med kortere virksomhedsnære uddannelsesforløb, fx inden for transport eller service.

Anbefaling 20: Privat jobfokus for dimittender

Indsatsen overfor studerende og dimittender målrettes private virksomheder med fokus på tidlig jobsøgning og viden om muligheder og potentiale for både dimittender og virksomheder. Indsatsen skal ske i samarbejde med universiteterne.

Der er behov for, at virksomhederne hurtigere kan få gavn af de nyuddannede og deres kompetencer. Indsatsen overfor dimittender skal derfor i højere grad rettes mod det private jobmarked og understøtte tidlig jobsøgning. Det anbefales, at der iværksættes tre sideløbende indsatser målrettet dimittender fra uddannelsesretninger med ledighed over gennemsnittet:

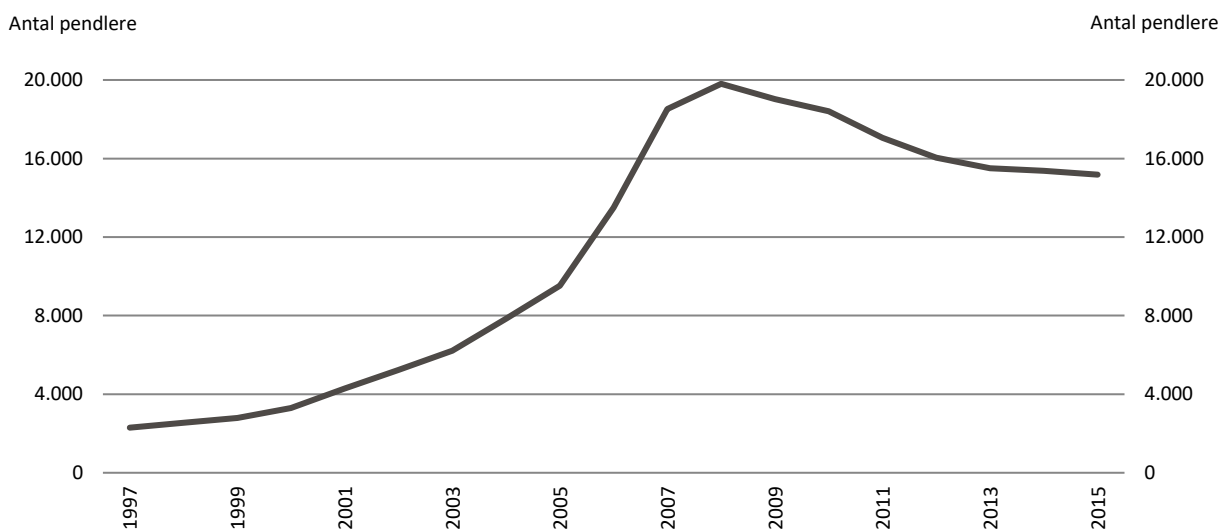
1. Jobcentrets vejledning af dimittender mod private virksomheder styrkes i første del af ledighedsforløbet med fokus på konkret jobsøgning målrettet private virksomheder.
2. Viden om værdien af at ansætte og blive ansat som dimittend i private virksomheder udbredes. Dels for at øge virksomhedernes efterspørgsel efter akademisk arbejdskraft, og dels for at øge dimittendernes bevidsthed omkring jobmuligheder.
3. Der etableres et formaliseret samarbejde mellem jobcentrene, universiteterne og erhvervsorganisationerne om at iværksætte en bred jobrettet indsats på studieretninger med ledighed over gennemsnittet. Indsatsen skal understøtte og motivere til jobsøgning allerede i de sidste måneder af studietiden eller under specialeskrivningen.

²⁰ Mangel på arbejdskraft skal som udgangspunkt følge definitionen i Arbejdsmarkedsbalancen, der udarbejdes halvårligt og offentliggøres på arbejdsmarkedsbalancens hjemmeside. Balancen kan suppleres med flere områder, hvor konkrete analyser om fx ledighed og produktivitet peger på et behov.

4.3 Greater Copenhagen skal bindes bedre sammen

Der er et stort potentiale i at skabe en bedre sammenhæng i Greater Copenhagen, som i dag har ca. 4 mio. indbyggere. Der er i dag kun knap 15.000 personer, der pendler mellem Danmark og Sverige, *jf. figur 20*. Tilmed er antallet af pendlere faldet med 25 pct. siden 2008. Til sammenligning pendler fire gange så mange den samme afstand fra Sjælland ind mod København, så afstanden er ikke en begrundelse i sig selv²¹.

Figur 20. Antal pendlere mellem Danmark og Sverige

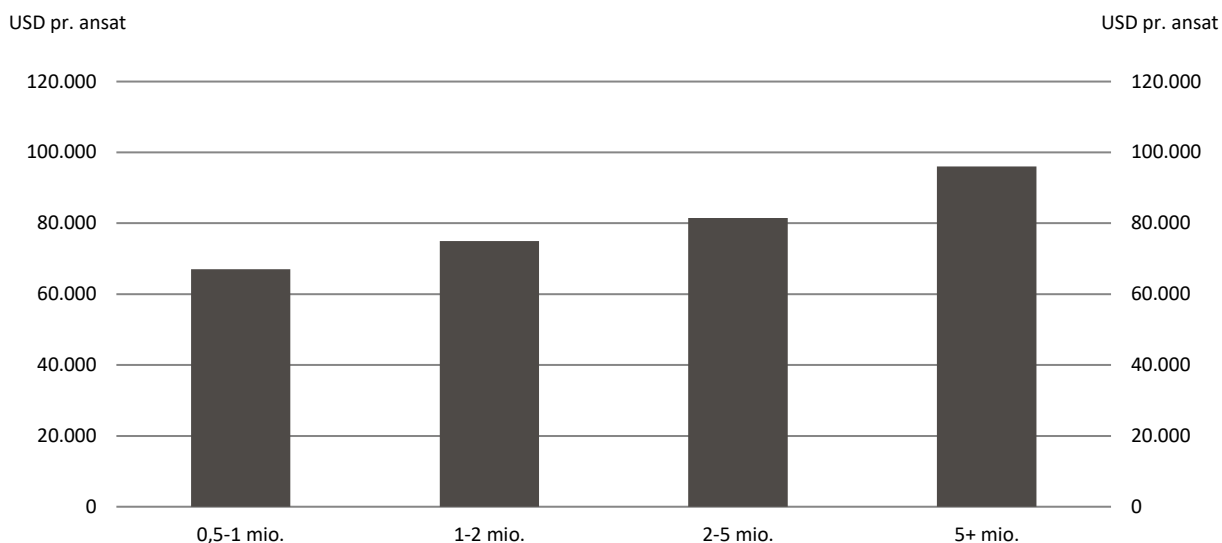
Kilde: Øresundsinstituttet, 2017

En tættere sammenhæng i Greater Copenhagen kan skabe såkaldte storbyeffekter, der kan højne produktiviteten og væksten for hele regionen. De positive effekter opstår, når mennesker og virksomheder kommer tættere på hinanden. Det kan eksempelvis ske ved, at lokale virksomheder får lettere ved at finde den rigtige arbejdskraft, samt når der opstår bedre muligheder for at udbyde specialiserede produkter til flere mennesker.

Størrelse på metropoler er vigtigt ift. at skabe storbyeffekter, der øger produktiviteten og væksten, *jf. figur 21*. Eksempelvis er produktiviteten pr. medarbejder i gennemsnit ca. 10 pct. højere i metropoler med 1-2 mio. indbyggere sammenlignet med metropoler med 0,5-1 mio. indbyggere. Generelt er der altså en tendens til, at produktiviteten øges med omkring 10 pct., når antallet af indbyggere fordobles.

²¹ København, Frederiksberg, Tårnby og Dragør kommune.

Figur 21. Arbejdskraftproduktivitet fordelt på metropolstørrelse

Kilde: OECD (2015)

Det betyder, at hvis man får skabt et reelt fælles arbejdsmarked i hele Greater Copenhagen regionen vil området blive udvidet fra 2,7 indbyggere på den danske side til 4 mio. indbyggere på den danske og svenske side sammenlagt. Potentielt vil Greater Copenhagen regionen kunne opleve en stigning i produktiviteten på i omegnen af 7-8 pct.

Kapacitetspres over Øresund

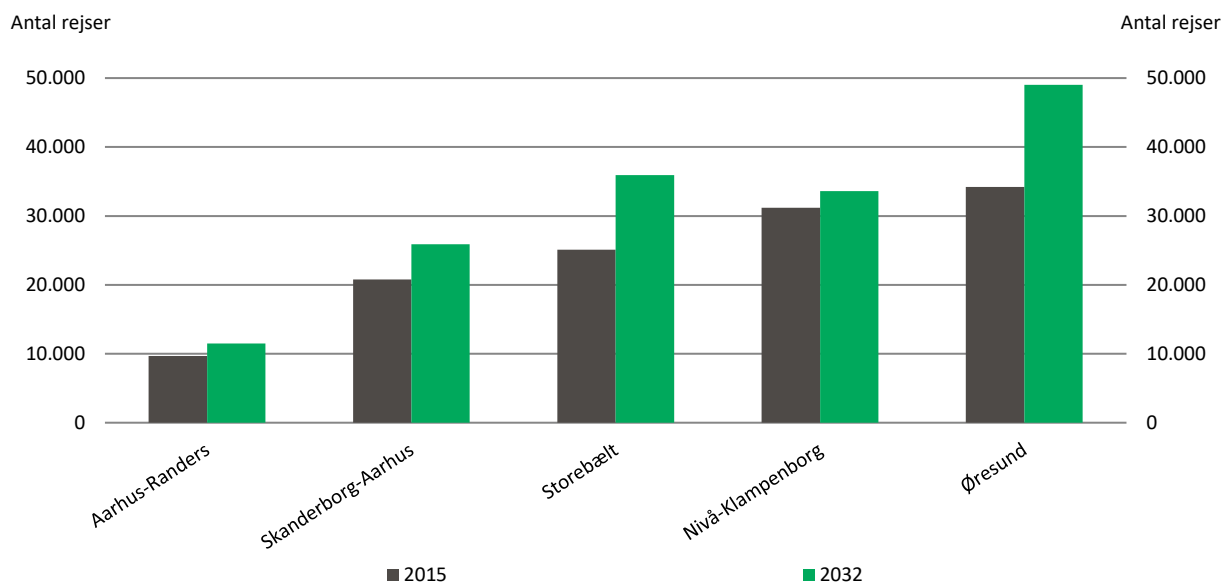
Forskning har dokumenteret, at kortere rejsetid øger mobiliteten på arbejdsmarkedet og at rejsetiden er medvirkende ift. tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft.²²

Kortere rejsetider over især Øresund vil betyde, at stort set hele hovedstadsområdet – og tilsvarende på skånsk side op til Lund – bliver tilgængelig inden for normal pendlingsafstand fra hhv. Malmø C og København H. Det vil betyde et mere sammenhængende arbejdsmarked og dermed også øge vækstpotentialet for hele regionen.

I dag er Øresundsbroen den eneste effektive transportmulighed mellem København og Malmø, hvor befolkningskoncentrationen er størst. Allerede i dag er jernbanestrækningen over Øresund en af de mest benyttede i Danmark, jf. figur 22.

²² Produktivitetskommissionen (2014)

Figur 22. Antal rejser pr. hverdag på statens baner, 2015 og 2032

Kilde: Trafik- bolig- og byggestyrelsen (2017)

I fremtiden vil kapaciteten over jernbanen på Øresundsbroen blive endnu mere udfordret og hindre mobiliteten på tværs i Greater Copenhagen. Det skyldes, at:

- Befolkningen i Region Hovedstaden og Skåne Län forventes at stige med lige under 10 pct. de kommende 10 år svarende til næsten 300.000 nye indbyggere.
- Femernforbindelsen sandsynligvis vil fordoble antallet af godstog over Øresund og presse persontransporten på jernbanen over Øresund med plads til færre afgang.
- Sverige planlægger højhastighedstog fra 2035. De skal forbinde Stockholm med henholdsvis Gøteborg og Malmø, samt en videre forbindelse til Københavns Lufthavn og potentielt Hamborg.

Trafik- bolig- og byggestyrelsen forudser en stigning på næsten 50 pct. i persontrafikken over Øresund frem mod 2032. Der vil være knapt 50.000 rejser på strækningen pr. hverdag – det er dobbelt så mange som mellem Aarhus og Skanderborg, der forventes at være den mest travle strækning i Jylland i 2032.

Anbefalinger til at forbedre sammenhængen i Greater Copenhagen

For at sikre sammenhængen på tværs af Øresund er der behov for yderligere investeringer i infrastruktur, der kan aflaste banekapaciteten over Øresund og forkorte rejsetiden.

Anbefaling 21: Plan for etablering af Øresundsmetro

København Kommune, Greater Copenhagen, Malmö Stad og den danske og svenske stat går sammen for at lægge en procesplan for anlæg af en Øresundsmetro.

Det foreslås, at der etableres en Øresundsmetro fra Københavns Hovedbanegård til Malmø Central. En Øresundsmetro kan bidrage direkte til større sammenhæng i regionen og skabe positive storbyeffekter i Greater Copenhagen, samt udnytte regionens potentiale til fulde. Desuden vil en Øresundsmetro skabe den fornødne kapacitet, så Øresundsbroen vil kunne håndtere de flere godstog, der forventes som følge af Femernforbindelse samt de planlagte højhastighedstog mellem Stockholm, Malmø, København og Hamborg.

En Øresundsmetro mellem København og Malmø vil være en direkte baneforbindelse under Øresund, med mulighed for afgang hvert 1,5 minut og en rejsetid på ca. 20 minutter. Rejsetiden vil blive halveret

mellem København H. og Malmø C. inkl. stop ved fem stationer. Rejsetiden vil svare til rejsetiden mellem København H og Nørrebro Station i dag.

Øresundsmetroen vil som den københavnske metro være førerløs og have høj frekvens hele døgnet og køre med marginale forsinkelser sammenlignet med Øresundstoget i dag.

Metroen vil således ændre mobiliteten på tværs af Øresund radikalt.

Hvis vi antager, at de 15.000 pendlere vil tage Øresundsmetroen og bruge bare 20 pct. af den sparede pendlingstid på at arbejde mere, vil det i sig selv medføre, at virksomhederne får adgang til 300 potentielle medarbejdere mere – svarende til ca. 260 mio. kr. i øget i BNP årligt.

Anlæg af Øresundsmetro vil ifølge de foreløbige opgørelser beløbe sig til knap 28 mia. kr., *jf. tabel 3*

Tabel 3. Nutidsværdi af Øresundsmetro, mia. kr.

	Mia. kr.
Nutidsværdi af anlægspris	-27,8
Nutidsværdi af passagerindtægter	19,3
Samlet nutidsværdi	-8,6

Kilde: Øresundsmetro og Incentive Partners (2013)

Passagerindtægterne forventes i nutidsværdi at være ca. 19 mia. kr., og der er således et nettofinansieringsbehov på 8,6 mia. kr. I beregningen indgår ikke afledte effekter såsom førømtalte tids- og storbygevinster.

Det samfundsøkonomiske afkast for en Øresundsmetro, hvor der udover anlæg og drift bl.a. tages højde for antal ulykker, støj, trængsel og andre rejsetidseffekter, er på niveau med Metro Cityringen og højere end eksempelvis Aarhus og Odense Letbane.

En Øresundsmetro vil således både være til gavn for Greater Copenhagen i form af øget vækst og tilgængelighed samt have et højt samfundsøkonomisk afkast, der er sammenlignelig med Metro Cityringen.

Kapitel 5

Bedre udnyttelse af Københavns Kommunes rammer for fremme af innovation

Kapitel 5

Bedre udnyttelse af Københavns Kommunes rammer for fremme af innovation

København kan blive et centrum for virksomheder, der udvikler nye produkter og løsninger. Potentialet kan indfries gennem mere innovativt indkøb, stærkere samarbejde mellem kommunen og private virksomheder og gennem øget digitalisering.

5.1 Mere effektive løsninger gennem samarbejde med private virksomheder

Det er nødvendigt, at Københavns Kommune altid har fokus på at effektivisere, så skatteydernes penge forvaltes bedst muligt.

Konkurrence og innovation er afgørende drivkræfter for produktivitet.²³ Konkurrencen sikrer, at de mest effektive virksomheder kan vinde markedsandele fra de mindre effektive. Konkurrencen tilskynder samtidig virksomhederne til hele tiden at finde på nye løsninger, der kan gøre tingene smartere og billigere – bl.a. ved at introducere ny teknologi. Det gavner derfor både borgerne, erhvervslivet og kommunekassen, at kommunen udsætter sine indkøb for konkurrence. Og at kommunens indkøb organiseres, så kommunen og virksomhederne i samarbejde finder frem til de mest innovative løsninger med højest effekt til prisen.

Virksomheder og Københavns Kommune kan desuden gøre brug af FN's verdensmål ift. at løse samfundets udfordringer og samtidig udvikle nye forretningsideer og skabe nye muligheder for vækst.

Private virksomhederne er vigtige samarbejdspartnere, når kommunen har brug for alt lige fra legetøj og brosten til nye innovative løsninger. Der er fx innovative løsninger inden for klimatilpasning, digital genoptræning eller robotter og større anlæg. Effektiviseringer i kommunen og adgang til nye løsninger kan bl.a. styrkes gennem:

²³ OECD (2010)

1. Optimering af kommunens indkøb.
2. Tættere samarbejde med virksomheder.

Optimering af kommunens indkøb

Københavns Kommune køber ind for knap 12 mia. kr. om året. Heraf udgør anlægsindkøb godt en fjerdedel.

Københavns Kommunes indkøbspolitik understreger, at indkøbene frem for alt skal være effektive, forstået som at kommunen skal have mest mulig effekt for pengene.²⁴

Flere analyser (bl.a. Produktivitetskommissionen, 2014) peger på, at øget konkurrence om produkter og løsninger til kommunerne har klare effektiviseringsgevinster i form af, at:

- kommunen ikke betaler overpris for varer og ydelser, og får dermed mest muligt for skatteborgernes penge.
- kommunen får adgang til produkter og services af højere kvalitet, hvilket medfører bedre ydelser til borgerne.
- virksomhedernes innovation i retningen af bedre løsninger og forretningsmodeller styrker virksomhedernes konkurrenceposition, og øger dermed Danmarks konkurrenceevne.

Tættere samarbejde med virksomheder

Københavns Kommune har mange samarbejder med private virksomheder om løsning af udfordringer og opgaver.

Ifølge Produktivitetskommissionen kan offentlig-privat samarbejde (OPS) forbedre kommunens opgaveløsning. Kommunen kan sammen med virksomheder udvikle nye løsninger via brug af ny teknologi eller anvendelsen af eksisterende teknologi til nye formål. Den slags samarbejde kan udformes på forskellige måder fx som såkaldte offentlig-private innovationspartnerskaber (OPI).

I nogle tilfælde kan det være fordelagtigt, at kommunens indkøb organiseres som et offentlig-privat partnerskab (OPP) fx ved større bygge- og anlægsopgaver. Kommunen vil her udbyde en længerevarende kontrakt, der både dækker anlæg og den efterfølgende drift og vedligeholdelse.²⁵

En anden vej til mere effektive og innovative løsninger går gennem en mere aktiv anvendelse af funktionskrav i udbud, dialogbaserede udbudsformer og brug af totaløkonomiske betragtninger.²⁶

Funktionskrav frem for detaljerede aktivitetsspecifikationer i udbudsmaterialet kan skabe rum for mere effektive løsninger og førende standarder til Københavns Kommune. Fremfor simpel priskonkurrence sætter funktionskrav også fokus på indhold, kvalitet og form.²⁷

Ved at vurdere løsninger på baggrund af totalomkostninger eller total cost of ownership (TCO) – i stedet for indkøbspris alene – kan kommunen nå frem til mere effektive løsninger. Kommunen skal med andre ord vurdere en løsning på summen af anskaffelsesprisen på et produkt plus udgiften til brug af produktet i dets levetid. Et særligt fokus på TCO motiverer leverandørerne til innovation, fx ved at udvikle nye energi- og arbejdskraftbesparende løsninger.²⁸

²⁴ Københavns Kommune (2014)

²⁵ Produktivitetskommissionen (2014)

²⁶ Struensee og Co. (2016)

²⁷ Udbudsrådet (2010)

²⁸ Produktivitetskommissionen (2014)

En analyse fra Rådet for Offentlig-Privat Samarbejde viser, at offentlige ordregivere (herunder kommuner) og leverandører ikke har samme opfattelse af mulighederne for at byde ind med innovative løsninger. Ordregiverne angiver, at de i knap halvdelen af de analyserede udbud åbner op for innovative løsninger. Valget om ikke at åbne mere for innovation begrundes med, at ordregiver ikke finder det relevant. At de allerede ved, hvad de vil have. Og at de har viden om, hvordan opgaven skal løses. Overfor det står, at godt 70 pct. af tilbudsgiverne oplever, at de stort set ikke eller slet ikke får mulighed for at byde ind med innovative løsninger. Størstedelen af tilbudsgiverne mener, at de kunne have budt ind med nye og smartere løsninger, hvis udbudsmaterialet havde tilladt det.²⁹

Analysen viser, at vi i Danmark bruger funktionskrav i udbud halvt så meget som i Sverige. Kun 18 pct. af de danske indkøbere har benyttet sig af funktionskrav i forbindelse med ydelser af teknisk karakter, mens det gælder 45 pct. af de svenske indkøbere.³⁰

Københavns Kommune bruger i en vis udstrækning alle de forskellige former for udbudstyper. Men det sker ikke på en struktureret eller systematisk vis på tværs af kommunen. I forhold til samarbejdet med virksomheder om udvikling af nye effektive løsninger arbejder Københavns Kommune også med at stille byen og dens drift til rådighed for virksomheder gennem forskellige former for partnerskaber.

Virksomheder kan fx teste velfærdsteknologiske løsninger målrettet ældre på plejecentre på Living Lab Strandvejen, mens klimarelaterede produkter fx kan testes i kommunens Street Lab og bæredygtige by-teknologier i Energy Lab Nordhavn.

På baggrund af de erfaringer kommunen har høstet, er der et potentiale for at skærpe og forbedre samarbejdet med virksomhederne. Især synes der at være et potentiale for, at de udviklede løsninger implementeres og skaleres i kommunen – og på tværs af kommunen, da for mange samarbejdsprojekter ender i enkeltstående løsninger.

Anbefalinger til flere effektive løsninger gennem samarbejde med private virksomheder

Task forcen peger på en række anbefalinger, som kan understøtte udviklingen af nye, effektive løsninger gennem kommunens indkøb og samarbejde med private virksomheder.

Anbefaling 22: Øge konkurrenceudsættelsen

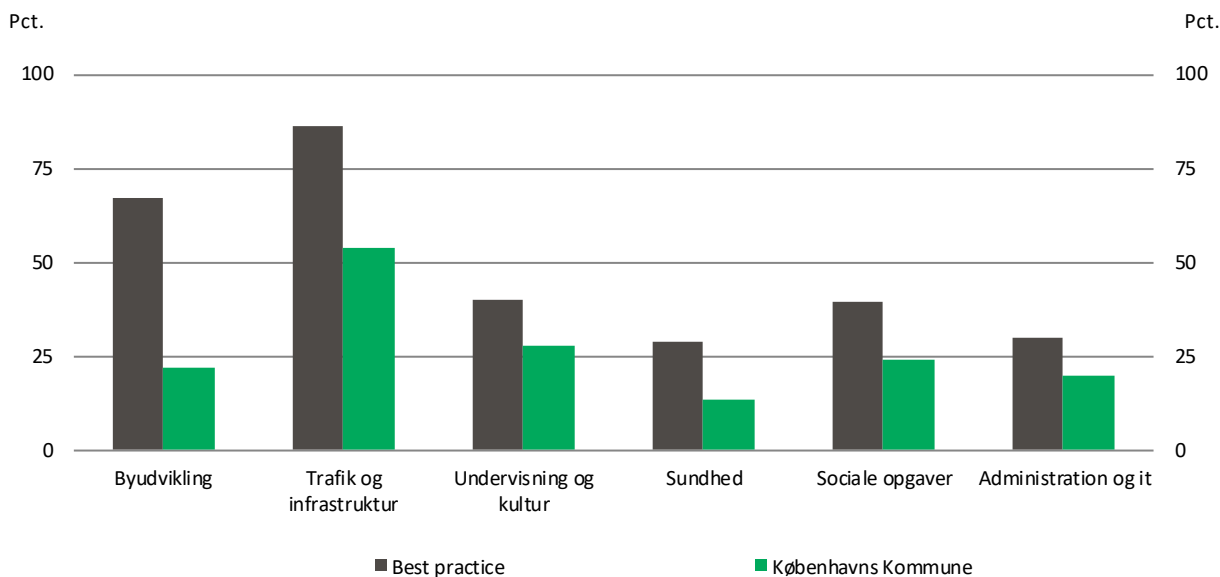
Københavns Kommune skal hvert år øge konkurrenceudsættelsen af kommunens opgaver. Især skal virksomheder have bedre mulighed for at byde på opgaver inden for byudvikling, transport, sundhed, byggeri og infrastruktur.

Konkurrenceudsættelsen i Københavns Kommune er faldet i de seneste år. Sammenlignet med andre kommuner har Københavns Kommune et uudnyttet potentiale for yderligere konkurrenceudsættelse inden for især byudvikling, transport og infrastruktur samt inden for sundhed, *jf. figur 23*.

²⁹ Struensee og Co. (2016)

³⁰ Rådet for Offentlig-Privat Samarbejde (2015)

Figur 23. Konkurrenceudsættelse i Københavns Kommune ift. best practice, 2016

Kilde: Dansk Industri (2016)

Anm.: best practice er gennemsnittet af de 10 danske kommuner, der konkurrenceudsætter mest

Hvis Københavns Kommune gennemsnitligt udsætter lige så stor en andel af opgaverne for konkurrence, som top 10 kommunerne, viser en analyse fra DI, at Københavns Kommune ville kunne opnå en effektivisering på omkring 0,5 mia. kr. årligt.³¹

Det anbefales, at Københavns Kommune konkurrenceudsætter mere og sætter klare mål på området. Mål for yderligere konkurrenceudsættelse kan bidrage til effektiviseringen af kommunen og fungere som en intern styringsmekanisme. Målene skal derudover signalere til de private leverandører, at der er politisk vilje til at konkurrenceudsætte flere opgaver.

Det anbefales, at de kvantitative mål revideres mindst hvert andet år og offentliggøres med en fagligt velfunderet begrundelse.

Anbefaling 23: Samle alle kommunale udbud på én digital platform

Københavns Kommunes forvaltninger skal etablere en fælles digital platform med alle kommunens udbud.

Udover at udbyde flere opgaver kan konkurrencen øges ved, at de udbudte opgaver når ud til flest mulige potentielle leverandører.

Virksomhederne møder i dag mange forskellige indgange til viden om udbud i Københavns Kommune. Center for Indkøb har ansvaret for kommunens fælles indkøbsaftaler, men enheden håndterer kun ca. en sjettedel af kommunens samlede indkøb. Resten af indkøbene klarer hver forvaltning selv. Det kan derfor være svært for en potentiel leverandør at finde frem til relevante udbud.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt at samle og synliggøre Københavns Kommunes udbud ét sted. Så kan flere virksomheder – også de små og mellemstore – lettere får øje på kommunens opgaver og byde ind.

³¹ Dansk Industri (2016)

Det anbefales, at kommunen lancerer en brugervenlig, fælles digital platform, hvor alle Københavns Kommunes udbud offentliggøres, samt at der etableres "én indgang" for virksomhedshenvendelser vedr. udbud i regi af kommunens fælles indkøbsenhed, Center for Indkøb.

Københavns Kommune kan teste modellen ved i første omgang at samle alle udbuddene fra Økonomi- og forvaltningens forskellige enheder på den fælles portal. Det vil fx inkludere fælles obligatoriske indkøbsaftaler, opgaver inden for byggeri, ejendomsvedligeholdelse og it. Når modellen er testet og optimeret, skal indgangen udvides til alle udbud på tværs af kommunen, og virksomhederne skal kunne få tilsendt tilpassede nyheder om udbud.

Anbefaling 24: Flere samarbejder mellem kommunen og virksomheder om nye løsninger
Flere udbud med fokus på funktionskrav, dialog og kvalitet samt større transparens i kommunens regnskaber ved at inddrage totalomkostninger.

Der vurderes, at der vil være store effektiviseringsgevinster at hente ved, at Københavns Kommune i højere grad finder løsninger på sine udfordringer i samarbejde med private virksomheder – gennem flere funktionsudbud, mere dialog forud for indkøb, flere OPI og gennem større fokus på totalomkostninger (TCO).

Samtidig skal samarbejdet udbredes ved at Københavns Kommune sikrer transparens i udbuddene og handler proaktivt i forhold til at åbne op for nye leverandører – herunder også mindre virksomheder, som bl.a. kan opfordres til konsortiedannelse. Det kan fx ske gennem kontakt til klyngeorganisationer og netværk³².

Det er veldokumenteret, at anvendelsen af OPP-modeller giver en høj grad af sikkerhed for overholdelse af tids- og budgetplaner ved større bygge- og anlægsprojekter. Københavns Kommune bør forud for igangsættelsen af sådanne projekter vurdere, om de bør gennemføres med OPP.

Generelt bør kommunen gøre brug af effektbaserede udbud, hvor det er muligt. Funktionskrav skal som udgangspunkt anvendes i alle udbud, der rummer målbare forhold for funktionsopfyldelse.

Internt i kommunen skal der arbejdes for at udbrede lettilgængelige vejledninger, som bl.a. tilskynder de enkelte driftsenheder i kommunen til i højere grad at anvende dialogbaserede udbudsformer. Københavns Kommunes medarbejdere skal fx have værktøjer, så de i højere grad vil benytte sig af behovsafdækninger, innovationspartnerskaber og markedsdialoger forud for udbud.

På universitetshospitalet Karolinska i Stockholm har man gennemført et større funktionsudbud på teknisk hospitalsudstyr. Her har man indgået en større kontrakt med en leverandør, som både skal sikre effektiviseringer og innovationer i de nye indkøb. Københavns Kommune kan med inspiration fra Karolinska-modellen blive bedre til storskala udvikling og implementering af effektive løsninger, jf. *anbefaling 26*.

Indledningsvis skal Københavns Kommune foretage en tværgående måling af udbredelsen af effektbaserede udbud. Med denne baseline vil det fremover være muligt at følge med i, om der er en positiv udvikling i de enkelte forvaltningers brug af de nye udbudsformer.

5.2 Øget digitalisering, der giver flere effektiviseringer og øget velfærd

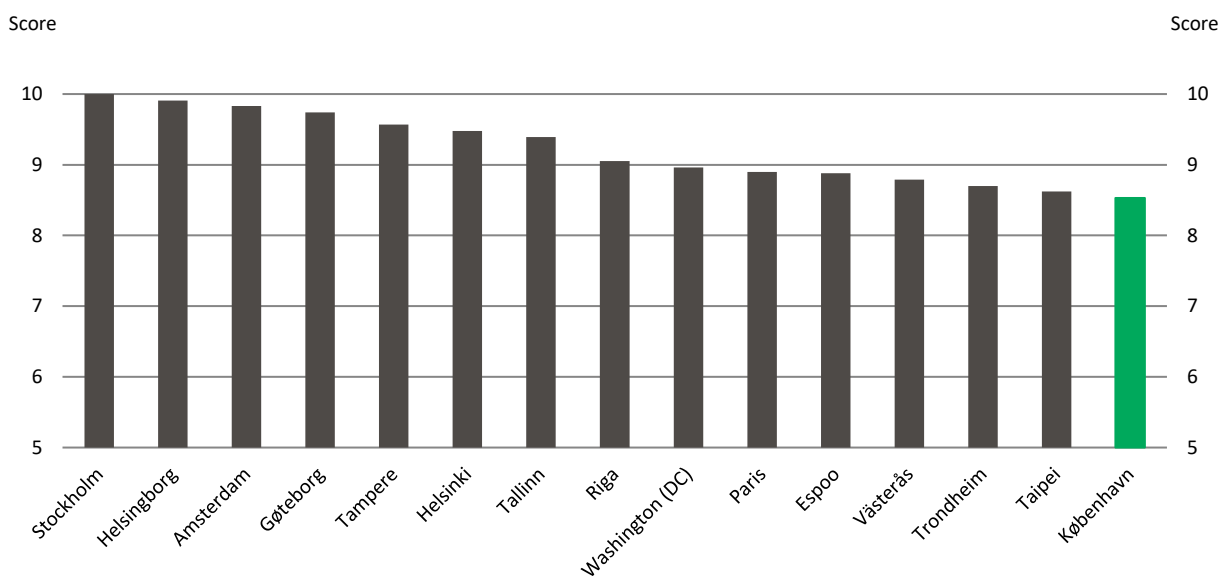
Københavns Kommune skal tilbyde digital service og digitale velfærdsløsninger af højeste klasse.

³² 10. Baggrundsanalyse: Kriterier for Københavns Kommunes vækstindsats

Digitalisering kan gøre hverdagen lettere for både virksomheder og borgere ved at bidrage til øget kvalitet i den offentlige service. Digitalisering skal medvirke til en mere sammenhængende og effektiv kommune.

Københavns offentlig digitale infrastruktur er forholdsvis god, og byen er nr. 15 ud af 100 byer i et digitalt by-indeks fra 2017, jf. figur 24. Københavns digitale infrastruktur halter dog efter både Stockholm og Amsterdam. Det indikerer, at København overordnet performer godt, men at der er rum til forbedringer, hvis byen skal være blandt de førende i verden. I undersøgelsen har man bl.a. målt på omfanget af datatrafik på officielle offentlige hjemmesider sat i forhold til befolkningens størrelse.

Figur 24. Top 15 byer ift. digital offentlig infrastruktur

Kilde: EasyPark (2017)

Københavns Kommune kan udover selv at blive mere digital også bidrage til at skabe optimale rammer for øget digitalisering i private virksomheder.

Igennem en årrække har ny teknologi og digitalisering i virksomheder været med til at løfte produktiviteten og velstanden i København. Ny teknologi har bidraget til forbedrede arbejdsgange, automatisering og færre driftsomkostninger. Den kraftige udvikling inden for nye teknologier gør det vigtigt, at der sikres gode rammer for øget digitalisering, så virksomhedernes konkurrenceevne forbedres.

Danske virksomheder er i dag blandt de mest digitale i Europa. Der er dog en tendens til, at store danske virksomheder er langt mere digitale end mindre virksomheder.

Effekterne af digitaliseringen er ret klare. De mest digitale virksomheder (med over ti ansatte) i Danmark havde i 2014 i gennemsnit over 20 pct. højere arbejdsproduktivitet end de mindst digitale virksomheder. Der er dermed et stort vækstpotentiale i at få løftet de mindst digitale virksomheder.³³

Det er et grundlæggende problem i Københavns Kommune, at for få nye løsninger bliver skaleret og implementeret³⁴.

³³ Erhvervsministeriet (2017)

³⁴ 9. Baggrundsanalyse: Understøttelse af innovation

I takt med at flere digitale løsninger og nye teknologier udvikles, konkurrerer byer verden over om at kunne tilbyde de bedste testfaciliteter og tiltrække innovative virksomheder. I Københavns Kommune hjælper bl.a. Copenhagen Solution Lab og Københavns Innovationshus virksomheder med at navigere i kommunens regulering og organisering. Virksomhederne kan have svært ved at gennemskue muligheder og barrierer i deres arbejde med at afprøve og evt. implementere nye løsninger.

Anbefalinger til øget digitalisering

På tværs af rapporten anbefales en række indsatser som på forskellig vis understøtter en øget digitalisering i København *jf. tabel 4*.

Tabel 4. Øvrige anbefalinger som adresserer behovet for øget digitalisering

Emne	Anbefaling
Bedre service	2. Flere "én indgang" tilbud til virksomheder 5. Digitalisering af byggesagsbehandlingen
Flere skal uddanne sig og flere skal vælge en STEM-uddannelse	14. Fokuser mere på naturfag og teknologi i folkeskolen
Flere effektive løsninger	23. Samle alle kommunale udbud på en digital platform 25. Hjælpe virksomheder med nye løsninger og forretningsmodeller
International tiltrækning	31. Engelsk sprogpolitik i Københavns Kommune

Københavns Kommune skal derudover arbejde for, at virksomheders nye forretningsmodeller ikke bliver bremset af rigid regulering. Dette sikres ved at udarbejde en tværgående digitaliseringsstrategi, og ved at kommunen udbyder forløb, som understøtter øget digitalisering i virksomheder.

Anbefaling 25: Hjælpe virksomheder med nye løsninger og forretningsmodeller

Etablere "én indgang" i kommunen for virksomhedshenvendelser om nye forretningsmodeller og teknologier, der stiller krav til mere agil regulering, herunder et partnerskab med staten om uhensigtsmæssig regulering.

Virksomheder, der ønsker at afprøve nye løsninger og forretningsmodeller i Københavns Kommune, kan opleve, at processer og administrative krav er vanskelige at navigere i. Kommunens regulering og administration er som udgangspunkt ikke skabt med blik for, hvordan nye løsninger, herunder især digitale teknologier og nye forretningsmodeller, kan skabe værdi for den enkelte virksomhed og samfundet. Det kan fx handle om nye forretningsmodeller af deleøkonomisk karakter, om løsninger der kræver, at man finder gangbare veje ift. regulering af dataejerskab, eller løsninger, der knytter sig til Internet of Things. Fokus er således ikke på offentlig-privat innovationssamarbejde eller indkøb, som behandles under anbefaling 24, men på de administrative og regulatoriske rammer for nye forretningsmodeller og teknologier.

Københavns Kommune får løbende henvendelser fra virksomheder, der ønsker dialog og vejledning i forhold til at navigere inden for de gældende juridiske rammer i kommunen med deres nye løsninger. De enheder i kommunen, der modtager henvendelserne, forsøger i dag at hjælpe bedst muligt, fx ved at henvise til enkeltpersoner med særlig indsigt i bestemte områder eller til innovationsenheder som Copenhagen Solution Lab, Innovationshuset, Sund Vækst huset, Living Lab Strandvejen, Københavns Erhvervshus mv. Københavns Kommune har ingen entydig indgang for virksomheder med denne type af spørgsmål og håndteringen af henvendelserne er ukoordineret på tværs af kommunen. Med den hastige teknologiske udvikling er der forventninger om, at virksomhederne i stigende grad vil opleve at national og/eller kommunal administration står i vejen for deres test af en ny forretningsmodel eller løsning. Det

kan også handle om, at virksomheder ikke kan finde den rette information om fx særlige tilladelser, eller at kompleks regulering hindrer entydige svar og nødvendige godkendelser fra kommunen.

I værste fald kan de administrative barrierer skabe forsinkelser og økonomiske tab for virksomhederne, som kan blive nødt til helt at opgive at anvende nye innovative teknologier og forretningsmodeller. Det kan betyde, at København går glip af innovative løsninger og at potentielle vækstvirksomheder bliver forsinket eller stoppet i deres udvikling^{35 36}.

For bedre at kunne lave en intern organisering med én tydelig indgang, der sikrer, at alle virksomheder med regulatoriske udfordringer sættes i forbindelse med de relevante enheder i kommunen, er der konkret behov for, at Københavns Kommune får kortlagt omfanget og karakteren af virksomhedshenvendelserne. Gennem et formaliseret netværk i kommunen skal virksomhederne guides til de relevante enheder i kommunen, der kan bidrage med juridisk eller faglig sparring omkring muligheder og barrierer for den enkelte virksomhed. Generelt skal virksomhederne mødes i en positiv ånd med et mål om at reducere de administrative barrierer. Politisk skal en mere koordineret indsats i forhold til virksomhederne dokumenteres gennem den tværgående erhvervs- og vækstpolitik's årlige afrapporteringer til Økonomiudvalget.

Københavns Kommune skal sikre, at virksomhederne får en hurtig afklaring på, om de kan anvende nye teknologier og forretningsmodeller inden for de eksisterende lovgivningsmæssige rammer. Svaret skal gives så hurtigt som muligt og seneste tre måneder efter, virksomheden har henvendt sig. Den tid der anvendes på sagsbehandling i kommunen skal være rimelig, og det skal i mere komplicerede sager være muligt at tilbyde virksomhederne at viderebehandle sagen inden for nogle aftalte rammer.

Københavns Kommune skal samtidigt indgå i et partnerskab med regeringens tværministerielle indgang, som er nedsat for at se på at fremme en mere agil regulering, som giver bedre muligheder for nye forretningsmodeller og teknologier. Erhvervsstyrelsen peger på værdien af, at kommunen kan være testlab, fx hvad angår bynære løsninger som test af førerløse biler. Dette kan bygge videre på Københavns Kommunes gode erfaringer med bylaboratoriet Street Lab, hvor byen stilles til rådighed for test og udvikling af ny teknologi i partnerskab med erhvervslivet.

Anbefaling 26: Vedtage strategi for digital innovation

Københavns Kommune skal vedtage en ambitiøs digital strategi med fokus på at implementere storskala digitale løsninger på tværs af kommunen. De digitale løsninger skal sikre løbende effektiviseringer samtidig med, at de dels skal muliggøre og dels generere et vedvarende højt serviceniveau ift. både virksomheder og borgere. Strategien skal være politisk forankret i kommunens Økonomiudvalg.

Den digitale udvikling har over de seneste 20 år sat fart på og globaliseret innovationen. Det stiller stigende krav til innovationsniveauet i kommunen og til virksomhederne, som konstant skal innovere for ikke at tabe markedsandele.

Det skal sikres, at Københavns Kommune høster gevinsterne af den digitale udvikling og bruger den til at effektivisere sin drift og skabe bedre løsninger til virksomheder og borgere. Derfor anbefales det, at kommunen udarbejder en digitaliseringsstrategi med fire spor:

1. Prioritering og politisk forankring
2. Organisering
3. Samspil med leverandører

³⁵ Erhvervsstyrelsen (2018)

³⁶ Iværksætterpanelet (2017)

4. Økonomi

Digitaliseringsstrategien skal overordnet sikre, at flere løsninger implementeres i stor skala. Det har flere formål:

- Bedre oplevet kvalitet i kommunens opgaveløsning for både virksomheder og borgere
- Øget effektivisering internt i kommunen
- Bedre sammenhæng i de digitale løsninger på tværs af kommunen
- Øget innovation i kommunen og i de virksomheder, den samarbejder med

Prioritering og politisk forankring

Der skal laves en årlig digitaliseringsredegørelse til Økonomiudvalget, hvori følgende fremgår:

- Investeringsoversigter på it-området med udpegning af særlige fagområder, teknologier og tværgående initiativer, der bør prioriteres
- Løbende overvågning af "it-vedligeholdelsesgæld" og investeringsbehov i tilknytning hertil. Kortlægningen skal tage udgangspunkt i områder, hvor digitalisering kan løfte servicen for borgerne og/eller områder og hvor digitalisering kan medføre effektiviseringer. På baggrund af kortlægningen lægges der op til, at kommunens Økonomiudvalg hvert andet år udpeger 2-3 områder, inden for hvilke digitaliseringen kan udrulles i fuld skala.

Organisering

Kommunens syv administrerende direktører skal sammen være ansvarlige for at godkende udvælgelsen af tværgående projekter, som egner sig til storskala. Det skal ske efter indstilling fra de relevante tværgående enheder (it-kredsen, effektiviserings-kredsen, økonomi-kredsen og HR-kredsen), som også har ansvar for at følge og implementere projekterne. Der afrapporteres til Økonomiudvalget kvartalsvis omkring status på udrulningen.

Hvert udrulningsprojekt er forankret i de respektive forvaltninger, men Økonomiforvaltningen er ansvarlig for koordinering og den samlede forelæggelse for direktørgruppen.

Samspil med leverandører

Kommunen skal udbyde større kontrakter med specialiserede leverandører på de overordnede digitaliseringsprojekter, om at de både skal levere en del af løsningen og rådgive kommunen. Som en del af rådgivningen, skal leverandørerne assistere ved indkøb af de resterende ydelser fra andre leverandører på markedet. Den rådgivende leverandør skal også forpligtes til at indgå i udviklingsamarbejder på området sammen med kommunen.

Økonomi

I samarbejdsaftalerne skal ansvaret og gevinsterne i projektet deles ligeligt med leverandørerne. Leverandørernes betaling afhænger bl.a. af leveringen på en række nærmere specificerede resultater og mål.

Københavns Kommune har siden 2016 afsat ca. 500 mio. kr. årligt til at gennemføre "smarte investeringer". Forvaltningerne kan få midler til at gennemføre investeringer, hvis de kan dokumentere en business case med en effektivisering, der tjener sig hjem på seks år eller hurtigere.

Det foreslås, at kommunen skal bruge en del af puljen til "smarte investeringer" til de politisk forankrede digitaliseringsprojekter. Forvaltningerne skal kunne søge midlerne til at implementere og udrulle fuld automatisering af sagsgange eller andre serviceområder.

Anbefaling 27: Tilbyde virksomhederne kurser i digitale forretningsmodeller

Københavns Kommune skal sammen med private aktører etablere forløb, der hjælper mindst 1.500 virksomheder årligt med at udarbejde business cases på digitalisering af deres forretning.

Københavns Kommunes Erhvervshus understøtter, at iværksættere og SMV'ers har adgang til kurser i at udvikle deres digitale kompetencer (fx salg og markedsføring). Det skal ske i samspil med private aktører. Ca. 400 virksomheder deltager årligt i denne type af kurser.

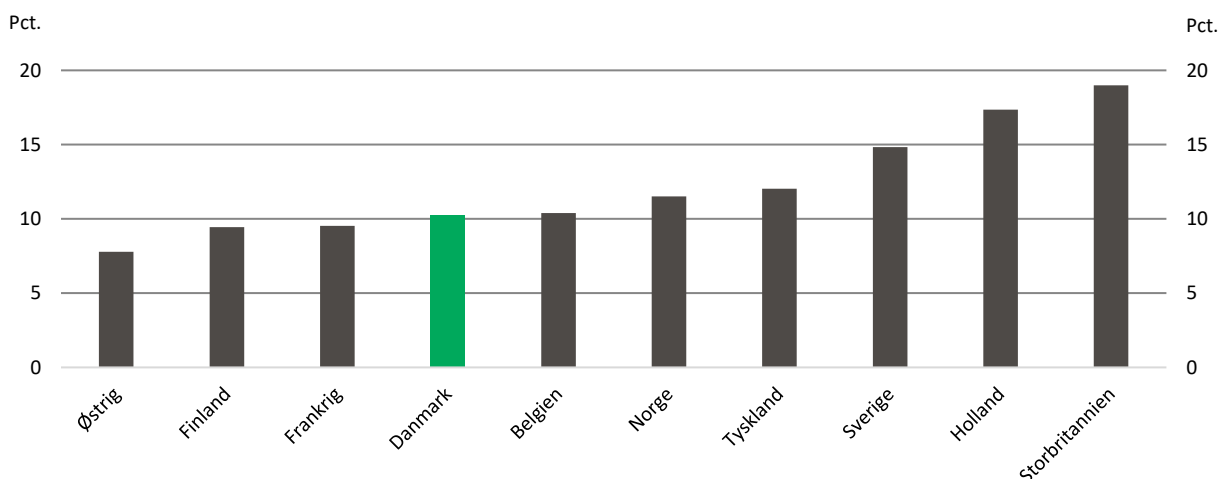
For at styrke de københavnske iværksættere og SMV'ers digitaliseringsgrad yderligere foreslås det, at Københavns Kommune i samarbejde med private aktører, brancheforeninger og lignende udvider tilbuddet. Det kan med fordel også omfatte forløb, som hjælper virksomhederne med at udarbejde business cases for digitalisering af back-end forretningsaktiviteter, som fx digitalisering af virksomhedernes forsyningskæde, produktion samt administration og drift. På baggrund af forløbene kan virksomhederne vurdere, om de efterfølgende vil entrere med private rådgivere ift. at implementere digitaliseringen.

5.3 Københavns Kommune skal fokusere sin innovations- og vækstopolitik

Det er afgørende for produktivitet og vækst i København, at flere virksomheder kommer ind i et vækstspor. Internationale analyser peger på store vækstpoterentialer i at få flere vækstvirksomheder (scale-ups).^{37 38} Vækstvirksomheder defineres ofte som internationalt konkurrerende virksomheder med mere end ti ansatte, som i tre årsregnskaber kan vise en gennemsnitlig vækst i omsætning eller fortjeneste på mere end 20 procent.

Danmark har i forhold til resten af Europa det højeste niveau for opstart af nye virksomheder. Men når det kommer til vækstvirksomheder, ligger Danmark kun midt i feltet og efter lande som Storbritannien, Holland og Belgien, jf. figur 25.

Figur 25. Vækstvirksomhedernes andel af den samlede beskæftigelse i erhvervslivet, 2015

Kilde: Deloitte (2017)

Anm: Vækstvirksomheder defineres her som virksomheder med minimum ti ansatte, som øger beskæftigelsen med minimum 10 pct. om året i tre år i træk

³⁷ Deloitte (2017)

³⁸ Erhvervsstyrelsen (2016)

En undersøgelse fra Mandag Morgen³⁹ viser, at hovedstadsregionen er den region i Danmark, der har klart flest vækstvirksomheder. Men samtidigt har vi relativt få vækstvirksomheder i forhold til vores potentiale.

Der er potentiale i at få flere danske og københavnske virksomheder ind i vækstforløb. Især set i lyset af Københavns relativt stærke rammebetingelser i form af mange videninstitutioner, en relativ høj andel af udenlandsk arbejdskraft og gode muligheder for at starte ny virksomhed.⁴⁰

Udfordringen er altså ikke at få flere til at blive iværksættere, men at tilbyde rammer, der får virksomheder til at vokse – uanset om der er tale om en iværksætter eller en virksomhed med ti år på bagen.

Forskningen viser, at vækstvirksomheder har brug for et stærkt samlet økosystem. Det vil sige adgang til en kritisk masse af talent, idéer, investorer, netværk ud i verden og klyngeorganisationer etc.

Et studie fra Uddannelses- og Forskningsministeriet⁴¹ viser, at deltagelse i netværk og klynger er en vigtig faktor for at udvikle flere vækstvirksomheder. Virksomheder, der deltager i netværks- og klyngeaktiviteter, har således:

- Fire gange så høj sandsynlighed for at blive innovative ift. virksomheder, der ikke deltager.
- En produktivitetsvækst, der er 3,6 procentpoint højere end i sammenlignelige virksomheder.

Det er primært en national rolle at understøtte stærke klynger og økosystemer. Men Københavns Kommune kan bidrage til at mindske barrierer og optimere økosystemet på områder, hvor det private marked ikke selv kan løfte opgaven.

Det fremgår af den statslige Klyngestrategi 2.0⁴², at kommunernes håndtag ift. at udvikle stærke klynger er at sikre infrastrukturelle rammer og miljøer, som lokalområdet kan tilbyde, fx testcentre, forskerparker mv.

I dag fokuserer Københavns Kommunes mere branche- og klyngerettede erhvervspolitiske indsats på at sikre gode rammer for styrkepositionerne grøn, sund og kreativ vækst – dertil er København involveret i en indsats over for Fintech-branchen. Det sker primært gennem aktiv deltagelse i klyngeorganisationer og ved at opbygge iværksætterfællesskaber. Der er dog behov for klarere kriterier for, hvornår Københavns Kommune fremadrettet går ind og styrker økosystemer og klynger. Der skal rigtig gode argumenter på bordet for, at kommunens involvering vil skabe vækst og ikke holder uproduktive virksomheder eller brancher i live for offentlige midler.

Anbefalinger til en fokuseret innovations- og vækstindsats

En række af task forcens anbefalinger vil bidrage til at løse udfordringer ift. at styrke økosystemet og skabe flere vækstvirksomheder, *jf. tabel 5*.

³⁹ Mandag Morgen (2016)

⁴⁰ IRIS Group (2016)

⁴¹ Uddannelses- og Forskningsministeriet (2017)

⁴² Uddannelses- og Forskningsministeriet (2016)

Tabel 5. Øvrige anbefalinger som adresserer vækstvirksomheders udfordringer

Emne	Anbefaling
Flere skal uddanne sig og flere skal vælge en STEM-uddannelse	14. Fokuser mere på naturfag og teknologi i folkeskolen
	15. Samarbejde mere med virksomheder i folkeskolen
	16. Vejlede folkeskoleelever bedre om valg af uddannelse
Flere effektive løsninger	22. Øge konkurrenceudsættelsen
	23. Samle alle kommunale udbud på én platform
	24. Flere samarbejder mellem kommunen og virksomheder om nye løsninger
Øget digitalisering	25. Hjælpe virksomheder med nye løsninger og forretningsmodeller
	26. Vedtage strategi for digital innovation
International tiltrækning	30. Flere tilbud i International House
	31. Engelsk sprogpolitik i Københavns Kommune
	33. Bedre vejledning om boliger til udlændinge
	34. Øge det internationale kendskab til Greater Copenhagen

Derudover kan Københavns Kommune understøtte udvikling af gode økosystemer gennem den fysiske planlægning og en aktiv erhvervspolitik baseret på klare udvælgelseskriterier.

Anbefaling 28: Skabe gode fysiske rammer for innovation og vækstmiljøer

Københavns Kommune skal skabe gode fysiske rammer for, at virksomheder kan etablere sig i umiddelbar nærhed til universiteter og andre vidensinstitutioner. Samt for at private aktører kan etablere nye koncepter for iværksættermiljøer (fx co-working – co-living), som kan tiltrække iværksættere til byen, fx gennem Kommuneplan 2019.

Internationalt ser man, at byer skaber gode fysiske rammer for innovation og vækstmiljøer på to måder:

1. Udvikling af innovationsdistrikter
2. Støtte til iværksætterfællesskaber.

Forskningen peger på, at byer med fordel kan udpege og understøtte innovationsdistrikter.⁴³ Innovationsdistrikter er velafgrænsede geografiske byområder, hvor vidensinstitutioner, virksomheder, iværksættere, investorer og inkubatorer samler sig og samarbejder. Det ser vi i byer som Boston, Stockholm, Barcelona mv. Byens primære rolle vil typisk bestå i at skabe et fysisk plangrundlag, som udstikker rammer for etableringen af et innovations- og vidensmiljø, som kan tiltrække og fastholde virksomheder.

Københavns centrale innovationsdistrikt er Copenhagen Science City, hvor Københavns Kommune i samspil med forsknings- og uddannelsesinstitutioner, Rigshospitalet, forskerparker og virksomhedsmiljøer understøtter udvikling af et innovationsdistrikt inden for sundhed og naturvidenskab. Copenhagen Capacity bruger området som et værditilbud ift. tiltrækning af internationale virksomheder.

Mange byer støtter etablering og drift af iværksætterfællesskaber (fx forskerparker, inkubatorer, acceleratorer og co-working spaces). Iværksætterfællesskaber kombinerer udlejning af kontorpladser med tilbud til iværksættere, som fx adgang til investorer, rådgivning, netværks- og vidensdelingsarrangementer.

⁴³ Katz og Wagner (2014)

Flere internationale studier peger imidlertid på, at mange af de offentligt støttede iværksætterfællesskaber ikke skaber flere vækstvirksomheder. I nogle tilfælde producerer de lige frem virksomheder med en lavere overlevelsesrate end gennemsnittet, eller holder de forkerte i live. Derimod er der god effekt af private inkubatorer, universitetsinkubatorer og inkubatorer med fokus på grundforskning.⁴⁴

København har et velfungerende privat marked for iværksætterfællesskaber. Fire ud af fem af iværksætterfællesskaber driftes uden tilskud af offentlige midler⁴⁵. Det betyder, at Københavns Kommunes ikke selv skal udbyde den slags fællesskaber, men understøtte det private marked gennem smidig regulering og gode fysiske rammer for etablering af iværksætterfællesskaber på markedsvilkår.

Der er også begyndt at dukke helt nye, private tilbud til iværksættere op på det private marked. Fx miljøer, som kombinerer co-working og co-living spaces, og tilbyder iværksættere et både arbejds- og bofællesskab med adgang til en række fællesfaciliteter.

Det appellerer til mange iværksættere, der typisk er mange timer på arbejdspladsen, har begrænset tid til et socialt liv og er afhængige af lav husleje til internationalt ansatte, som skal bo i København i en kortere eller længere periode. Hybridkoncepter (dvs. koncepter, som ligger i snitfladen mellem erhvervs- og boligbyggeri), kan imidlertid være svære at håndtere inden for eksisterende plan- og byggelovgivning og kommunale bestemmelser om boligens størrelse m.v.

Ønsker Københavns Kommune, at byen fortsat skal kunne tilbyde de nyeste og mest attraktive innovations- og vækstmiljøer anbefales det, at Københavns Kommune, bl.a. i Kommuneplan 2019, undersøger, hvordan der kan skabes muligheder for, at der kan udvikles gode fysiske rammer for:

- Innovationsdistrikter, hvor videnintensive virksomheder kan placere sig i umiddelbar nærhed til universiteter og andre videnmiljøer som fx Copenhagen Science City.
- At private aktører kan etablere nye koncepter for iværksætttermiljøer (fx co-working co-living koncepter), fx i forbindelse med Kommuneplan 2019.
- Københavns Kommune skal, bl.a. via Kommuneplan 2019, sikre en kontinuerlig tilstedeværelse af kreative zoner og potentialeområder. På den måde sikres en stadig tilgang af nye områder med lavere husleje, der kan understøtte nye virksomheder i opstartsfasen.

Anbefaling 29: Klare kriterier for Københavns Kommunes brancheindsatser

På områder, hvor der er nationale branche/klyngeindsatser skal Københavns Kommune fremadrettet arbejde ud fra nedenstående kriterier, når det skal afgøres, om kommunen skal supplere det eksisterende arbejde med vækstbranche-/klyngeindsatser:

- Identifikation af eksisterende eller potentiel styrkeposition, der er identificeret ved:
 - Tilstrækkelig størrelse
 - Høj forventet efterspørgsel i fremtiden
 - Høj produktivitet eller sandsynliggjort afledt effekt på tiltrækning af arbejdskraft eller kapital

Københavns Kommune skal kunne gøre en forskel ved at afhjælpe barrierer, som kun kan løses i kommunalt regi.

Københavns kommune har en række generelle håndtag til at skabe gode rammer for vækstvirksomheder, som er beskrevet i indeværende afsnit og anbefalinger, som fremgår i tabel 5. I visse situationer har der været behov for at målrette indsatserne mod specifikke brancher. Det gælder fx i forhold til rekruttering

⁴⁴ Nesta (2013)

⁴⁵ Oxford Research og TechBBQ (2018)

af international arbejdskraft, hvor Copenhagen Capacity har haft succes med at rekruttere arbejdskraft til Fintech-branchen.

Det anbefales, at kommunen fokuserer og professionaliserer sin indsats for at forbedre de mere specifikke rammer for udvalgte brancher og klynger. Her er det afgørende, at kommunen arbejder med et sæt klare retningslinjer for, hvornår kommunen skal overveje at sætte sine værktøjer i spil. Ud over, at Københavns Kommune aldrig skal gå enegang, men gøre tingene i samspil med den nationale strategi for de forskellige brancher, anbefales det, at man sikrer sig:

1. At der er tale om en eksisterende eller potentiel styrkeposition i København, som vurderet i forhold til:
 - Har branchen/klyngen en tilstrækkelig størrelse målt på enten beskæftigelse, antal af virksomheder eller værditilvækst.
 - Er der forventninger om en høj fremtidig efterspørgsel med udgangspunkt i høj kvalitetsfremskrivninger.
 - Har branchen en høj produktivitet forstået som værditilvækst pr. arbejdstime.
2. At Københavns Kommune kan gøre en væsentlig forskel ift. at løse en given barriere – og at omkostningerne står mål med gevinsten. De typiske barrierer handler om manglende viden, spredning af viden og asymmetrisk information.

Et af kommunens vigtige redskaber til at understøtte vækst i brancher og klynger går gennem at sætte kommunens udfordringer i spil ift. virksomhederne. Flere analyser peger på, at løsningen på de store samfundsudfordringer er en af nøglerne til at drive innovation⁴⁶. Verdens lande har skrevet under på FN's 17 verdensmål, og Københavns Kommune har ambitiøse planer om, at København skal gå forrest og implementere løsninger inden for eksempelvis bæredygtig energiforsyning, reduktion af miljø- og klimabelastningen, sund og sikker fødevarerforsyning, sikring af rent vand, billigere og bedre sundheds- og velfærdsløsninger etc.

Det kræver et tæt samspil med virksomheder og vidensinstitutioner og kan bl.a. ske gennem at kommunen tager aktiv del i de nationale klyngeorganisationer og internationale bysamarbejder, hvor man i fællesskab med virksomheder søger at løse verdens udfordringer.

I nationale klynge-samarbejder som fx CLEAN og Welfare Tech kan kommunen bidrage med vigtig ekspertviden om byernes meget konkrete udfordringer og behov. Det er afgørende input til virksomheder inden for cleantechbranchen og velfærdsteknologiområdet, som bygger deres innovation af nye løsninger på bl.a. denne indsigt.

Tilsvarende er det til gavn for både Københavns Kommunes borgere, klimaet og virksomheder, at København er stærkt involveret i byernes klimaorganisation, C40, og i regeringens nye bæredygtighedsinitiativ P4G.

⁴⁶ Regeringen (2011)

Kapitel 6

Bedre international tiltrækning

København kan forbedre den internationale tilgængelighed og samtidig blive bedre til at tiltrække og fastholde flere internationale specialister og få mere udenlandsk kapital til byen.

6.1 Skab vækst ved at tiltrække og fastholde flere internationale specialister og investeringer

For at København kan have høj produktivitet, innovation og vækst – og for at Københavns virksomheder kan konkurrere internationalt – er det helt afgørende, at virksomhederne formår at tiltrække den nyeste viden og teknologi. Der er stadig større grund til at åbne op for omverdenen, hvis vi fortsat skal være konkurrencedygtige.

En øget internationalisering af virksomhederne kan understøttes gennem:

1. Tiltrækning og fastholdelse af specialiseret international arbejdskraft
2. Tiltrækning af internationale investeringer
3. Øget international branding

Tiltrækning og fastholdelse af specialiseret international arbejdskraft

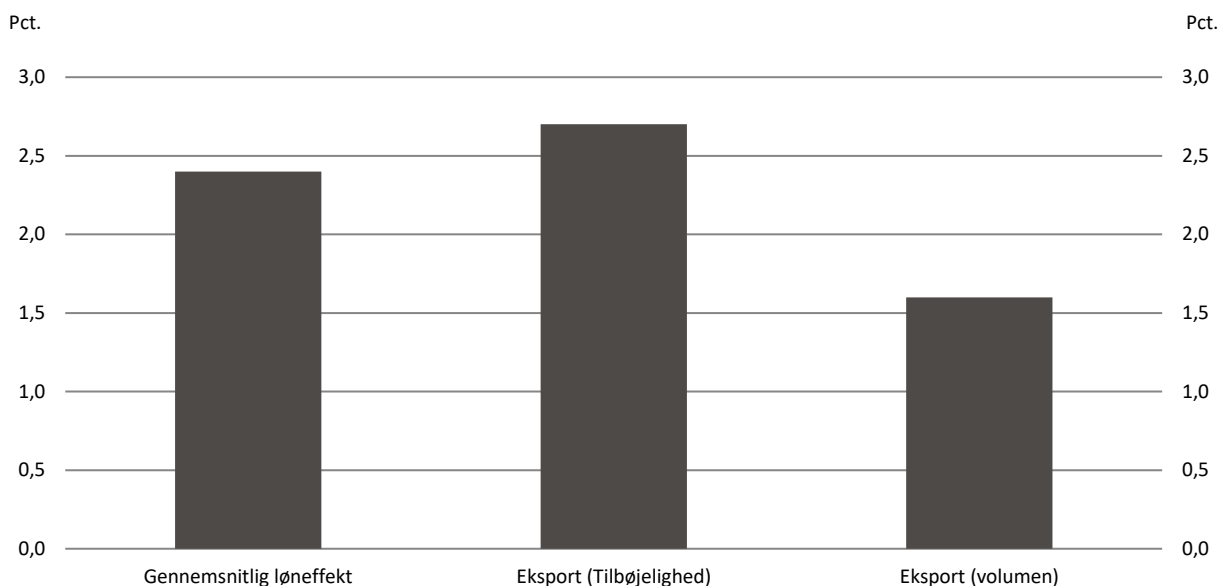
Specialiseret international arbejdskraft er en gevinst for både virksomheder og for samfundet. De internationale specialister bidrager med ny viden, nye metoder og kendskab til nye markeder.

Internationale specialister gavner væksten i København, dels fordi de øger den enkelte virksomheds produktivitet, dels fordi de er en vigtig forudsætning for, at København kan fastholde og tiltrække nye virksomheder.

Forskningen viser, at virksomheder, der ansætter internationale specialister, har en højere produktivitet. Lønningerne blandt virksomhedens øvrige ansatte påvirkes også positivt, og eksporten stiger – det gælder både omfanget af eksporten og tilbøjeligheden til at eksportere, *jf. figur 26*.⁴⁷

⁴⁷ IZA (2011)

Figur 26. Effekter af at ansætte internationale specialister

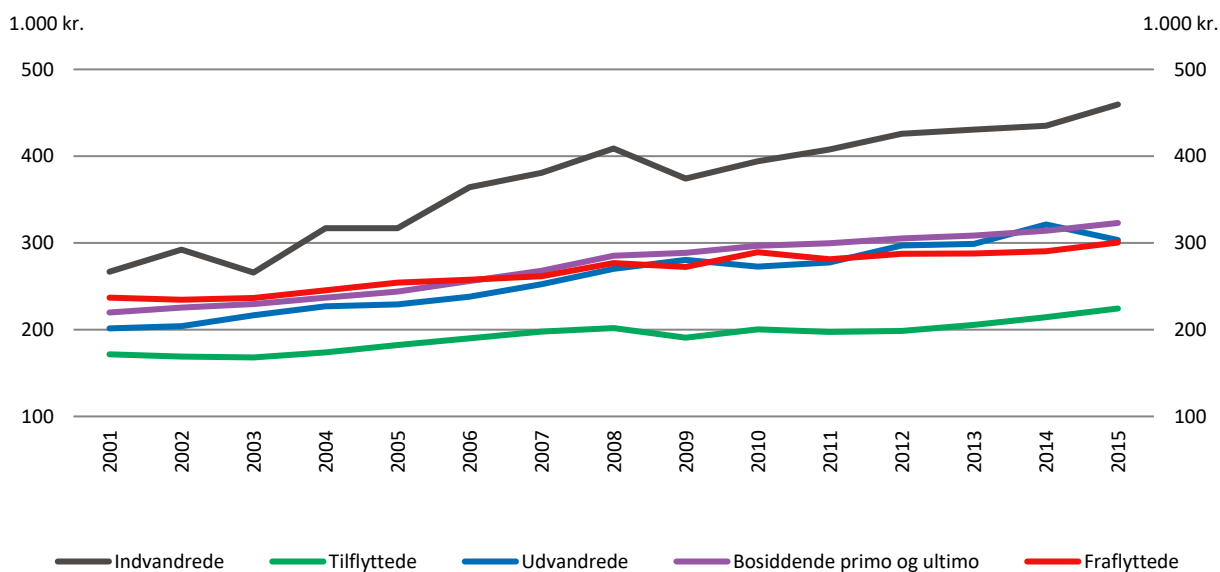
Kilde: IZA (2011)

København ligger efter de byer, som vi normalt sammenligner os med, når det gælder rekruttering af international arbejdskraft.

Lønningerne for de internationale medarbejdere, der kommer til Danmark, er stigende og ligger over gennemsnitslønnen i Danmark. Det indikerer, at en stor andel af den arbejdskraft, der er kommet til Københavns Kommune de seneste år, er højt specialiseret arbejdskraft, *jf. figur 27*.

Det er dog fortsat en udfordring at tiltrække international arbejdskraft i forhold til andre storbyer, men den arbejdskraft, der tiltrækkes er – målt på lønnen – mere produktiv end tidligere.

Figur 27. Gennemsnitlig erhvervsindkomst, Københavns Kommune

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Anm.: Fuldt skattepligtige 18+årige med erhvervsindkomst (For tilflyttere er beløbene opregnede til årsniveau)

Samtidig med, at København klarer sig relativt dårligt i konkurrencen om de internationale specialister, har byen ifølge en række målinger gode rammebetingelser for at tiltrække og fastholde international arbejdskraft. Ifølge en undersøgelse af 90 storbyer er København, Sverige og Oslo blandt de mest attraktive byer i verden at arbejde i. København klarer sig godt på områder som fx livskvalitet, uddannelsesniveau samt muligheder for en international karriere.⁴⁸

Det er et paradoks, at København har gode rammebetingelser og samtidig er mindre international end andre metropoler i nærheden. Det tyder på, at der er behov for at øge kendskabet til København som en attraktiv karrieredestination, hvis det specialiserede arbejdsmarked i København skal internationaliseres yderligere.

København skal konkurrere med storbyer i hele verden, når det gælder om at tiltrække internationale specialister. Denne type af arbejdskraft flytter gerne efter det rigtige job og slår sig ned der, hvor det er mest attraktivt.⁴⁹

Ud over at øge synligheden af København, er det oplagt at sætte ind for at fastholde de internationale specialister, der allerede har valgt byen til.

Det gælder bl.a. de internationale dimittender, der har taget en uddannelse i Danmark. Denne gruppe har en uddannelse, som virksomhederne let kan afkode, samt et grundlæggende kendskab til Danmark og vil være relativt lette at integrere på en dansk arbejdsplads. Derudover kan det gavne væksten, hvis de internationale specialister, der allerede arbejder i København, fastholdes længere. Undersøgelser har vist, at hvis ægtefællen også er i job, er sandsynligheden for, at de bliver større. For de internationale studerende er det særligt parametre som studiejob og jobtilbud, der er udslagsgivende.

Tiltrækning af internationale investeringer

Det er helt afgørende for internationaliseringen af København, at der også tiltrækkes udenlandske investeringer. De internationale virksomheder bidrager ikke bare med udenlandsk kapital, men i mange tilfælde også med ny teknologi, øget konkurrence og et internationalt netværk til det københavnske erhvervsliv. Derudover viser forskningen, at udenlandske virksomheder er mere produktive end danske virksomheder, og at produktivitetseffekterne smitter af på de lokale danske virksomheder til gavn for lokaløkonomien.⁵⁰

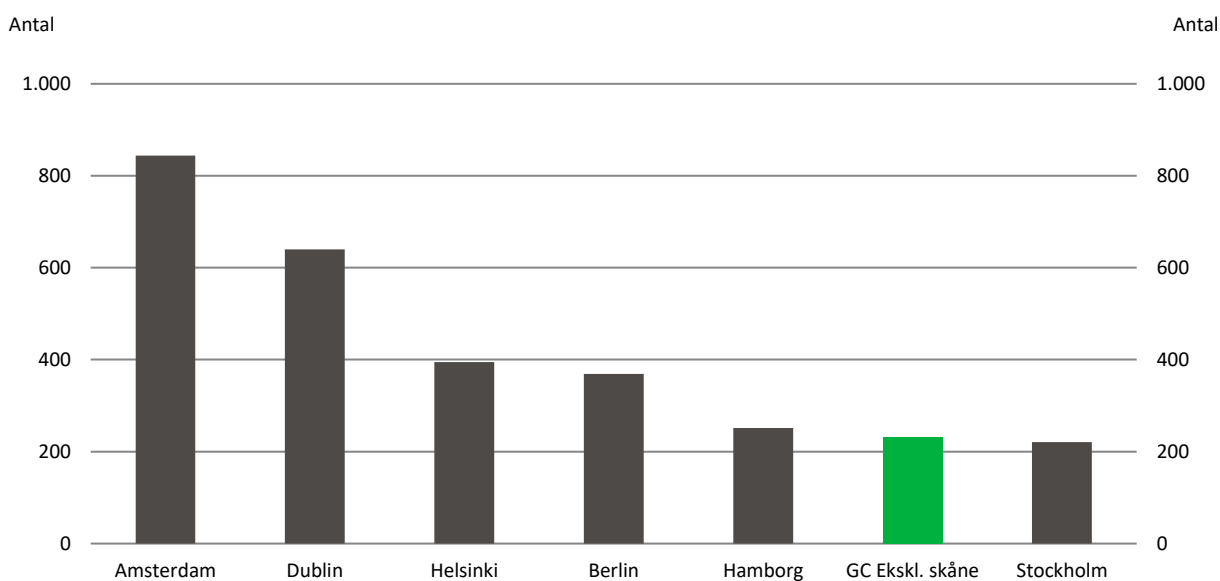
Den internationale konkurrence om at tiltrække udenlandske investeringer er øget de senere år. Det internationale kapløb om at sænke selskabsskatten mest muligt er vidne om. Skattevenlige regioner, som Amsterdam og Dublin, tiltrækker af åbenlyse årsager langt flere investeringer end Greater Copenhagen og andre sammenlignelige regioner *jf. figur 28*.

⁴⁸ INSEAD (2018)

⁴⁹ Lubanski et al. (2017)

⁵⁰ Pedersen og Skaksen (2011)

Figur 28. Antallet af udenlandske investeringsprojekter i perioden 2009-2014 i udvalgte europæiske metropoler

Kilde: Greater Copenhagen (2015)

Det skal dog bemærkes, at når der tages højde for befolkningsstørrelse tiltrækker Greater Copenhagen internationale investeringer i samme omfang som de metropoler, vi normalt sammenlignes med.

Når det gælder udenlandske investeringer har København ifølge bl.a. Verdensbanken, Europa-Kommissionen og OECD nogle af de bedste rammebetingelser – målt på forhold som infrastruktur, uddannelsesniveau, "ease of doing business", flexicurity, forskning og udvikling, billige erhvervslejemål og høj livability.

Når en udenlandsk virksomhed ser på København som mulig placering, er der dog også forhold som trækker ned sammenlignet med andre metropoler. Det gælder fx det relativt lille marked, man som virksomhed får adgang til, en relativ høj selskabsskat, lav andel af udenlandske talenter og lav specialiseringsgrad.

Behov for øget branding

Der synes at være et uindfriet potentiale ift. at styrke udlandets kendskab til Greater Copenhagens styrker som investeringshub. Attraktive rammevilkår er den primære driver for at tiltrække udenlandske investeringer, men branding er også vigtigt. Hvis udenlandske virksomheder skal overveje at investere i København kræver det, at de har kendskab til de københavnske værditilbud.

Brandingindsatsen i hovedstadsområdet har i lang tid været forholdsvis fragmenteret. Først i 2016 er kommuner og regioner på Sjælland og i Skåne gået sammen om at ensrette brandingindsatsen under navnet 'Greater Copenhagen'. På det tidspunkt havde Stockholm og Amsterdam været i gang med fokuserede og højt prioriterede brandingindsatser i mange år.

Der vurderes at være et stort potentiale i at øge det internationale kendskab til de erhvervsområder og styrkepositioner, hvor Greater Copenhagen er i den internationale topliga og dermed stærkt konkurrencedygtig.

I relation til brandingindsatsen har investeringsfremmeorganisation Copenhagen Capacity haft succes med at varetage mere specifikke digitale Greater Copenhagen kampagner med fokus på at tiltrække talent til udvalgte brancher.

Anbefalinger til øget internationalisering

Overordnet har København gode rammebetingelser til at fastholde og tiltrække højt kvalificeret international arbejdskraft samt udenlandsk kapital. På trods af det lovende udgangspunkt klarer København sig relativt dårligt i konkurrencen om både internationale specialister og investeringer. På den baggrund anbefales en række konkrete tiltag, der skal understøtte, at København i højere grad får udnyttet det potentiale, der findes i en øget internationalisering og dermed øget vækst.

Anbefaling 30: Flere tilbud i International House

International House styrkes med henblik på at gøre modtagelsen og servicen over for international arbejdskraft endnu bedre ved bl.a. at gøre succesfulde indsatser permanente. Samtidigt skal der arbejdes for, at Statsforvaltningens tilstedeværelse øges til det tidligere niveau.

Københavns Kommunes International House har en række effektive "ankomst"-tilbud, der gør det lettere for internationale borgere at arbejde og bo i København. Her kan internationale medarbejdere og studerende klare alt fra skattekort til lægevalg og få serviceoplysninger om internationale skoler, lokale foreninger og job til deres ægtefælle.

Flere af tilbuddene i International House er dog projektfinsierede og bevillingerne er bestemmende for, bl.a. hvor mange kommuner, der kan tilbyde nye borgere at gøre brug af tilbuddene. Det anbefales derfor, at modtagelsesservices med gode resultater gøres dels permanente og dels tilgængelige for alle borgere i Greater Copenhagen. Som eksempel kan nævnes "Copenhagen Career Program", som hjælper henholdsvis ægtefæller og studerende med at gøre karriere i Danmark.

For at gøre etablering i København så smidig som muligt anbefales det kraftigt, at der igen bliver nem adgang til Statsforvaltningen i International House. Det vil sikre, at alle internationale borgere får en nem ankomst og kommer forbi International House, hvor de øvrige services er synlige og tilgængelige.

Anbefaling 31: Engelsk sprogpolitik i Københavns Kommune

Der skal implementeres en ambitiøs sprogpolitik i Københavns Kommune, hvor alle hjemmesider, blanketter etc. med relevans for virksomheder, udenlandske studerende, familier og medarbejdere er tilgængelige på engelsk.

Københavns Kommune skal implementere en systematisk engelsk sprogpolitik, der har fokus på de områder, hvor internationale tilflyttere oplever sprogbarrierer i deres kontakt med kommunen, fx i forbindelse med opskrivning til daginstitutioner eller lægevalg.

Derudover skal Københavns Kommune arbejde for at påvirke andre myndigheder til at gøre det samme.

Anbefaling 32: Internationale studiejob

Der oprettes en enhed i International House, der skal arbejde for, at flere internationale studerende får relevante studiejob, og der oprettes en portal, der samler alle internationale studiejob.

Internationale studerende med studiejob er mere tilbøjelige til at blive og arbejde i Danmark efter endt uddannelse. Med henblik på via studiejob at holde flere af de internationale studerende i København, skal der oprettes en enhed på tværs af International House og ErhvervsHuset, der skal have fokus på at hjælpe internationale full-degree studerende i forhold til studiejob.

Indsatsen skal både understøtte, at virksomhederne i hovedstadsområdet i højere grad udbyder engelsksprogede studiejobs, og at de internationale studerende får lettere adgang til relevante job. Det

forventes, at virksomhederne i Greater Copenhagen vil bidrage aktivt til denne indsats. Der kan hentes inspiration i Copenhagen Capacitys talentstrategi.

Anbefaling 33: Bedre vejledning om boliger til udlændinge

Øget regionalt samarbejde om at vejlede internationale tilflyttere og andre interesserede om boligmuligheder i Greater Copenhagen (gennem messer mv.).

Internationale arbejdstagere kan have vanskeligt ved at finde bolig i København. Det gælder både tilflyttere, men også internationale studerende, der har afsluttet deres uddannelse og ikke længere kan bo i en studiebolig.

International House og DI har oplevet stor tilslutning til housing fairs i København det seneste år, hvor forskellige offentlige og private aktører på boligmarkedet er repræsenterede. Den store tilslutning vidner om, at der er efterspørgsel efter at udvide indsatsen. Derfor skal der etableres et regionalt samarbejde for mere systematisk at informere boligsøgende om boligmuligheder både i det centrale København og i resten af Greater Copenhagen (messer mv.). Indsatsen skal sikre en øget vejledning og rådgivning på boligområdet, så flere bliver opmærksomme på, at der er boliger i forskellige prisklasser, kvaliteter og størrelser forskellige steder i Greater Copenhagen. I tillæg skal der udarbejdes en engelsk læse-let version af lejeloven på International Houses hjemmeside, så de internationale tilflyttere er bedst muligt klædt på til at agere på boligmarkedet.

Anbefaling 34: Øge det internationale kendskab til Greater Copenhagen

Greater Copenhagen skal skærpe sin internationale identitet i form af:

- en mere entydig identitet,
- styrke den målrettede markedsføring,
- bruge udvalgte events/kongresser til at tiltrække højt kvalificeret arbejdskraft fra udlandet,
- understøtte internationalt orienterede iværksætterevents.

Som supplement til de succesfulde målrettede, digitale markedsføringskampagner rettet fx mod rekruttering til specifikke brancher foreslås det at styrke indsatsen for, at Greater Copenhagen i mere bred forstand slår sit brand og sin identitet fast i international sammenhæng. Indsatsen, for at gøre Greater Copenhagen til en "top-of-mind-destination", skal ikke ske på bekostning af Copenhagen Capacitys mere brancheorienterede digitale markedsføringskampagner. Der skal derfor afsættes øget finansiering målrettet den bredere indsats. En øget brandingindsats står med andre ord på to ben.

A. Fokuseret identitet

Greater Copenhagens eksisterende branding baserer sig på en mangfoldig identitetsfortælling om de fælles (historiske og nuværende) nordiske værdier som fx ligestilling, demokrati, bæredygtighed, frihed, livability etc. Stockholm har samtidig brandet sig som Capital of Scandinavia. Det betyder, at de altid vil stå som hovedstad for disse værdier og dermed hovedbærer af dem. Det foreslås derfor, at identiteten skærpes i Greater Copenhagen i retning af et entydigt budskab om, hvad det er Greater Copenhagen er verdensmestre i, og hvorfor man skal vælge lige præcis København frem for fx Stockholm, Amsterdam og Berlin at slå sig ned i eller foretage investeringer i. Denne afdækning skal dels bygge på data om byen og dels gennem afdækning og inddragelse af interessenter (borgere, virksomheder, tilflyttere, potentielle tilflyttere og virksomheder, mv.).

Det foreslås endvidere, at den entydige identitet bliver mere synlig end Greater Copenhagens slogan "A Way of Life" er i dag. Den entydige identitet skal have retning og en specifik attraktionsværdi ift. at tiltrække investeringer, talenter og turister. Indsatsen for at øge kendskabet til Greater Copenhagen-brandet og identitetsfortællingen kan øges og gøres langt mere offensiv for at supportere det specifikke kendskab til regionens styrkepositioner.

Styrke den specifikke markedsføring af regionens unikke value propositions

Det foreslås, at der sættes flere ressourcer af til den pulje under Greater Copenhagen, som bruges til at udføre målrettede digitale markedsføringskampagner, som har til formål at finde kandidater til ledige job, investeringsmuligheder etc. overfor en specifik målgruppe inden for de særligt perspektivrige styrkepositioner og vækstbrancher. evt. koblet med konkrete investor/talent attraction summits. For at afspejle et reelt markedsbehov bør kampagnerne – som det sker i dag – medfinansieres af private aktører.

Udvalgte kongresser og andre events skal beriges med sideevents med henblik på at rekruttere internationale specialister

Tiltrækning af internationale specialister skal tænkes mere aktivt ind som en del af de udenlandske kongresser og events, der tiltrækkes til København. Det skal ske ved, at Copenhagen Capacity, klyngeorganisationer og andre afholder sideevents. Og ved at man allerede i tilbudsgivningen indtænker sideevents målrettet de kandidater, der naturligt er tiltrukket af hovedeventen. Det vil opleves som et ekstra tilbud til den pågældende kongres eller event.

Understøtte iværksætterevents, som brander København som iværksætterhub

Københavns Kommune skal medfinansiere en til to substantielle iværksætterevents med international gennemslagskraft, som bidrager til at brande København som iværksætterhub og til at tiltrække talenter, investorer og ny viden.

Flere byer, som København sammenligner sig med, arbejder målrettet for at markedsføre deres iværksætttermiljøer over for udenlandske investorer, iværksættere og talenter. Det bidrager til at placere byerne på de internationale aktørers mentale landkort. Hvis vi gør det samme i København, kan det bidrage til opbygning af et stærkere økosystem, skarpere konkurrence og yderligere professionalisering af de danske investor- og iværksætttermiljøer.⁵¹ København kan med fordel samarbejde med staten markedsføringen.

Den slags events skal udvælges på baggrund af solid vurdering af brandingeffekt samt evne til at tiltrække talenter, investeringer og ny viden til København. De udvalgte events skal have fokus på områder, som vurderes at have særlige perspektiver ift. det øvrige erhvervsliv, jf. anbefaling 29.

Anbefaling 35: Etablere partnerskaber om tiltrækning af internationale kompetencer og forskningsmiljøer

Etablere et formaliseret samarbejde med de større videninstitutioner i Greater Copenhagen om at tiltrække kerneforskere/forskningsenheder fra udlandet.

I samarbejde med de førende videninstitutioner i Greater Copenhagen skal Københavns Kommune bidrage til, at der arbejdes aktivt for at tiltrække førende viden i form af kerneforskere eller forskningsgrupper til København inden for regionens styrkepositioner. En sådan indsats kan trække på erfaringerne fra indsatsen for at få det Europæiske Lægemiddelagentur (EMA) til at placere sig i København. Her samarbejdede man fokuseret på tværs af statslige, regionale, kommunale og private aktører om et fælles bud.

I et formaliseret samarbejde kan man bl.a. fokusere på forskere i Storbritannien, der som følge af Brexit ønsker et styrket tilhørsforhold til førende forskningsmiljøer i et fuldgyldigt EU-land som Danmark. Københavns Kommune vil kunne støtte op om universiteterne fx ved at synliggøre Greater Copenhagen's styrkepositioner, og de modtagelsesservices kommunen stiller til rådighed for internationale tilflyttere.

⁵¹ Iværksætterpanelet (2017)

6.2 København skal forbedre den internationale tilgængelighed til hovedstaden

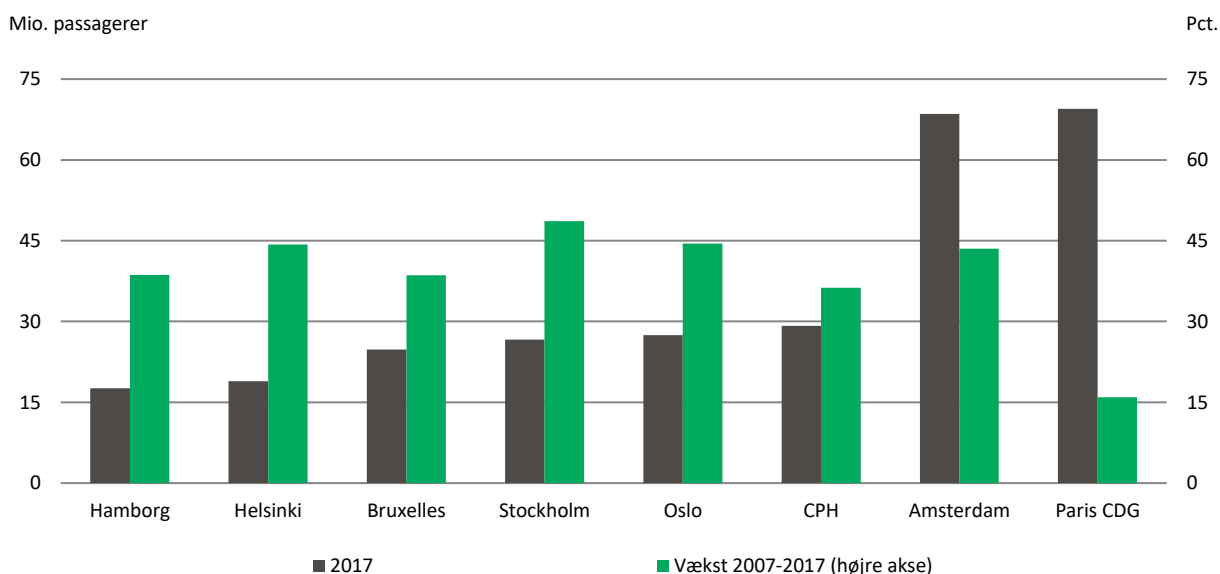
Virksomhederne peger på, at international tilgængelighed er blandt de fem vigtigste parametre, når de skal placere en investering.⁵² Det understøttes af forskningen, som viser, at international tilgængelighed er afgørende ikke mindst i en tid med stigende samhandel og mobilitet for kapital, teknologi og arbejdskraft. Kort sagt påvirker tilgængeligheden Københavns og Danmarks muligheder for globalisering og den deraf afledte mulighed for øget produktivitet og vækst. Dertil kommer turismeindtægter fra rejsende, der besøger Danmark.

Ifølge en analyse fra Copenhagen Economics leverer Københavns Lufthavn ca. 74 pct. af den internationale tilgængelighed i Danmark. Lufthavnen skønnes at have leveret en værdi på mellem 30 og 57 mia. kr. til hele Danmark over de seneste 20 år.⁵³ Den resterende del af den internationale tilgængelighed kommer fra tog-, bil- og busstrafik. En fast Femernforbindelse styrker den internationale tilgængelighed med disse transportmidler. De vil dog fortsat udgøre en mindre del af den samlede internationale tilgængelighed og potentialet for investeringer i Københavns Lufthavn er langt større.

Københavns Lufthavn er med lidt over 29 mio. passagerer årligt fortsat den største lufthavn i Norden, jf. figur 29.

Fra 2007-2017 var passagervæksten i Københavns Lufthavn ca. 36 pct. og dermed noget lavere end Stockholm Arlanda, Oslo Lufthavn Gardermoen og Helsinki Airport, som havde en vækst på mellem 44 og 49 pct.

Figur 29. Antal passagerer og passagervækst 2007-2017 i udvalgte europæiske lufthavne

Kilde: Aero European traffic data

Det afgørende for lufthavnen i relation til international tilgængelighed og økonomisk vækst er 1) Københavns rolle som hub-destination og 2) antallet af destinationer, der kan tilgås fra lufthavnen. At

⁵² Kraks Fond (2016)

⁵³ Copenhagen Economics (2016)

København er en såkaldt "hub" betyder, at lufthavnen i høj grad forbinder andre lufthavne med hinanden og dermed har flere ruter og flyver med højere frekvens end andre lufthavne.

Antallet af ruter til København er afgørende

Lufthavnen har særlig stor betydning for fritidsturismen, som udgør hele 60 pct. af luftfartsselskabernes passagerer i Københavns Lufthavn. Fritidsturismen forventes at vokse betydeligt i de kommende år, og er altafgørende for, at nye ruter bliver økonomisk bæredygtige for selskaberne.

Nye ruter vil dog også komme erhvervspassagerer til gode, ligesom øget turisme kan gøre København mere synlig bl.a. ift. til at tiltrække virksomheder og højt kvalificeret arbejdskraft.

Især interkontinentale ruter bidrager til væksten. En ny interkontinental rute med fem til syv ugentlige afgang opereret af et netværksselskab vurderes at kunne bidrage med mellem 250 og 750 mio. kr. til væksten. Hvis den samme interkontinentale destination opereres af et selskab uden knudepunkt i destinationslufthavnen (eksempelvis et lavprisselskab), vil tilgængelighedsbidraget være betydeligt lavere, omkring 10-40 mio. kr.⁵⁴

Fra 2016 til 2017 steg antallet af interkontinentale operationer fra Københavns Lufthavn med 1,4 pct. til ca. 15.900⁵⁵. Det er vigtigt for den økonomiske vækst, at der kommer flere interkontinentale ruter – især ruter, der betjenes af netværksselskaber.

Anbefalinger til at forbedre den internationale tilgængelig til København

Københavns Lufthavn er allerede i gang med at udbygge til dobbelt størrelse med mulighed for at servicere 40 mio. passagerer årligt. Lufthavnen investerer ca. 1 mia. om året i udbygningen, der bl.a. skal øge antallet af gates med 50 pct.

Derudover lægger regeringens luftfartsstrategi op til investeringer i bl.a. udbygning af infrastruktur til lufthavnen og opblødning af, hvad arealerne i lufthavnen kan anvendes til.

Task forcen er meget positiv over for tiltagene, som vil styrke lufthavnen og dermed styrke den internationale tilgængelighed til København. Med henblik på, at Københavns Kommune kan bidrage til at udvikle og styrke Københavns Lufthavn yderligere, kan der peges på to konkrete anbefalinger.

Anbefaling 36: Forlænge og udvide rutetiltrækningsindsatsen i Københavns Lufthavn

Københavns Kommune skal økonomisk prioritere udvidelse/forlængelse af rutetiltrækningsindsatsen i Københavns Lufthavn.

Verden over støtter byer og lande tiltrækningen af ruter til deres lufthavne gennem såkaldte rutetiltrækningsprogrammer.

Greater Copenhagen Connected-programmet drives af Wonderful Copenhagen og er støttet med 2 mio. kr. af Københavns Kommune. Programmet støttes også af staten og tilbyder flyselskaber, der overvejer en ruteåbning, at supplere markedsføringen af København som destinationen i de respektive byer/lande for dermed at øge interessen fra potentielle rejsende. Støtten fra programmet indgår dermed som en parameter i flyselskabernes samlede business case, når der træffes beslutning om placering af ruter og ruteudvidelser.

Greater Copenhagen Connected har i perioden 2010-2017 bidraget til 31 nye ruter eller ruteudvidelser, 957.000 ekstra passagerer og 7,1 mia. kr. i øget turismeøkonomisk omsætning. Alene i perioden 2016-17

⁵⁴ Copenhagen Economics (2016)

⁵⁵ CPH (2018)

har programmet bidraget til otte nye ruter eller ruteudvidelser, heraf seks interkontinentale og to europæiske ruter.

Den relative beskedne offentlige investering i programmet har således givet et højt samfundsøkonomisk afkast til både København og hele Danmark. Københavns Kommune bør derfor fortsætte og øge støtten til programmet for at understøtte udviklingen i den internationale tilgængelighed.

Anbefaling 37: Forbedre infrastrukturen omkring Københavns lufthavn
Udbygning af Ring Syd, herunder prioritering af midler til udbygning af Kastrup Station.

Øget tilgængelighed til lufthavnen fører til flere passagerer, som skal transporteres til og fra lufthavnen. Der er allerede kapacitetsudfordringer på jernbanestrækningen til lufthavnen både fra dansk og svensk side.⁵⁶ Det forlænger rejsetiden og sænker tilgængeligheden til lufthavnen.

Kapacitetsudfordringerne forværres, når Femernforbindelsen forventes åbnet i 2028, og der kører flere godstog på strækningen. Der planlægges endvidere højhastighedstog mellem Stockholm og Malmø, som potentielt holder i Københavns Lufthavn og evt. fortsætter videre til Hamborg. Højhastighedstogene udvider lufthavnens dækningsområde, men stiller krav til at øge kapaciteten omkring Kastrup Station.

Der skal derfor skabes bedre plads til Øresundstoget, flere godstog og fremtidige højhastighedstog, men uden, at det sker på bekostning af pendlere og borgere, der rejser mellem byerne i Greater Copenhagen.

Der er indledt analyser af Ring Syd-projektet, som udover kapacitetsudvidelsen af Kastrup Station, også består af udbygning af Ørestad og Glostrup stationer samt en såkaldt fly-over ved Ny Ellebjerg⁵⁷.

Projektet giver væsentlige rejsetidsbesparelser for rejsende. Rejsetiden mellem Roskilde Station og lufthavnen forventes at blive reduceret fra 38 til 26 minutter, og rejsende fra andre dele af Danmark, fx Vestsjælland, Fyn og Jylland, kan således spare ca. 12 minutter til Københavns Lufthavn. Samtidig bliver Københavns Hovedbanegård aflastet, hvilket bidrager til større robusthed og punktlighed på hele fjernbanen. Staten har afsat penge til udbygning af dele af projektet, herunder bl.a. udbygning omkring Ny Ellebjerg Station, men der udestår, at staten beslutter at afsætte midler til udbygningen af stationen.

Den fulde rejsetidsbesparelse vil først kunne realiseres, når alle delprojekter er gennemført, og det er derfor vigtigt, at alle dele af projektet bliver prioriteret. Ring Syd-projektet bakkes op af samtlige 29 kommuner og Region Hovedstaden.

Task forcen støtter udbygningen af det samlede Ring Syd projekt, herunder udbygningen af Kastrup Station. Anbefalingen hænger sammen med anbefaling 21 om plan for etablering af Øresundsmetro, der understøtter øget tilgængelig.

⁵⁶ Trafik- bolig- og byggestyrelsen (2017)

⁵⁷ Banedanmark (2017)

Litteraturliste

Aero European traffic data: *Antal passagerer og passagervækst 2007-2017 i udvalgte europæiske lufthavne*

Astra (2017a): *Sammenfatning af udfordringer – til arbejdet med en national naturfagsstrategi*

Astra (2017b): *Sammen om naturvidenskab – anbefalinger til en national strategi for de naturvidenskabelige fag*

Banedanmark (2017): *Beslutningsgrundlag Ring Syd (Glostrup St. – Kalvebod – Ørestad St.), november*

Copenhagen Economics (2016): *Luftfartens samfundsøkonomiske betydning for Danmark*

Copenhagize (2017): *Bicycle Friendly Cities Index*

CPH (2018): *Trafikstatistik for CPH fra 11/1 2018*

Dansk Erhverv (2014): *En international styrkeposition skabt gennem offentlig-privat samarbejde*

Deloitte (2017): *Small Great Nation: Muligheder og udfordringer*

Dansk Industri (2016): *Offentlig-privat samarbejde, redegørelse*

DTU (2015): *Deleøkonomi i transport: udvikling, trends og potentiale*

DTU (2017): *Transportøkonomiske enhedspriser*

EasyPark (2017): *Smart Cities Index*

Erhvervsministeriet (2017): *Digitalisering og produktivitet - vækstpotentiale i danske virksomheder*

Erhvervsstyrelsen (2016): *Redegørelse om regional vækst og konkurrenceevne*

Erhvervsstyrelsen (2018): *Strategi for Danmarks digitale vækst*

Epinion (2017): *Kundetilfredshed i byggesagsprocessen*

European Commission (2017): *Regional Innovation Scoreboard – Database: Indikator for produkt- og procesinnovation – metropoler*

Finansministeriet (2016): *Uddannelse og arbejdsmarkedet*

Greater Copenhagen (2015): *Indblik i Greater Copenhagen*

INSEAD (2018): *The Global Cities Talent Competitiveness Index*

IRIS Group (2016): *Greater Copenhagen's forskningsstyrker med potentiale for investeringsfremme*

Iværksætterpanelet (2017): *Anbefalinger til regeringen*

IZA (2011): *Do Foreign Experts Increase the Productivity of Domestic Firms?*

Jobindsats.dk (2017): *Andel i virksomhedsrettede tilbud, oktober*

Katholieke Universiteit Leuven (2010): *Taxes, agglomeration rents and location decisions of firms*

Katz, Bruce og Wagner, Julie (2014): *The Rise of Innovation Districts: A New Geography of Innovation in America*

Kraks Fond (2016): *Udenlandske direkte investeringer i Danmark*

Københavns Kommune (2014): *Indkøbspolitik 2014-2018*

Københavns Kommune (2016): *Trafikken I København 2016*

Københavns Kommune (2015): *Københavns Kommunes erhvervs- og vækstpolitik 2015-2020*

Københavns Kommune (2017): *KIK2undersøgelse*

Lubanski et al, (2017): *Innovating Talent Attraction*

Mandag Morgen (2016): *Fra startupnation til scaleup-nation – VækstDanmark 2025*

Megafon (2017): *Erhvervslivets tilfredshed med Københavns Kommunes service og indsats*

Monocle Magazine og Telegraph: *Quality of Life Survey*

Nesta (2013): *Increasing 'The Vital 6 Percent': Designing Effective Public Policy to Support High Growth Firms*

OECD (2010): *The OECD Innovation Strategy: Getting a Head Start on Tomorrow*

OECD (2015): *The Metropolitan Century: Understanding Urbanisation and its Consequences*

Oxford Research og TechBBQ (2018): *Kortlægning og markedsundersøgelse af private iværksætterfællesskaber*

Pedersen og Skaksen (2011): *Multinational Enterprises in Denmark. Value Added, Investments and Jobs!*

Produktivitetskommissionen (2014): *Infrastruktur, Analyserapport 5*

Regeringen (2011): *Strategi til fremme af offentlig-privat samarbejde*

Rockwoolfonden (2018): *Afkast af uddannelse*

Rådet for Offentlig-Privat Samarbejde (2015): *Hvad kendetegner OPI-projekter på velfærds- og miljøområdet, der lykkes?*

Struensee og Co. (2016): *Hvordan realiseres gevinsterne ved øget samspil mellem den offentlig og private sektor*

TomTom (2017): *Traffic index*

Trafik- bolig- og byggestyrelsen (2017): *Trafikplan for den statslige jernbane 2017-2032*

Transport-, Bygnings- og Boligministeriet (2017): *Luftfartens samfundsøkonomiske betydning for Danmark*

Transportministeriet (2015): *Manual for samfundsøkonomisk analyse på transportområdet*

Trængselskommissionen (2013): *Den forventede udvikling i forsinkelsestid blandt bilister i Hovedstaden*

Udbudsrådet (2010): *Analyse af funktionsudbud*

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2016): *Økonomisk Analyse: Uddannelse og arbejdsmarked, januar*

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2017): *Effekter af virksomheders deltagelse i klynger og innovationsnetværk*

UFM (2016): *Uddannelse og arbejdsmarked*

Øresundsinstitutet (2017): *Antal pendlere mellem Danmark og Sverige*

Øresundsmetro og Incentive Partners (2013): *Resultater og vurderinger i forprojektet. Nutidsværdi af Øresundsmetro, mia. kr.*